

Tartu Ülikool
Loodus- ja tehnoloogiateaduskond
Ökoloogia ja Maateaduste instituut
Geograafia osakond

Magistritöö inimegeograafias
Etniline ja sotsiaalmajanduslik eluasemesegregatsioon ning
elukohavahetajate naabruskonnavalikud perioodil 2000-2011 Tallinnas
Annika Väiko

Juhendaja: PhD Kadri Leetmaa

Kaitsmisele lubatud:

Juhendaja:

Osakonna juhataja:

/Allikiri; kuupäev/

Tartu
2014

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
1. TEOREETILINE TAUST	5
1.1 SEGREGATSIOONI MÕISTE	5
1.2 SEGREGATSIOON KUI PROTSESS	6
1.2.1 Segregatsiooniuringute algus	6
1.2.2 Sotsiaalmajandusliku segregatsiooni teooriad	7
1.2.2 Etnilise segregatsiooni teooriad	8
1.2.3 Segregatsioonimustrite mõõtmine	10
1.2.4 Segregatsiooni tegurid	12
1.3 SEGREGATSIOONI KUJUNEMINE VASTAVALT PIIRKONDADELE	14
1.3.1 Lääneriigid	14
1.3.2 Kesk- ja Ida-Euroopa	16
1.4 LINNALINE ARENG JA SEGREGATSIOONI KUJUNEMINE EESTIS	19
1.4.1 Nõukogude periood	19
1.4.2 Taasiseseisvumisjärgne periood	20
1.5 UURIMISKÜSIMUSED	24
2. ANDMED JA METOODIKA	25
2.1 KASUTATUD ANDMESTIK	25
2.2 ANALÜÜSIS KASUTATAVAD TUNNUSED	26
2.2.1 Peamised tunnused	26
2.2.2 Analüüsiialune rahvastik	28
2.2.3 Analüüsi meetodid	29
2.2.4 Tunnuste moodustamine	32
2.2.4.1 Ruumilised analüüsiüksused	32
2.2.4.2 Sõltuvad ja sõltumatud tunnused kahemõõtmelises probit mudelis	35
3. TULEMUSED	38
3.1 KIRJELDAV ANALÜÜS	38
3.1.1 Piirkondade etnilise ja sotsiaalmajandusliku segregatsiooni muutus	38
3.1.2 Tallinnas perioodil 2000-2011 püsielukohta omanud isikute elukohavalikud	44
3.1.3 Tallinnas perioodil 2000 kuni 2011 püsielukoha asumit vahetanud isikute iseloomustus	49
3.2 MITMEMUUTUJALINE ANALÜÜS	51
3.2.1 Üldmudel	51
3.2.2 Rahvusgruppide mudelid	56
4. ARUTELU	63
KOKKUVÕTE	66
SUMMARY	68
TÄNUAVALDUSED	70
KASUTATUD ALLIKAD	71
LISAD	77

Sissejuhatus

On täheldatud, et eraldumine ehk segregatsioon mõjutab mitmesuguseid ühiskonnas toimuvaid protsesse, tingib sotsiaalset eraldumist, ühiskonna kihistumist ja sotsiaalset ebavõrdsust (Semyonov *et al* 2009). Seetõttu on segregatsioon olnud mitmetes valdkondades oluliseks uurimisteenaks. Tänapäeva maailmas toimuv ametistruktuuride muutus tingib kõrgema ning madalama staatusega isikute üha suurenevat eristumist, sarnane eristumine on sageli seotud ka vähemusrühmadega.

Eestis toimuvat rahvastikurühmade segregatsiooni mõjutab kuulumine Nõukogude Liitu. Sel ajajärgul esines peamiselt etniline eluasemesegregatsioon ning etniline ja sotsiaalmajanduslik segregatsioon ei olnud seotud (Leetmaa *et al* 2014). Eesti taasiseseisvumise järgsel üleminekuperioodil, kuni aastani 2000, on etniline eluasemesegregatsioon säilinud ning hoolimata möödunud ajast ei ole märgata olulist rahvuste segunemist (Tammaru & Kontuly 2010). Tekkima on hakanud ka jõukusel põhinev eraldumine linnaruumis ning üha enam on etniline ja sotsiaalmajanduslik segregatsioon omavahel seotud.

Magistritöö eesmärgiks on selgitada etnilise ja sotsiaalmajandusliku eluasemesegregatsiooni muutumist perioodil 2000-2011 ning rahvastikurühmade naabruskonnavalikuid erineva rahvastikurühmade kooslusega alade puhul. Tänapäeva maailma iseloomustavad muutuvad naabruskonnad, üha enam on segunenud ning mitmekesised piirkondi. Muutuste uurimine pakub paremaid võimalusi segregatsiooni põhjuste ning suundade selgitamiseks, kui lihtsalt mustrite uurimine. Oluline on vaadelda ka valikuid ja võimalusi. Eelistuste järgimine reaalses valikutes on sageli erinevatel põhjustel takistatud.

Magistritöös uurimise all olev periood (2000-2011) on üleminekuperioodile järgnev ajastu, mil majanduslikud muutused ning uuest ühiskonnakorraldusest tingitud ebakindlus on möödunud ning ei ole enam selgeid otseseid mõjutusi Nõukogude võimu tekitatud elamukorraldusest. Enamik siiani tehtud töödest keskenduvad peamiselt üleminekuperioodi ajastule, antud töö annab panuse uute, üleminekuperioodile järgneva kümnendi, eluasememuutuste uurimisse.

Töö põhineb Statistikaameti 2000. ja 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduste ühendatud andmebaasil, mis on Eestis ainulaadne nii mahukuse kui ka andmete täpsuse poolest. Andmestik sisaldab infot kogu Eesti rahvastiku kohta ning võimaldab vaadelda antud ajavahemiku jooksul toimunud muutusi.

Magistritöö algab kirjanduse ülevaatega, kus on selgitatud segregatsiooni tausta ning peamisi segregatsiooniteooriaid, segregatsiooni kujunemist eri piirkondades ning seal hulgas detailsemalt ka Eestis. Samuti on välja toodud peamised tööd, mis käsitlevad Eestis toimunud etnilist ja sotsiaalmajanduslikku segregatsiooni. Teooria osa eesmärgiks on anda taustinfot etnilise ja sotsiaalmajandusliku eraldumise sügavamate põhjuste mõistmiseks.

Andmete ja metoodika osas on välja toodud peamised analüüsi meetodid ning kasutatud andmestiku kirjeldus. Peamiseks analüüsi meetodiks on kirjeldav analüüs ning kahemõõtmeline probit mudel, siin on täpsemalt kirjeldatud, kuidas andmestikku mudelis kasutati. Kirjeldatud on analüüsis kasutatavaid tunnuseid, ruumilisi analüüsiüksusi ning valimi jaotamist. Tulemuste osas on välja toodud kirjeldava analüüsi ning kahemõõtmelise probit mudeli tulemused. Arutelu peatükis võetakse tulemused kokku ning seostatakse teooriaga ning arutletakse tulemuste ning nende võimalike põhjuste üle.

1. Teoreetiline taust

1.1 Segregatsiooni mõiste

Segregatsioon tähendab lahutamist või eraldamist ning on seotud ruumiliste protsessidega (ÕS 2013). Segregatsiooni aluseks on sotsiaalsete gruppide paigutumine ruumis. Näiteks üks grupp paikneb teatud piirkonnas kontsentreeritumana võrreldes teistega. Selliseid gruppe võib jaotada näiteks rassi, sissetuleku, hariduse, vanuse ja muu sarnase alusel. Eraldumine võib esineda mitmel ühiskonna tasemetel, näiteks riigi, maakonna, linna, naabruskonna või elamu piires (Massey *et al* 2009).

Eluasemesegregatsioon viitab rahvastikugruppide ebavõrdsele jaotusele eluasemete alusel (White 1987). Selliste, eluruumidega seotud, erinevuste põhjustajateks võivad olla mitmesugused tegurid, näiteks etnilise päritolu erinevusel põhineb etniline segregatsioon, kus põhirahvus ja vähemusrahvused hoiavad eraldi, majanduslikest faktoritest tuleneb sotsiaalmajanduslik segregatsioon, kus kõrgema staatusega leibkonnad on eraldatud madalama staatusega leibkondadest (Fossett 2011).

Segregatsiooni mõiste sügavamaks selgitamiseks on Marcinczak (2012) jaotanud segregatsiooni uurimise kaheks:

1. Segregatsioon kui protsess – protsessid miks ja mille tõttu segregatsioon tekib ning areneb
2. Segregatsioon kui muster – milliseid meetodeid kasutatakse segregatsiooni mõõtmiseks

Kokkuvõtlikult on segregatsioon ehk eraldumine väga mitmekülgne protsess, mille täpset sisu ning ulatust on keeruline mõista. Järgnevad peatükid annavadki ülevaate segregatsioonist kui protsessist: uuringute algusest, peamistest teooriatest ja teguritest ning segregatsioonist kui mustrist ning selle mõõtmisest.

Teoreetilisele osale järgnevas analüüsis ning tulemuste osas on üldise mõiste segregatsioon all mõistetud peamiselt eluasemesegregatsiooni. Samuti on antud töös mõiste segregatsioon puhul kasutatud ka sünonüümi eraldumine.

1.2 Segregatsioon kui protsess

1.2.1 Segregatsiooniuringute algus

Segregatsiooniuringute algus on 1920ndate Chicagos, kus hakati tegelema linnauuringutega (1925). Sel ajal ei tuntud veel tänapäevale iseloomulikku globaliseerumist ning seetõttu vaadeldi linnu kui eraldiseisvaid üksusi. Pändi tähele, et toimub sarnaste tunnustega rahvastikugruppide koondumine ning linna eri osadesse paigutamine. Esmaste segregatsiooniuringute peamiseks teemaks oli ruumiline ja sotsiaalne konkurents (Fossett 2006). Erinevuste tõttu rahvastiku hulgas suurenes sotsiaalsete gruppide eraldatus ning toimus erinevate rahvastikurühmade kontsentreerumine linnaruumis (Fossett 2006).

Majanduslikest protsessidest lähtuvalt on segregatsiooni toimumist linnas võrreldud ka ökosüsteemiga (Duncan 1959). Ebavõrdsus ning majanduslik konkurents tingivad olelusvõitluse paremate positsioonide nimel ühiskonnas. Tugevamad isikud paiknevad loodusseadusele vastavalt paremates piirkondades ning nõrgemad kehvemates (Jauhiainen 2005). Ökoloogilise teooria kohaselt on linnaruumis püsivad sotsiaalse kooslusega alad, mis säilitavad oma sisemise homogeensuse ka juhul kui sealsed leibkonnad vahelduvad (Fossett 2006).

Linnaökoloogilise teooria puhul on oluliseks mõisteks sotsiaalse kauguse tegur. Leibkonnad, mis sarnanevad sotsiaalse staatuse poolest, on väiksema sotsiaalse kaugusega (Duncan 1959). Mida väiksem on antud tegur, seda lähemal on leibkonnad üksteisele, mida suurem on sotsiaalse staatuse tegur, seda kaugemad ollakse. Antud kaugust soovitakse jõukamate isikute poolt säilitada, et mitte kaotada oma kõrget positsiooni ühiskonnas, vähem edukad isikud üritavad end aga üles töötada, et jõuda kõrgemale positsioonile (Fossett 2006). See, sotsiaalse kauguse tegur, mõjutab segregatsiooni eri rahvastikurühmade vahel ehk tingib ökoloogilise mitmekesisuse. Ökoloogilise teooria kohaselt on kõige olulisemad sotsiaalsed kaugused ja segregatsiooni mõjutavad tegurid staatus ja etnilisus (Fossett 2006).

Varast teooriat rahvastikugruppide koondumisest linnaruumis on mitmeti kritiseeritud, eelkõige on teooriat peetud liiga kirjeldavaks ning mitte arvestavaks paljude oluliste teguritega. Näiteks ei ole arvesse võetud inimeste valikuvabadust, otsuseid ja eluetappi (van Kempen & Murie 2009). Segregatsiooni seost inimese elutsükliga ning elamistingimuste hetkevajadusega on selgitanud Rossi (1982): eluaseme muudatused ja sellega kaasnev eluasemesegregatsioon on seotud perekonnas toimuvate muudatustega, näiteks laste sünd, perede lagunemine ja töökohavahetus. Samas on leitud, et elukohavahetused ja võimalused selleks on sõltuvad valikuvõimalusest riigis (van Kempen & Murie 2009). Sageli ei ole inimestel piisavalt valikuvõimalusi, näiteks piirkonna poliitiline süsteem ja majanduslik olukord riigis ning linnade ajalooline taust.

Sellest tulenevad ka segregatsiooni erinevused Ameerikas ning Lääne-, Kesk- ja Ida-Euroopas – erinevad riigikorrad ja sündmused on muutnud inimeste segregatsiooni ja paigutust linnades.

Kokkuvõttes mõisteti juba 20. sajandi alguses, et rahva jaotumine linnaruumis ei ole juhuslik. Rahvastiku klasterdumisele otsiti põhjendusi – esmalt kirjeldavalt, hiljem seotuna sotsiaalse staatuse, eluetapi ja piirkonna võimalustega. Esmased teooriad on täiustunud, kuid siiski jäänud alustalaks uutele lähenemistele. Kuna kõige olulisemateks segregatsiooni teguriteks on loetud sotsiaalmajanduslikku staatust ning etnilist päritolu, mis on omavahel üsnagi seotud, on järgnevalt keskendutud vastavate segregatsiooni põhjuste ja arengute uurimisele linnaruumis.

1.2.2 Sotsiaalmajandusliku segregatsiooni teooriad

Segregatsiooni ja rahvastiku ruumilise paigutumise protsessi kirjeldamiseks on loodud mitmesuguseid teooriaid. Sotsiaalmajanduslikku segregatsiooni on võetud kui majanduslike ümberkorraldustega kaasnevat otsust tagajärge ning selle all on mõistetud nii sissetuleku jaotuse erinevust kui ka töökohtade erinevust ja iseloomu (Wessel 2000). Kaks tänapäeva ühiskonnale vastavat lähenemist on Sasseni (1991) sotsiaalse polariseerumise ning Wilsoni (1996 cit. Wessel 2000) ruumilise ebakõla teooria. Sassen (1991) on teooria aluseks võtnud globaalsed linnad, mis on atraktiivsed mitme tasandi tööjõule, professionaalidele ning madalama haridusega lihttöölisele. Selline tööjõu erinevus tingib sotsiaalse polariseerumise. Burgers ja Musterd (2002) on leidnud, et sarnane olukord ei esine mitte ainult globaalsetes linnades, vaid ka lihtsalt suurtemates linnades. Wilsoni (1996 cit. Wessel 2000) ruumilise ebakõla teooria põhineb töö nõudluse ja pakkumise erinevustel ning see viib sarnaselt Sasseni (1991) teooriale sotsiaalse polariseerumise suurenemisele.

Seega tuleneb sotsiaalne polariseerumine tänapäeva maailmas uuest ametialasest struktuurist. Tänapäeval on vähenemas tööstuste töökohad ning olulisemaks valdkonnaks on saanud teenindussektor. Oluline mõju on ka ülemaailmsel immigratsioonil, mis tingib erineva päritoluga rahvastikurühmade segregatsiooni (Walks 2001). Etniline segregatsioon on sageli seotud sotsiaalse segregatsiooniga ning on kardetud, et etniline segregatsioon tingib üha suuremat eraldumist rikaste ja vaeste vahel (Reardon & Bischoff 2010). Saabuv madalam klass lihttöödele toob endaga kaasa vaesema elanikkonna suurenemise ja vaeste piirkondade laienemise linnas (Wessel 2000).

Sotsiaalse polariseerumise tõttu on suuremaid linnu nimetatud ka duaalseteks linnadeks (*dual city, urban dualism*) (Castells & Mallenkopf 1991). Castells ja Mallenkopfi (1991) järgi viib polariseerumine laiemalt levivaks linnaliseks kahestumiseks. Teooria järgi tekib

sellisel juhul suur palgaline erinevus, mille puhul on jällegi oluline linna suurus. Sellisel eristumisel on oluline mõju ka linnapildile, sest tekivad eraldi rikaste rajoonid ning marginaliseerunud vaeste rajoonid (Castells & Mallenkopf 1991).

Esping-Andersen (1990 cit. van Kempen 2009) on leidnud, et sotsiaalmajandusliku eristumise põhjused peituvad ka piirkonna ühiskondlikus korralduses. Välja on toodud kaks põhilist argumenti, mis mõjutavad sotsiaalset polariseerumist: piirkonna heaolu ja sotsiaalsüsteem ja vastav poliitika ning hariduse vastavus töökohtade vajadustele ja nende struktuuri kujunemisele. Samamoodi on Murie ja Musterd (1996) toonud välja, et majanduslikust olukorrast olulisemaks on näiteks eluasemetejaotus ja üüritur, mis vähendaksid sotsiaalset polariseerumist.

Kokkuvõttes on sotsiaalmajanduslik segregatsioon tänapäeva mitmekesise maailmas vältimatu nähtus. Ühiskond on mitmekülgse tööstruktuuriga ning nõuab nii kõrgemalt haritud kui ka madalamate ametite esindajaid. Sotsiaalse segregatsiooni puhul on oluline, et selline eraldumine ei viiks sotsiaalsete probleemide tekkeni ning ühiskonna lõhestumiseni. Kuna suurenenud on teeninduse valdkond ning teatud ametitel võib esineda tööjõu puudust on paljudes piirkondades sotsiaalmajandusliku segregatsiooniga seotud erinevat päritolu sisserännanud rahvastikurühmad.

1.2.2 Etnilise segregatsiooni teooriad

Etnilise segregatsiooni puhul toimub vähemusrühma kontsentreerumine ruumis ning see vähendab nende võimalust integratsiooniks asukohamaa ühiskonna ja kultuuriga. Selline eraldumine võib tekitada ühiskonna polariseerumist ning vaesuse ja sotsiaalsete probleemide teket. Seetõttu on vajalik uurida, kuidas vähemusrahvus uuel asukohamaal kohaneb. Johnston jt. (2006) on toonud välja kolm võimalikku etappi, mis järgnevad vähemusrühmade kontsentreerumisele. Peamine protsess, mis peaks toimuma on ruumiline assimilatsioon ja see tähendab, et vähemusrühm seguneb uue ühiskonnaga. Teise võimaliku etapina on toodud platooeffekt, mis tähendab, et segregatsioon jääb mitmete aastakümnete jooksul samaks ning ei toimu ühildumist. Kolmas võimalik etapp on jätkuv segregatsioon ehk vähemusrühmade eraldatus põhirahvusest suureneb, Massey ja Denton (1985) on antud etappi nimetanud ka hüpersegregatsiooniks.

Ruumilise assimilatsiooni teooria põhineb ideel, et aja jooksul sulanduvad vähemusrahvused peamise elanikkonna ühiskonda (Massey & Denton 1985). See tähendab, et alguses ollakse küllaltki eraldunud, kuid kohanemine linnas ning sotsiaalsete sidemete tugevnemine tekitab immigrantidel julguse ja võimaluse kolida parematesse elamistingimustesse. Etniliste gruppide assimilatsioon on osa üldisemast sotsiaal-

majanduslikust ja kultuurilisest ühildumisprotsessist ning ei tähenda ilmtingimata oma kultuuri ja juurte kaotamist (Bolt & van Kempen 2010). Kirjanduses on assimilatsiooni mõiste sageli sünonüüm integratsiooni mõistega (Bolt *et al* 2010).

Ruumilise assimilatsiooni korral suureneb immigrantide sotsiaalmajanduslik mobiilsus, jõukuse kasvades valitakse paremad elamistingimused ning väheneb segregatsioon ja eraldatus põhirahvusest. Samas ei pruugi seos ruumilise mobiilsuse ning assimilatsiooni vahel olla üheselt võetav. Kohanemine, sidemete tekkimine ja majandusliku võimekuse kasv ei too vähemuste puhul alati kaasa sotsialiseerumist ning kohanemist põhirahvusega (Silvestre & Reher 2014). Ruumilise assimilatsiooni teooria täiendamiseks on loodud segmenteeritud ehk astmelise assimilatsiooni (Silvestre & Reher 2014; Bolt & van Kempen 2010) ja stratifikatsiooni mudel (Iceland & Scopilliti 2008).

Astmelise ehk segmenteeritud assimilatsiooni puhul on arvestatud, et vähemusrahvuste rühmad võivad ühiskonda sulanduda erineva tempoga (Silvestre & Reher 2014). Samuti võidakse jääda paigale, et säilitada sotsiaalseid suhteid või liigutakse piirkondade vahel, kus on peamiselt vähemusrahvused (Bolt & van Kempen 2010). Astmeline assimilatsioonimudel võtab arvesse vähemusrahvuse erinevaid algpositsioone ehk individuaalseid faktoreid, mis mõjutavad indiviidi kohanemist teises ühiskonnas (Iceland & Scopilliti 2008). Bolt & van Kempen (2010) on antud mõistet täiendanud etnilise enklaavi mudeliga, mille puhul ei soovi vähemusrahvused ka sotsiaalmajandusliku heaolu tõusuga elada piirkondades koos põhirahvusega. Sageli ei ole selle põhjuseks vastuolu põhirahvuse suhtes, vaid tugevad sidemed oma rahvusega. Tänapäeval on tekkinud mitmesugused uued vahendid hoidmaks sidet kodumaaga ning lähedastega, mis vähendavad vajadust ja soovi võtta omaks uue elukohamaa kombeid (Bolt & VanKempen 2010). Seega ei peaks võtma loogiliselt, et kõrgema sotsiaalmajandusliku staatusega vähemused soovivad elada peamise rahvuse keskel.

Stratifikatsiooni mudeli kohaselt on põhirahvus vähemuste suhtes diskrimineeriv või eelarvamustega (Bolt & van Kempen 2010; Iceland & Scopillity 2008). Seega sõltuvad elamistingimuste parandamise võimalused jõukamatest ja võimukamatest rahvastikurühmadest. Põhirahvuse poolt toimub eluasemeturul diskrimineerimine, näiteks laenude andmise või kinnisvara agentide või ametnike poolt (Bolt & van Kempen 2010). Jõukamad rahvastikurühmad soovivad säilitada distantse vaesemate rühmadega. Selline võim väljendubki diskrimineerimises, mis suurendab omakorda sotsiaalset ja füüsilist kaugust neist (Massey & Denton 1988). Seega on vähemusrahvusel raskem sisse elada ka juhul, kui nad on ise valmis sotsialiseeruma nii keeleliselt kui ka kultuuriliselt. Selle mudeli kohaselt ei kao etnilised erinevused ka juhul kui vähemusrahvuse sotsiaalmajanduslik staatus seda soosiks.

Diskrimineerimisega seoses on Ameerikas segregatsioon olnud erinevate rasside kokkupuutumise tõttu pikka aega üheks oluliseks uurimisteenaks. On loodud teooria, mis käsitleb valgenahaliste elanike käitumist teiste rasside suhtes linnaruumis. Antud teoorias on peamisteks mõisteteks „*white flight*“ ja „*white avoidance*“ (Thompson 1999). „*White flight*“ ehk valgete lahkumine tähendab, et teatud hulga teise rassi esindajate samasse piirkonda elamise tuleku järel hakkavad piirkonna valgenahalised elanikud mujale kolima. Kasutusele on võetud ka mõiste „*tipping point*“ ehk teise rassi esindajate hulga piir, millest alates valgenahalised piirkonnast lahkuma hakkavad (Bråhmå 2006). „*White avoidance*“ ehk valgete vältimine on olukord kui valged elanikud väldivad kolimist piirkondadesse, kus on suurem hulk teise rassi esindajaid ning segregatsioon suureneb. Bråhmå (2006) on antud teooriat rakendanud ka etniliste rühmade puhul, sest sarnane käitumine võib esineda ka kultuuriliste ja keeleliste erinevuste tõttu.

Etniline segregatsioon on ühiskonnas seotud väga mitmete protsessidega. Eraldumine võib aastate jooksul nii väheneda kui suureneda. Teoreetiliselt on võimalik ka ühildumine ümbritseva keskkonnaga, kuid seda takistavad nii vähemusgrupi kui ka peamise rahvusega seotud tegurid.

1.2.3 Segregatsioonimustrite mõõtmine

Segregatsiooni mõõtmine on üsna keerukas, sest sellel on mitmeid dimensioone ning mõjutajaid, mida lihtsate numbritega on keeruline väljendada. Segregatsiooni mõõtmine jaguneb peamiselt kaheks, millest vanem lähenemine kasutab segregatsiooni määramisel indekseid ning uuem kättesaadavaid toorandmeid, mida uuritakse ja modelleeritakse vastavalt kindla piirkonna omadustele (Marcinczak 2012).

Massey & Denton(1988) on sotsiaalaruumilist segregatsiooni kirjeldanud suurusena, mis näitab millisel määral elavad kaks või enam gruppi üksteisest eraldunud. Täpsemalt on viis dimensiooni, mille abil linnade segregatsiooni on võimalik mõõta ning mida erinevates uuringutes tihti kasutatakse:

- Ühtlus (*evenness*) kirjeldab rühmade jaotust linnas. Rühmad võivad teatud piirkondades olla üle esindatud ja mujal jällegi ala-esindatud.
- Kokkupuutuvus (*exposure*) viitab kontakti võimalusele gruppide vahel
- Koondumus (*concentration*) näitab kui palju füüsilist ruumi teatud grupi liikmed linna aladel omavad.
- Tsentralisatsioon (*centralisation*) viitab grupi asukohale linnas, uuritakse, kui lähedal paiknevad teatud grupi alad linna keskusele ning kui hea on alade juurdepääs keskusele.

- Klasterdumine (*clustering*) näitab, kas ollakse ühe suure grupina või väikeste gruppidega üle kogu linna.

Uurimisel rühm peaks olema tugevalt eraldunud peamisest rühmast juhul, kui grupp on ebaühtlaselt jaotunud, minimaalselt peamise grupiga kokkupuutuv, ruumiliselt koondunud, tsentraliseeritud ning klasterdunud (Massey & Denton 1988). Siiski ei saa segregatsiooni hinnata nende viie indeksi järgi, segregatsioon võib väljenduda ka läbi indeksite erinevate kombinatsioonide. Johnston jt (2006) on leidnud, et indeksite kaks kombinatsiooni võimaldavad segregatsiooni mustreid kõige selgemalt hinnata. Tema poolt pakutud lahendused segregatsiooni mõõtmiseks on ühendatud ebavõrdsuse ehk eraldatuse indeks ning kontsentratsiooni ja asukoha indeks. Kirjanduses on üsna levinud erinevuse (*index of dissimilarity*) indeksi ning Gini või Atkinsoni indeksi kasutamine, mis näitavad samuti eraldatuse määra.

Indeksite kasutamine on üsnagi levinud, see võimaldab erinevaid piirkondi ning erinevaid uuringuid omavahel võrrelda. Samas on indeksite abil segregatsiooni mõõtmist sageli kritiseeritud, sest segregatsioon on mitmetest teguritest sõltuv ning mitmetahuline protsess (Marcinczak 2012). Indeksitega lähenemine eeldab, et sotsiaalsed grupid on ruumis jaotunud teatud stabiilsete reeglite järgi. Samas tekib probleem näiteks siis kui ühiskond on muutunud või on muud tegurid sotsiaalsete rühmade ruumilist segunemist mõjutanud (Massey & Denton 1988). Tänapäeva kontekstis elavad näiteks etnilised vähemused linna naabruskondades ja küllaltki segunenuna, mitte eraldi aladel ja eraldatuna (Johnston *et al* 2010). Seetõttu peaks kasutama segregatsiooni mõõtmiseks tänapäevasemaid vahendeid, et valgustada reaalselt olukorda linnades ja ka segregatsiooni muutuvaid mustreid, mida ühekohaliste numbritega on keerukas selgelt teha.

Alates 2000. aastatest on hakatud uurima segregatsiooni ja selle võimalike muutuste väljendamist linnades uuemate meetodite ning kaardisüsteemide abil (Johnston *et al* 2002). Üheks meetodiks on näiteks kontsentratsiooniprofiilid, mis väljendavad vähemusgrupi hulka kohalikust populatsioonist. See meetod võimaldab selgemalt ja ka visuaalselt interpreteerida eluasemesegregatsiooni mustrite muutumisi ja kontsentreerumist, sest on tundlik populatsiooni muutustele ning grupi suurusele (Marcinczak 2012). Siiski ei saa segregatsiooni mõõtmisel kindlalt ainult ühele lähenemisele toetuda. Uuringute täiendamine mitmete meetoditega ning läbi erinevate tasandite on vajalik, et mitmekülgset segregatsiooni mõistet mingilgi määral lahti seletada.

1.2.4 Segregatsiooni tegurid

Segregatsioon makrotasandil sõltub individuaalse piirkonna ajaloost, rahvastiku kujunemisest ning olukorrast piirkonna majanduses ja sotsiaalvaldkonnas. Segregatsioon on muutuv protsess ning eluasemevalikud loovad ja tekitavad seda. Mikrotasandi muudatused ning jätkuv segregatsioon sõltuvad indiviidide eelistustest ja valikutest ning on mõjutatud ka näiteks eluasemeturu võimalustest ja piirangutest (Iceland 2004). Dawkins (2004) on leidnud, et kõige olulisemad mõjutajad segregatsiooni kestmisel on eelistused, sissetuleku erinevused, eelarvamused ning eluasemeturule juurdepääsu võimalused.

Üsna mitmed uuringud keskenduvad elukohaeelistustele (Semyonov *et al* 2007; Fossett 2006) ning uuringutes kasutatud küsimustikes väljendavad isikud oma võimalikke elukoha ja naabruskonna soove. Eluaseme eelistuste puhul on leitud, et on kolm olulist faktorit, mille alusel valikuid tehakse: eluaseme kvaliteet ehk leibkonna soov leida elamiseks kõige parem võimalustele vastav eluase; naabruskonna staatuse eelistus, mille puhul soovitakse valida eluase võimalikult kõrge staatusega piirkonnas; etniline eelistus ehk soov kuuluda naabruskonda, kus on teatud miinimumhulk kaasrahvuse esindajaid (Fossett 2011).

Sellele vastanduvad reaalsed elukoha valikud, mida on näha läbi rahvastikurühmade paigutumise ja elukohamuutuste linnaruumis. Reaalsete valikute puhul on eelistused väljendunud ja on võimalik uurida kuivõrd need samastuvad inimeste hüpoteetiliste soovidega (Dawkins 2004). Schelling (1971) uuris eluasemesegregatsiooni dünaamilisi mustreid ning leidis, et soov elada sarnaste omadustega rahvastikurühma läheduses tekitab mitmekülgset eluasemesegregatsiooni. Schellingu (1971) loodud mudelis väljendub selgesti, et soovid ja tegelikkus elukohasegregatsioonis ei lähe sageli kokku ning üsna väikesed otsused eluasemevalikutes võivad viia küllaltki suure segregatsioonini. Seega tekitavad väljendunud otsused selgelt ilmnevaid muudatusi eraldumises ning võivad olla erinevad hüpoteetilisest eluaseme eelistustest.

Kui vaadelda etnilist eluasemesegregatsiooni siis paljudele vähemusrahvuse esindajatele ei ole elamispinna puhul oluliseks samad tunnused, mis on põhirahvuse esindajatel. Eluaseme suurus ja asukoht ning lähedalasuvad teenused ja nende kasutamine on rahvusrühmade võrdluses sageli erinenud (Dawkins 2004). Samas mõjutavad sellist eelistuste erinevust ka muud sotsiaalmajanduslikud ja demograafilised tegurid, näiteks eluetapp või sissetulek. Ihlanfeldt ja Schafidi (2004) on leidnud, et oluline on klasside vaheline erinevus, sest vähemused ja vähemuste piirkonnad on sageli vaesemad. Näiteks rassiliste erinevuste tõttu majandusliku staatuse puhul ja majandusliku segregatsiooni tõttu eluasemeturul elavad mustad ja valged Ameerikas erinevates piirkondades,

mustanahalised ei saa endale lubada sarnastes elupiirkondades elamist kui valgenahalised (Semyonov *et al* 2007).

Uurimused on näidanud, et rahvastikurühmade erinevuste puhul ei ole ka sissetulekud ainukeseks määravaks teguriks. On leitud, et juhul kui elatustase on võrdne, suunavad peamise rahvuse esindajad oma raha suurema tõenäosusega elukohavahetusse, et kolida parematesse piirkondadesse, samas kui vähemusrahvused seda ei tee. Sageli võib eri rahvastikurühmade informeeritus eluasemevõimalustest ja ligipääsust eluasemeturule olla erinev. Infot saadakse eri kanalite kaudu ning vähemusrühmad ei pruugi saada sama soodsaid pakkumisi kui asukohariigi peamine rahvus (Dawkins 2004). Samas ei pruugi ka teatud vähemusrühmad otsida endale elamispindasid piirkondades, millest neile on jäänud mulje, et seal on kõrged eluasemekulud või esineb diskrimineerimist (Iceland 2004).

Naabruskonna eelistuste kujunemisel on oluliseks teguriks sotsiaalpsühholoogiline taust ning selle põhjal teise rahvusrühma suhtumise kujunemine (Semyonov *et al* 2007). Eluasemevalikuid lähtuvalt psühholoogilistest eelistustest saab jaotada kaheks: esmalt oma rahvusrühma eelistamine ja kokkuhoid, teiseks vastuolu teise rahvusrühma suhtes (Bobo & Zubrunsky 1996). Ka etnotsentrismi mõiste pärineb enda rahvusrühma eelistamisest ja viib kokku sarnase kultuurilise taustaga isikud ehk toimib kultuuriline homogeensus (Clark 1992). Vastandina etnotsentrismile leidub variant, kus ei ole kindlat eelistust oma rahvusrühmale, pigem on teguriks eelarvamused ja antipaatia võõraste suhtes (Semyonov *et al* 2007). See toob kaasa sotsiaalse kauguse suurenemise erinevate rahvusrühmade vahel.

Suhtumise kujunemise võib määrata ka vähemusgruppide suurus ja piirkonna majanduslik olukord. Mida suurem on vähemusgrupi hulk ja mida halvem majanduslik olukord, seda suuremad on eelarvamused ja halvem suhtumine vähemusrahvusesse (Semyonov *et al* 2007). Leitud on, et eluaseme eelistamine rahvastiku poolest homogeenses piirkonnas peaks suurenema vähemuste arvu suurenemisel ning vähenema majandusliku languse ajal (Semyonov *et al* 2007). Rassidevahelisi ebakõlasid ning eelarvamusi aitaks muuta teadvustatuse tõstmine. Loodud on „kontakti hüpotees“ mis tähendab, et kontakt eri rahvuste vahel vähendab eelarvamusi ja segregatsiooni (Simpson & Yinger 1985).

Seega on segregatsioon sõltuv mitmetest teguritest ja need tegurid on omavahel mitmekülgsest seotud. Ei ole kindlat ja ühte põhjust, miks jätkuv segregatsioon toimub, kõik sõltub konkreetsest indiviidist, rahvusest, piirkonna ajaloost, sissetulekutest ja kultuurilisest kujunemisest. Siiski on märgata, et kultuurilised erinevused suurendavad segregatsiooni põhirahvuse ja vähemusrahvuse vahel rohkem kui sotsiaalmajanduslik segregatsioon seda sama rahvuse esindajate puhul teeb.

1.3 Segregatsiooni kujunemine vastavalt piirkondadele

1.3.1 Lääneriigid

Põhja-Ameerikas on etniline ja rassiline segregatsioon oluline teema, sest piirkonnas on koos mitmed väga erinevad rahvusrühmad. Põhja-Ameerika on eri kultuuride segunemiskohaks, sinna saabub inimesi maailma eri piirkondadest. Põhja-Ameerika multikultuurne ühiskond on maailmas ainulaadne, samas tingib selline kultuuride kokkusaamine mitmesuguseid vastuolusid. Kõige suuremad vastuolud on esinenud mustanahalistel valgenahaliste elanikkonna vahel (Castels & Miller 2009). Ajaloost tulenevad eelarvamused ja kohatine diskrimineerimine on jäänud püsima ning on tajutav ka tänapäeva kaasaegses ühiskonnas. Jätkuvalt on mustanahalised Ameerikas kõige enam eraldunum rahvusrühm, kuigi eraldatus on aastate jooksul tunduvalt vähenenud. Lisandunud on palju erinevaid rahvusrühmi ning inimeste teadlikkus ja tolerantus on kasvanud (Iceland 2004).

Tulenevalt rahvastiku mitmekesisusest on viimastel aastakümnetel leitud erinevaid rassilise ja etnilise segregatsiooni mustreid. Ameerikas leidub terveid linnaosasid, kus paiknevad ainult vähemusrahvuste rühmad, eriti mustanahaliste piirkonnad, kus toimub hüpersegregatsioon (Massey *et al* 2009). Tekkinud on ka multietnilised linna-alad, kus on koos mitme erineva päritoluga vähemusrahvused (Iceland 2004). Nende alade segregatsioonimustrid on erinevad ühe päritoluga vähemusrahvuste piirkondadest. Näiteks on valgetel tugev vastuolu mustanahalistega samas piirkonnas elamise vastu, kuid kui piirkonnas esineb ka teisi rasse on segregatsioon gruppide vahel väiksem (Iceland 2004). On leitud, et asiaadid ja latiinode on nõ. puhvriks mustanahaliste ja valgete konflikti puhul (Clark 1992). Samuti on leitud, et jätkuv asiaatide ja latiinode ränne nendesse etnilistesse enklaavidesse pehmendab vähemuste ja põhirahvuse segregeeritust, sest osa vähemusi liigub selle tulemusena enklaavidest väljapoole, rohkem integreeritud piirkondadesse (Iceland 2004).

Oluliseks teguriks rassiliste ja etniliste linna-alade asustusmuutrite tekkel on sotsiaalmajanduslik staatus, vähemustel ei ole rahalisi võimalusi, et elada samades piirkondades, kus muu rahvastik. Diskrimineerimine leiab aset näiteks tööturul ning vähemusrahvuste sissetulekud kujunevad tunduvalt väiksemaks võrreldes põhirahvusega (Iceland 2004). Eriti tugev on vaesus just afro-ameeriklaste kogukondades. Viimaste aastate jooksul on leitud, et suurenema on hakanud klasside vaheline segregatsioon. Tulevikus võib linna elanike ruumilise paigutuse võib määrata rassi ja klassikuuluvuse suhe (Massey *et al* 2009).

Lääne-Euroopa rahvastiku segregatsioon on võrreldes Põhja-Ameerikaga tagasihoidlikum, ei esine sellist tugevat eraldumist nagu mustanahaliste ja valgete vahel. Lääne-Euroopas esineb vähemusrahvuste segregeerumist pigem suuremates linnades, väiksemate linnade puhul ei ole vähemusrahvused moodustanud omaette piirkondi. Euroopa linnades on rohkem segunenud rahvustega naabruskondi, erinevalt Ameerikast, kus ühe vähemusrahvusega võivad olla asustatud terved linnaosad (Musterd & Van Kempen 2009). Seega ei ole seal ühte domineerivat vähemusgruppi, vaid pigem erinevad vähemusrahvused.

Varasemalt väljarände piirkonnaks olnud Lääne-Euroopa jaoks sai immigrantide suuremahulisem saabumine alguse 1950. aastatest, kui toimus tööstuste areng ning tekkis tööjõu puudus. Selle vähendamiseks saabus ajutine tööjõud alguses Lõuna-Euroopast ja hiljem ka kaugematest piirkondadest (van Kempen 2005). Lisaks saabusid immigrandid endistest koloniaalpiirkondadest (nt. Pakistanist, Algeeriast, Indiast), et endale paremat elujärge saavutada. Ajutiselt saabunud töölised ei soovinud oma päritolumaale tagasi minna ning jäid püsivalt uuele asumaale Lääne-Euroopas elama. Peagi saabusid järgi ka nende perekonnad (Knox & Pinch 2010). Nii kujunesid Lääne-Euroopa linnadesse multikultuursed vähemusrahvuste piirkonnad (van Kempen 2005). Immigrantide suurem sissevool Lääne-Euroopa riikidesse kestis kuni 1973. aastani, mil Euroopast väljastpoolt tulevatele töölistele seati piirangud, sest immigrantide arv oli kasvanud juba liiga suureks (Knox & Pinch 2010).

Tööjõupuuduse tõttu madalapalgalistel lihttöödel, mida kohalikud teha ei soovinud said immigrandid lubada elamist vaesemates piirkondades (Knox & Pinch 2010) ning seetõttu hakkasid tekkima migrantide kontsentreerumise piirkonnad (Musterd & van Kempen 2009). Sisserändajad pidasid kõige olulisemaks eluaseme odavust ning lähedust töökohale. Samas oli selliste vaesemate piirkondade teke ka osaliselt bürokraatia ning diskrimineerimise tulemus, sest üürihinnad olid sisserännanute jaoks üsnagi kõrged. Teatud riikides suunati vähemused elama ka riigi poolt loodud linnaäärsetesse korterelamutesse, sel viisil tekitati segregatsiooni, kuna korterelamutes tekkisid kontsentreeritud ja vaesed vähemuste piirkonnad (Knox & Pinch 2010).

Nõukogude ajastu lõpp mõjus ka Lääne-Euroopale ebastabiilselt. Kardeti suuri hulki saabuvald immigrante Kesk- ja Ida-Euroopast. Siiski osutus sisseränne oodatust väiksemaks, majandusliku ebastabiilsuse tõttu ka mujal maailmas kujunes sisserändajate struktuur ja päritolu väga mitmekesiseks. Tänapäeval mõjutab sisserännet Euroopa Liit ja sellega seonduvad migratsiooni reeglid (Castles & Miller 2009). Uued reeglid lubavad töörande Euroopa Liidu liikmesriikide vahel, kuid ainult kodakondsust omavatele isikutele. Selle tulemusena ei ole riikidesse varasemalt saabunud mitte-eurooplastest immigrantide olukord muutunud ning nende puhul ei ole uusi migratsioonimustreid märgata (Knox & Pinch 2010).

Lääne-Euroopa rahvastiku segregatsioon on olemuselt tagasihoidlikum kui Põhja-Ameerikas. Rahvaste vahel ei ole nii suuri vastuolusid, eriti just rassilistel erinevustel põhinevaid. Samas on Ameerika piirkond oma ajaloo, kultuuri ning suuruse poolest Euroopast tunduvalt erinev, sellest tulenevad ka rahvusrühmade segregatsiooni erinevused. Siiski leidub ka teatavaid sarnasusi, näiteks vähemusrahvuste koondumine vaesematesse piirkondadesse ning diskrimineerimine nii tööturul kui ka eluasemete valikul ja sotsiaalmajandusliku segregatsiooni olemasolu. Lääneriikide rahvuslik koosseis ja sotsiaalmajanduslik segregatsioon erineb Kesk- ja Ida piirkonnast olulisel määral, eriti just ajaloolise tausta ning võimusteemi erinevuste tõttu.

1.3.2 Kesk- ja Ida-Euroopa

Enne Teist maailmasõda oli Kesk- ja Ida-Euroopa piirkond küllaltki vähese linnastumise tasemega ning suur osakaal oli maarahvastikul. Mõningal määral olid tööstused hakanud arenema, kuid neid aeglustasid Esimene ja Teine maailmasõda (Enyedi 1996). Olulisem linnastumine ning tööstuste levik hakkas toimuma pärast Nõukogude Liidu osaks saamist. Nõukogude Liidu läbi mitmete aastakümnete kestnud juhtiv võim muutis Kesk- ja Ida-Euroopa linnad erinevaks lääneriikidest ning tingis ainulaadse sotsiaalruumilise maastiku, mis on tajutav ka tänapäeval (Light 2012).

Nõukogude Liidu võimu periood Kesk- ja Ida-Euroopa riikides oli aastatel 1922 kuni 1991 ning jaguneb migratsiooni järgi kolmeks etapiks. Esmalt läbirääkimiste ja Stalini aegne periood kuni 1953, kui hakkas keskvalitsuse poolt juhitud rände kontrollimise ja juhtimise ajastu. 1960 algas tööstuste ja ettevõtete poolt juhitud töökohtadega seotud ränne ning 1980. oli mitmekesisema rände periood (Light 2012). Kõige olulisemaks võimustruktuuriks oli Kommunistlik Partei, mis teostas võimu ja kontrolli kõigis elulistes valdkondades. Sotsialistlike riikide ühiskond pidi olema terviklik süsteem, kus puudub eraomand, toimub nii majanduse kui ka asustuse suunamine ja inimeste otsene bürokraatlik kontroll, majanduskasv ning muust maailmast eraldumine (Tammaru 2001).

Igasugune ränne toimus vaid Nõukogude Liidu siseselt, rännet juhiti näiteks tööjõu ruumilise paigutamise kaudu. Nõukogude võimu poolt toimus rände ja elukohavahetuse pidev kontroll ja suunamine. Rahval oli elukohajärgne sissekirjutus ning elukohamuudatused tuli ametlikult vormistada (Light 2012). Linnade kujunemise puhul oli kõige olulisemaks teguriks tööstuste ja ettevõtete paigutumine, mille lähedusse loodi tööliste eluruumid (Tammaru 2001). Ränne juhendus tööjõu vajadusest ning valitsenud tööjõu puuduse tõttu saabusid töölised Nõukogude Liidu allutatud riikidesse peamiselt Venemaalt (Light 2012). Selline tööränne oligi üks peamisi migratsiooni vorme Nõukogude ajastul.

Tööstusettevõtted paigutati suurematesse linnadesse ning seetõttu kasvas ka rahvastiku hulk linna piirkondades. See tingis eluasemete puuduse ning inimesed hakkasid linna äärealadelt ja maapiirkondadest keskustesse tööle käima (Tammaru 2001). Korterite jagamine toimus vajaduspõhiselt ning ühiskond pidi olema võrdne. Nõukogude ajastul olid palgad küllaltki madalad ning oma vahenditest eluasemete ehitamine või finantseerimine oli suhteliselt keerukas (Gentile & Tammaru 2006). Seega olid linna piirkondade korterelamud kõige mugavamaks eluasemeks. Suure sisserändega riikides vajasisid mujalt saabunud kohe elamispingu ning tekkis olukord, kus venekeelne elanikkond sai elukohad tööstuste läheduses uuemates paneelalamutes (Tammaru 2001; Van Kempen & Murie 2009). Segregatsioon oli seetõttu paratamatu, kuid ei olnud niivõrd tingitud sotsiaalmajanduslikust staatusest, vaid oli pigem elukohapõhine (Gentile & Tammaru 2006). Selline vajaduspõhine korterite jagamine ja võrdne ühiskond tingis võrreldes lääneriikidega väiksema sotsiaalsemajandusliku segregatsiooni.

Nõukogude ajastu lõppes 1991. aastal. Sellele järgnevat perioodi iseloomustab avaliku sektori rolli suurenemine ning riigi osatähtsuse vähenemine majanduses. Üleminekuaastad olid kõikjal Kesk- ja Ida-Euroopas üsna keerukad, sest ebastabiilne majanduslik olukord ja tööpuudus tõi kaasa vaesuse ja ühiskonna polariseerumise (Kährlik 2006). Vähenesid tööstuse- ning põllumajandustoodangud ning oluliseks said tertsaarsektori harud ning eraettevõtlus (Leetmaa *et al* 2009). Nõukogude Liidu lõppemisega seoses lahkusid paljud eelnevalt sisserännanud tagasi Venemaale, siiski jäi suur hulk sisserännanud ikkagi nüüdseks iseseisvatesse Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse püsivalt elama. Nende olukord oli põhirahvustega võrreldes keerukam, sest peamised töökohad tööstustes hakkasid kaduma (Hess *et al* 2012).

Üleminek turumajanduslikule ühiskonnale tõi kaasa korterite erastamise võimaluse ning maade ja majade tagastamise nende õigusjärgsetele omanikele. Antud protsess ei toimunud kõigis Kesk- ja Ida-Euroopa riikides sarnaselt, erastamist eelistati näiteks Balti riikides, Sloveenias, Tsehhis ja Saksamaal, teatud piirkondades toimus osaline erastamine ning eluasemeid linnades ei tagastatud näiteks Poolas ja Ungaris (Leetmaa 2008). Eluasemete eraomandisse andmine toimus seetõttu, et iseseisvuse saavutanud riigid soovisid vabaneda eluasemete ülalpidamiskulutustest ning seega suunati vastutus elanikele (Hess *et al* 2012). Üleminekuperioodi esimene pool oli eluasemesegregatsiooni poolest üsna passiivne. Inimesed eelistasid pigem paigale jääda, sest majanduslik olukord oli keeruline (Marksoo 1999). Majandusliku stabiilsuse saabumisel ja üleminekuperioodi suuremate muutuste möödumisel hakkas inimeste olukord endistes Nõukogude Liidu riikides stabiliseeruma, tekkis juurde töökohti ning ka eluasemeturg elavnes (Leetmaa *et al* 2009).

Sykora (2009) on kirjeldanud post-sotsialistlike riikide uut ühiskonda pidevalt muutuvana ning leiab, et sealsed sotsiaalaruümilised mustrid ei ole stabiilsed. Samuti on ta leidnud, et traditsioonilised segregatsiooniteooriad ei suuda haarata olukorda, kus segunenud on uus ja vana ruumiline muster ehk kui osad grupid on kontsentreerunud ja teised segunenud, nagu seda esineb post-sotsialistlikes linnades. Linnades leidub madalama jõukuse tasemega piirkondi, kuid neist ei ole kujunenud etnilisi enklave või geto piirkondi nagu esmalt arvati. Tekkinud on kindlalt eristatavad kõrgema klassi eramajade piirkonnad, näiteks eeslinnades ning vanemates linnaosades esineb gentrifikatsiooniprotsessi (Sykora 2009).

Kui Nõukogude ajal oli segregatsioon pigem elukohtadest tulenev ja etnilisusel põhinev, siis tänapäevast post-sotsialistliku linna on kirjeldatud läänelike tunnustega, tekkinud on sotsiaalmajanduslikul staatusel põhinev eluasemesegregatsioon. Pärast sotsialistliku korra lõppemist on venekeelsete immigrantide sissekäik Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse väga vähenenud (Hess *et al* 2012). See annab võimaluse uurida Nõukogude ajastul riikidesse elama jäänud immigrantide olukorda ning etnilise segregatsiooni kujunemist mitmekümne aasta jooksul.

1.4 Linnaline areng ja segregatsiooni kujunemine Eestis

1.4.1 Nõukogude periood

Eestis hakkas Nõukogude Liidu võim kehtima 1944. aastal, kuid juba enne Nõukogude perioodi oli Eesti olnud seotud Venemaaga. 19. sajandi keskpaigas rajatud raudteeühendus Peterburi ning Tallinna vahel võimaldas tööstuste ja majanduse arengut linnades ning see tõi kaasa ka venekeelse rahvastiku hulga suurenemise (Raagmaa 2000). Iseseisvusaastatel ühendus Venemaaga katkes ning venekeelse rahvastiku osakaal linnades langes, uued immigrandid hakkasid saabuma seoses Nõukogude Liidu osaks saamisega (Tammaru 2001).

Sarnaselt teistele allutatud Kesk- ja Ida-Euroopa riikidele toimusid ka Eestis linnalised protsessid ning asustussüsteemi kujunemist mõjutas valitsev nõukogude ideoloogia. Nõukogude Liidus oli oluline piirkondade spetsialiseerumine kindlatele valdkondadele. Eestis olid prioriteetseteks majandusharudeks põllumajandus, sadama ja merega seonduvad valdkonnad ning põlevkivi-, metalli- ja keemiatööstused (Tammaru 2001). Suuremad tööstuspiirkonnad olid Tallinn, Ida-Virumaa ja Narva ning vähemal määral ka Tartu ja Pärnu (Tammaru *et al* 2013).

Eesti rahvastiku kujunemisel sel perioodil oli immigratsioonil oluline roll. Pärast Nõukogude Liidu okupatsiooni hakkas venekeelse rahvastiku arv suurenema ning immigratsioon jäi kõrgeks kuni 1980ndateni (Kulu & Billari 2004). 1959. aastal viidi läbi rahvaloendus ning siis oli venekeelse elanikkonna osakaaluks 25% ning 1989. aastaks, Nõukogude perioodi lõpul 39% (Tammaru & Kulu 2003). Nõukogude ajastul saabus eestisse tööstuse töölisi ning Eesti strateegilise, asukoha tõttu mere ääres ning Nõukogude Liidu läänepiiril ka võrdlemisi suure militaarse kontingendi. Lisaks oli Eestil ka strateegiline roll olla põllumajanduslik toidu tootja teistele Nõukogude Liidu piirkondadele (Tammaru 2001, 243).

Sisserändel oli määrav osa linnade arengus, eriti suuremate linnade puhul. Sotsialismiperioodil elas eestlastest linnades 60% ning Eestis viibivatest mitte-eestlastest 90% (Tammaru *et al* 2003). Mitte-eestlaste rännet on vaadeldud ka astmelisena, väiksematesse keskustesse saabunud vähemused liikusid aja jooksul ikkagi suurematesse linnadesse. See tingis vähemusrahvuse kontsentreerumise protsessi ning kasvasid eelkõige Tallinn ja Ida-Virumaa, teiste keskuste Tartu ja Pärnu rahvaarvu kasv oli aeglasem (Raagmaa 2000). Sisserännanud said eluaseme tööstuste lähedastes korterelamutes ning eluasemete lähedusse loodi venekeelsed koolid ning lasteaiad ja muu etniline infrastruktuur (Kährlik ja Tammaru 2008). Selle tulemusena tekkis etniline lõhe eestlaste ning mitte-eestlaste vahel, peamine keel oli vene keel ning saabusid immigrandid tõi kaasa enda kultuuri (Tammaru *et al* 2013).

Juba Teise maailmasõja eel eraldati Tallinna piirkonna rahvastiku kiire kasvu tõttu linnalähedasi piirkondi eramuehituseks, näiteks Nõmmel, Pääskülas, Maarjamäel, Pirital ja Kosel (Leetmaa 2004), sest valitses eluasemepuudus ning korterelamute ehitamine polnud veel suuremas mahus alanud. Suurem korterelamute ehitamise periood algas 1960ndatel. Tallinnas olid korterelamutega piirkondadeks Mustamäe, Lasnamäe ja Väike-Õismäe. Siiski oli Tallinna elanike kasv üsna kiire ning tekkis eluasemete puudus (Kährrik 2006). Kiire ehitamine tingis elukeskkonna, eluasemete ning infrastruktuuri madala kvaliteedi linnades (Raagmaa 2000).

1980. toimus maa-linn rändepööre, mis oli tingitud põllumajandusele keskendumisest. Eluasemepoliitika hakkas nüüdsest soodustama ka ühepereelamute ja suvilate ehitust, kuid maa piirkondade satelliitlinnakutesse rajati jätkuvalt ka korterelamuid (Tammaru 2001).

Kõige enam suurenes just Tallinna linna mõjuala. Linna ning selle äärealade piirid muutusid hägusemateks ning toimus pendelränne linna keskuse ja äärealade vahel, selle tõttu on ka täpse Tallinna linnastu piiritlemisega Nõukogude ajal olnud keerukusi (Tammaru 2001). Linna äärealade elamutes oli rahvastiku etniline sturkutuur mitmekesisem kui linnades.

Nõukogude ajastu lõpuks oli Eestist saanud linnaline riik. 1950-60ndatel kestnud kiire linnastumise periood vaibus 1970. aastate keskpaigas ning selleks ajaks kujunes välja ka tänapäeval tajutav asustusstruktuur (Raagmaa 2000). Kõige olulisemateks piirkondadeks olid Tallinn ning Kirde-Eesti tööstuspiirkond, kus oli suur osakaal välistööjõul. Kuna sotsialismi ajastul saabus siia palju venekeelseid elanikke tekkis eestlaste ning venelaste vahel etniline eraldumine. Seda suurendas eluasemejaotus ja tööhõive erinevused. Sotsiaalselt oldi küll enam-vähem samal tasemel, kuid etniliselt eraldunud. Märgata oli, et eestlased olid pigem maarahvas ning venekeelne elanikkond kogunes suuremal määral linnadesse.

1.4.2 Taasiseseisvumisjärgne periood

Eesti taasiseseisvumine ning sotsialistliku korra lõppemine tõid kaasa olulised muudatused kogu piirkonna arengus. Nõukogude Liidu järgsed aastad olid igas mõttes keerukad, sest tööstus- ja põllumajandusettevõtete tootmismahud vähenesid ning tekkis tööpuudus ja vaesus. Kogu majanduslik süsteem tuli restruktureerida ning selleks hakati vaatama lääne poole ning kaasati ka põhjamaade investeeringuid. Üsna kiirelt hakkasid arenema linnalised teenused näiteks kaubandus ja ärisektor (Raagmaa 2000). Üleminekuperioodi algust kirjeldabki madal elatustase ning passiivsus, oodati stabiilsemat aega.

1990. aastate teisel poolel paranes majanduslik olukord ning arenema hakkas ka eluasemesektor. Eestis toimus eluasemete ja maade erastamine ning riigi osakaal jäi muu Euroopaga võrreldes eluasemeturul väga väikeseks (Kährik *et al* 2012). Sel viisil ei pidanud riik enam eluasemesektorile suuri kulutusi tegema ning inimestel oli korraga suur vastutus oma elamistingimuste eest (Leetmaa ja Tammaru 2007). Linnades anti enamik munitsipaalalamukortereid nendes resideeruvatele üürnikele ja ka vähemustele, kes olid Eestis viibinud vähemalt viis aastat (Ruoppila & Kährik 2003). Uuemad korterelamud jäid seal eelnevalt paiknenud venekeelse elanikkonna poolt hõivatuks. Eestlased oli esindatud eramajades, Nõukogude Liidu eelsetes korterelamutes ning madalama kvaliteediga korrusmajades (Kährik 2006). Seega jäid iseseisvumisaja algperioodil püsima sotsialistliku korra ajal loodud eluasemejaotused ning etniline segregatsioon.

Siiski on 1990. aastate teisel poolel alanud muudatused hakanud segregatsiooni järkjärgult mõjutama (Kährik 2006). Iseseisvumise järel ei olnud enam kohustuslik elukohta registreerida. On teada üleminekuperioodi alguses toimus linnarahvastiku vähenemine, eelkõige Nõukogude ajastu sõjaväelaste ja tööliste tagasirände tõttu. Samuti on oluline mainida, et pärast Nõukogude Liidu lõppu on sisse- ja väljaränne idast olnud väga vähe. 2000. rahvaloenduse andmetel oli vähemuste hulk 32% (1989. aastal 39%). Vähemusrühmad (venelased, ukrainlased ja valgevenelased, kelle peamiseks keeleks on vene keel) ei olnud hajunud mujale Eestisse, vaid jäid Nõukogude ajastu industriaalpiirkondadesse ja suurematesse linnadesse. 2000 rahvaloenduse ajal elas 42% vähemustest Tallinnas ning teine 31% industriaalpiirkonnas Kirde-Eestis. Seega moodustasid vähemused 86% Kirde-Eesti rahvastikust ning 31% Tallinna rahvastikust (van Ham & Tammaru 2011).

Tagasirände tõttu Venemaale vabanesid eluruumid linnade korterelamutes ning nendesse kolisid maapiirkondadest saabunud inimesed, sest maal oli tööd nüüd vähe leida (Kährik & Tammaru 2008). Kuna eluasemeid hangiti nüüdsest oma vahenditest kujunesid kõige hinnatumaks eluasemeks privaatsemad ühepereelamud (Leetmaa *et al* 2009). Eesti liberaalne majandus võimaldas vaba ehitustegevuse ning linnaäärseid suvilaid hakati ehitama aastaringseteks elamuteks ja see tingis eeslinnastumise protsessi. Hiljemalt hakati eeslinnaaladele rajama ka uuselamurajoone (Leetmaa *et al* 2012). Maapiirkondades hakati erastamisega tagasi saadud paiknevaid talusid taastama ning teatud hulk inimesi suundus maale elama (Leetmaa 2008).

Kuigi venekeelne elanikkond väljus korterijaotusest võitjana, siis Eestisse jäänud venekeelse rahvastiku positsioon muus valdkonnas muutus dramaatiliselt, kõige suuremast rahvusrühmast sai nüüd vähemusrühm. Eesti puhul sai rahvuse ja riigi ülesehitamine kõige olulisemaks prioriteediks (van Ham ja Tammaru 2011). 1992. aastal loodud kodakondsuse seadus, mis nägi ette Eesti kodakondsuse andmise enne 1940. aastat siin elanud isikutele ning nende järeltulijatele. Nõukogude ajastu sisse- ja väljarändajatel oli

võimalus kodakondsust taodelda, kuid selle eelduseks oli keeleoskus, mis sai paljudele üsna suureks takistuseks (van Ham & Tammaru 2011). Lisaks oli immigrantidel vähesed keeleoskuse tõttu raske leida ka töökohti, eriti seetõttu, et linnades olid levinud peamiselt rohkem keeleoskust nõudvad avaliku sektori ja teeninduse ametid (Tammaru *et al* 2013). Selle tulemusena töötasid vähemused pigem oskustöödel ning eestlased avalikus sektoris (Tammaru & Kulu 2003). Tekkima hakkas sotsiaalmajanduslikest erinevustest tulenev segregatsioon ning vaesemate ja jõukamate inimeste eristumine, jätkuv oli ka Nõukogude ajastu poolt tingitud etniline segregatsioon (Kährik & Ruoppila 2003).

Ruoppila ja Kährik (2003) ja Kährik (2006) on uurinud eluasemesegregatsiooni post-sotsialistlikus Tallinnas üleminekuperioodil enne 2000. aastat. Antud uuringutes on leitud, et 1999. aastaks eristusid individuaalelamute piirkonnad Nõmmel ja Pirital kõrgema sotsiaalmajandusliku staatusega (töö, sissetulek ja haridustase) isikute suurema esindatuse tõttu. Kui vaadeldi korterelamu piirkondi, siis Mustamäe korrusmajade elamupiirkond oli keskmise sotsiaalse tasemega ning Väike-Õismäe pigem kõrgema sotsiaalmajandusliku tasemega elanikega. Selgelt eristus Nõukogude ajastu kõige uuem ja prežiisem elamupiirkond Lasnamäe, mille elanike sotsiaalmajanduslik tase oli alla keskmise. Antud uuringud kinnitavad, et eestlaste ning mitte-eestlaste vahel esineb ikkagi etnilist eristumist eluasemete kaupa. Etniline eristumine on sarnane Nõukogude perioodiga, eestlased jagunevad üle Tallinna ühtlaselt, mitte-eestlased on kogunenud suurematesse kortermajade piirkondadesse Lasnamäel ja Põhja-Tallinnas. Pirit ja Nõmmel eramajades on küllaltki homogeenne eestlaste populatsioon (Ruoppila & Kährik 2003; Kährik 2006).

Korrusmajadest ei ole siiski kujunenud vaesuse piirkondi, kuid mitte-eestlaste majanduslikud raskused on hakanud sotsiaalset eristumist suuremaks muutma (Ruoppila & Kährik 2003). Praegu suuremate linnade korrusmajade piirkondadesse kolivate isikute seas domineerivad kõrgema sissetulekuga isikud, sest neil peab olema raha, et maksta korteri eest. Sellest tulenevalt on erastamine andnud positiivse suuna suuremate linnade paneelelamutele. Uus eluasemeturg on hakanud korterelamute piirkondade kompositsiooni mõjutama. Kui vaadelda linnasisest liikumist, siis ei ole korterelamutesse sisenemisel etnilisi erinevusi, kuid eestlased kolivad suurema tõenäosusega ikkagi teist tüüpi elamutesse võrreldes vähemustega (Kährik & Tammaru 2008).

Ka Eestis on segregatsiooni kujunemisel ja jätkuvusel oluliseks teemaks elukohaelistused ja reaalsed valikud linnaruumis. Sageli on eelistused erinevad isikute tegelikust käitumisest. Üleminekuperioodi järgse ajastu eelistuste uuring seoses rahvuse ja jõukusega pärineb Leetmaalt jt. (2014) ning sealt selgub, et eelistused erinevad sageli inimeste tegelikust käitumisest eluasemete valikul. Tartu piirkonnas on perioodil 2000-2011 toimunud etnilise segregatsiooni suurenemine. Kuigi vähemusrahvus eelistas põhirahvuse piirkonnas elamist on neil reaalsetes valikutes mitmesuguseid piiranguid.

Näiteks majanduslikud piirangud ning piiratud teadmised eluasemevõimalustest linnas (Leetmaa *et al* 2014).

Etniliste vähemuste elukohavalikuid Eesti suuremate linnade näitel on uurinud Tammaru ja Kontuly (2010). Nende uuringu tulemused näitasid, et linnadest kolivad välja pigem põhirahvuse esindajad ning selle tulemusel suureneb linnades etniliste vähemuste kontsentratsioon. See kinnitab kaudselt „*white flight*“ teooriat. Ka selline käitumine on tulenev piirkonna võimalustest. Linnalähedased piirkonnad on pigem eestikeelse infrastruktuuriga, seetõttu jäävad venekeelsed inimesed linnapiirkondadesse, kus on nende jaoks sobivamad võimalused. Siit selgub, et eelistusele kolida eeslinna või uuemasse piirkonda seavad takistusi mitmed tegurid ning reaalsuses on rahvastikurühmade käitumine sageli erinev.

1.5 Uurimisküsimused

Pärast taasiseseisvumist toimunud ümberkorraldused nii majanduselus kui ka üldises piirkonna arengus on kindlasti mõjutanud ka eluasemesegregatsiooni. Võib arvata, et eluasemeturu aktiivsus tingib suuremat eluasememobiilsust ning inimesed on oma valikutes vabamad. See peaks kaasa tooma ka naabruskonna eelistuste ja valikute ühildumise. Samas on terve hulk isikuid, kes on jäänud passiivseks, sest eluaseme vahetamist ei võeta väga tihti ette. See tingib üldiste eluasememustrite aeglase muutumise. Seega on oluline vaadelda millised on segregatsioonimustrid ning millised tegurid mõjutavad inimeste naabruskonna valikuid.

Käesoleva magistritöö eesmärgiks on selgitada etnilise ja sotsiaalmajandusliku eluaseme segregatsiooni muutumist ning rahvastikurühmade eluasemepiirkonna valikuid erineva vähemuste ja sotsiaalmajandusliku koostisega naabruskondade vahel. Uurimise alla on võetud erinevate tegurite mõju naabruskondade valikul. Viimased Eestis tehtud uuringud põhinevad naabruskondade eelistustele (Leetmaa *et al* 2014). Antud magistritöö annab ülevaate inimeste reaalsest valikutest naabruskondadesse kolimisel. Peamisteks uurimisküsimusteks, millele analüüsi käigus vastust otsitakse on:

1. Kuidas on etniline ja sotsiaalmajanduslik segregatsioon Tallinna asumites perioodil 2000-2011 muutunud?
2. Millised on rahvastikurühmade elukohavalikud etnilise ja sotsiaalmajandusliku koostise poolest erinevate naabruskondade vahel?

2. Andmed ja metoodika

2.1 Kasutatud andmestik

Rahvaarv on pidevas muutumises ning kõiki toimunud sündmusi ei ole võimalik jooksvalt üles märkida. Sellest tulenevalt teostatakse teatud aja tagant rahvaloendusi, mis annavad ülevaate rahvastiku sündmustest. Loenduste eesmärgiks on saada ajakohaseid andmeid kogu riigi rahvaarvu, rahvastiku paiknemise, koosseisu ja eluruumide kohta. Rahva ja eluruumide loenduste põhikorraldaja on Eesti Statistikaamet (Statistikaamet 2014). Magistritöös on kasutatud Eesti rahva ja eluruumide loenduse 2000. ja 2011 aasta andmeid.

2000. aasta rahva ja eluruumide loendus oli taasiseseisvunud Eestis esmakordne ning toimus traditsiooniliselt ehk intervjuerimise meetodil, igat leibkonda külastas vastava ettevalmistusega küsitaja. Loendati 1 370 052 elanikku. 2011. aasta rahva ja eluruumide loendus toimus kahes etapis, e-loendus internetis ning küsitlusloendus isikutele, kes e-loendusel ankeeti ei täitnud. Püsielanikke loendati 1 294 455. Rahvaloenduste küsitluslehed on toodud töö lisas (lisa 1) (Statistikaamet 2014).

Töös kasutatavad 2000. ja 2011. aasta rahvaloenduse andmestikud on omavahel ühendatud läbi andmebaasis oleva identifikaatortunnuse. See annab võimaluse vaadelda toimunud muutusi. Kasutada olev andmestik on Eestis ainulaadne, seda nii mahukuse kui ka andmete täpsuse poolest. Andmestik sisaldab kogu Eesti rahva kohta käivat infot uue aastatuhande esimesel kümnendil toimunud muudatuste kohta. Käesoleva andmebaasi positiivseks küljeks on ka asumite tunnus, mis võimaldab piirkondi vaadelda loomulikemate üksustena kui seda on rahvaloendusruudustik. Samu asumipiire kasutab ka Tallinna linn oma planeeringute tegemisel, seega on antud ruumiline üksus olulise tähendusega linnaalade planeerimisel.

2.2 Analüüsis kasutatavad tunnused

2.2.1 Peamised tunnused

Antud töö keskendub üleminekuperioodi järgse ajastu uurimisele Tallinna linnas. Peamisteks tunnusteks, mida kasutatakse, on eestikeelne ja venekeelne rahvastik emakeele alusel ning kõrgema tasemega ametite esindajad ja muude ametite esindajad (tabel 1).

Tabel 1. Peamised töös kasutatavad tunnused

Tunnus	Kategooria
Emakeel	eesti keel / vene keel
Amet	Kõrgema taseme ametid (ISCO 1 & 2) / ülejäänud ametid

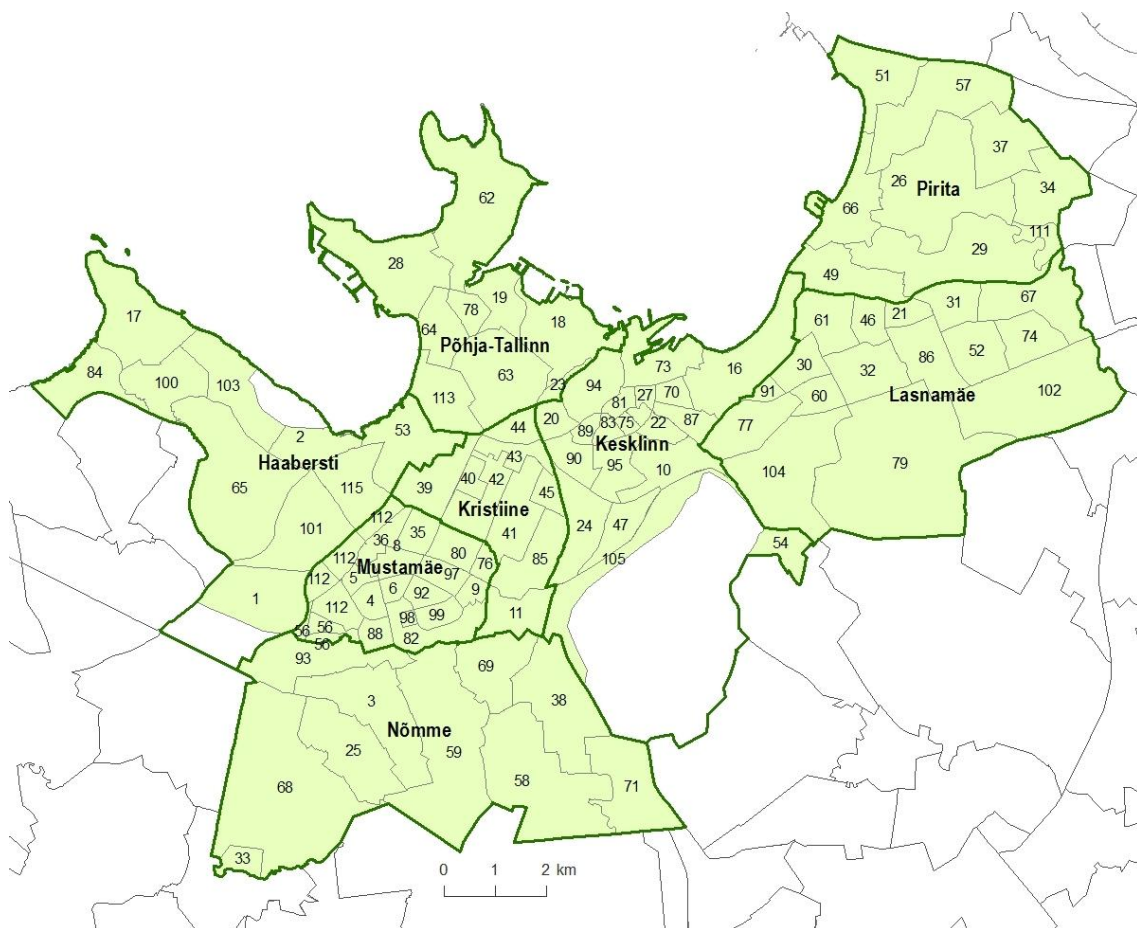
Emakeele tunnus võimaldab hinnata kuidas ning milliseks on kujunenud vähemusrühma jaotumine pärast üleminekuperioodi. Emakeele tunnus on valitud rahvuse asemel seetõttu, et Eestis on peamiseks vähemusrahvuseks venekeelne elanikkond ning selline lähenemine võimaldab hinnata peamist vähemusrühma kindlamalt kui lihtsalt rahvuse tunnus. Järgnevas analüüsis käsitletakse eesti keelt emakeelena kõnelevaid isikuid kui eestlasi, enamusrahvust ja põhirahvust, vene keelt emakeelena kõnelejaid kui mitte-eestlasi ja vähemusrahvust.

Ameti tunnus võimaldab hinnata, milline on sotsiaalmajanduslik eraldumine tänapäeval ning kuidas on see pärast üleminekuperioodi muutunud. Ametialane tunnus on jaotatud vastavalt ISCO 2008 (*International Standard Classification of Occupations 2008*) tasemetele. See klassifikatsioon näeb ette kõigi ametite jaotamise kindlal skaalal (International Labour Organisation 2007). Antud töös on kõrgemate ametite esindajate hulka valitud esimene (juhid, kõrgemad ametnikud ja seadusandjad) ja teine tase (professionaalid). Ametialane tunnus annab edasi nii haridustaseme kui ka sissetuleku tunnuse ning sobib seega sotsiaalmajandusliku taseme kirjeldamiseks. Järgnevas analüüsis on kõrgema ameti esindajate piirkonda käsitletud ka kui kõrgema sotsiaalmajandusliku tasemega piirkonda.

Uurimispiirkonnaks on valitud Tallinn, sest selle piirkonna elanikest moodustab venekeelne elanikkond peaaegu poole ning sealsete elanike struktuur üsna mitmekesine. Tallinn on olnud tugevalt mõjutatud Nõukogude ajastu elamustruktuurist ning oli venekeelse elanikkonna sisserände piirkonnaks. Üsna mitmed uuringud on keskendunud Tallinna piirkonna uurimisele üleminekuperioodil ning antud piirkonna valimine annab võimaluse võrrelda toimunud muudatusi. Tallinn on jaotatud väiksemateks haldusüksusteks ehk asumiteks. Kokku on Tallinnas 105 erineva suurusega asumit, mis moodustavad antud töö uurimispiirkonna (tabel 2, joonis 1). Töös on Tallinna asumitest välja võetud Rocca al Mare ning Mäeküla, sest seal oli püsielanikke alla 2 inimese.

Tabel 2. Tallinna linnaosad ning asumid

Linnaosa	Asumid
Haabersti	Astangu(1), Haabersti(2), Kakumäe(17), Mustjõe(53), Pikaliiva(65), Rocca al Mare, Tiskre(84), Veskimetsa(115), Viskimeistri(100), Väike-Õismäe(101), Õismäe(103)
Kesklinn	Juhkentali(10), Kadrioru(16), Kassisaba(20), Keldrimäe(22), Vanalinn(94), Kitseküla(24), Kompassi(27), Luide(47), Raua(70), Maakri(48), Mõigu(54), Sadama(73), Sibulaküla(75), Südalinn(81), Tatari(83), Torupilli(87), Tõnismäe(89), Uus Maailm(90), Veerenni(95), Ülemiste järv(105)
Kristiine	Järve(11), Lilleküla1(39), Lilleküla2(40), Lilleküla3a(41), Lilleküla3b(42), Lilleküla4(43), Lilleküla5(44), Lilleküla6(45), Tondi(85)
Lasnamäe	Katleri(21), Kurepõllu(30), Kuristiku(31), Laagna(32), Loopealse(46), Mustakivi(52), Pae(60), Paevälja(61), Priisle(67), Seli(74), Sikupilli(74), Sõjamäe(79), Tondiraba(86), Uuslinn(91), Vao(102), Ülemiste(104)
Mustamäe	Kadaka(112), Siili(76), Säse(80), I MR(4), II MR(5), III MR(6), IV MR(8), V MR(92), VI MR(97), VII MR(98), VIII MR(99), IX MR(9), Laki I (35), Laki II (36), Mäepealse (56), Sütiste (82), TTÜ(88)
Nõmme	Laagri(33), Pääsküla(68), Kivimäe(25), Vana-Mustamäe(93), Hiiu(3), Nõmme(59), Rahumäe(69), Liiva(38), Männiku(58), Raudalu(71)
Pirita	Iru(111), Kose(29), Kloostrimetsa(26), Lepiku(37), Laiaküla(34), Maarjamäe(49), Merivälja(51), Mähe(57), Pirita(66)
Põhja-Tallinn	Kalamaja(18), Karjamäe(19), Kelmiküla(23), Kopli(28), Merimetsa(113), Paljassaare(62), Pelgulinna(63), Pelguranna(64), Sitsi(78)

Joonis 1. Tallinna linnaosade ja asumite paiknemine

Töö uurimisperioodiks on valitud aastad 2000 ning 2011, sest nendel aastatel on teostatud viimased Eestis toimunud rahvaloendused. Rahvaloenduse andmestik on väga mahukas ja mitmekülgne ning võimaldab uurida piirkonna kogu rahvastikku ning selle omadusi. Andmete uudsus võimaldab saada olulist ja ajakohast infot. Antud ajavahemik on olnud oluliste muutuste ajastuks, möödunud on Nõukogude ajastu lõppemisega seonduv keerukas üleminekuperiood. Uurimisel perioodil suurenes inimestel võimalus võtta eluasemelaene ning luua endale meelepärased elamistingimused sobivas piirkonnas.

Antud töö puhul on keskendutud lähtepiirkonna mõjule sihtkoha valikul, seetõttu on uurimise all olukord lähteaasta 2000. seisuga, kui inimesed tegid valiku eluaset vahetada või paigale jääda. Aasta 2011 on juba valikud ja liikumised tehtud ning selle järgi saab vaadelda toimunud muutusi.

2.2.2 Analüüsialune rahvastik

Piirkondade hetkeolukorra määramiseks ning toimunud muutuse uurimiseks on vaadeldud eraldi aastal 2000 ning aastal 2011 Tallinnas püsielukohta omavaid isikuid. Andmestikust võeti välja vastaval aastal alla 15-aastased ja üle 75-aastased isikud, sest nende puhul ei ole eluasemevalikud seotud otseselt naabruskonna omadustega ning on seotud pigem muude põhjustega. Samuti on andmestikust eemaldatud mõnda muud keelt peale eesti- või vene keele emakeelena rääkivad isikud. Piirkonna hetkeolukorra kirjelduse valimiks jäi aastal 2000 – 252 253 ja aastal 2011 – 278 451 inimest. Mõlemal aastal on venekeelse elanikkonna osakaal ligikaudu 45% elanikest (tabel 3).

Tabel 3. Eestikeelse ja venekeelse rahvastiku hulk vastava aasta seisuga

Aasta	Eestikeelne rahvastik	Venekeelne rahvastik	Kokku
2000	139 772	112 481	252 253
	55.4%	44.6%	100%
2011	150 930	127 521	278 451
	54.2%	45.8%	100%

Peamiseks uurimiseluseks rahvastikurühmaks on nii aastal 2000 kui ka aastal 2011 Tallinnas püsielukohta omanud isikud (tabel 4). Andmestikust on eemaldatud isikud, keda ei ole esindatud mõlema aasta puhul. Antud valim on jaotatud kaheks – inimesed, kes on elukohta asumite vahel vahetanud ja isikud, kes on jäänud samasse asumisse. Andmestikust on eemaldatud 2000. aasta seisuga alla 15-aastased ning üle 75-aastased isikud, sest see vanuserühm ei ole teinud elukohavalikuid lähtuvalt otsesest valikuvabadusest. Samuti on andmestikust eemaldatud isikud, kelle emakeel on 2000 ja

2011 aastal olnud erinev. Ilmselt ei ole nad oma valikutes olnud kindlad ning antud töö käigus oleks neid keerukas kindla rahvastikurühma alla paigutada.

Kuna antud töö keskendub eluasemevalikutele, siis on kirjeldavas osas ja mitmemuutujalises analüüsis keskendunud antud perioodil asumit vahetanud rahvastikurühmale, keda on kokku 67612.

Tabel 4. Uurimisaluse rahvastiku esialgne ja lõplik hulk ning jagunemine

	Valimi suurus	Asumit vahetanud	Samasse asumisse jäänud
Esialgne valim	251 386		
Lõplik valim	200 485	67612	132 873
Protsent	100%	33.7%	66.3%

2.2.3 Analüüsi meetodid

Alates 2000. aastast Tallinna linnas toimunud etnilise ja sotsiaalmajandusliku eluasemesegregatsiooni muutuse analüüs algab kirjeldava osaga. Kirjeldav analüüs teostatakse läbi risttabelite, protsentjaotuse ja sagedustabelite uurimise ning korrelatsioonikoefitsientide leidmise. Tunnuste moodustamiseks ning andmetöötluks on kasutatud programme SPSS Statistics ja Excel. Kaardid on koostatud programmiga ArcMap.

Kirjeldavas osas on etnilise ja sotsiaalmajandusliku eluasemesegregatsiooni määramiseks on arvatud erinevuse indeks D (*index of dissimilarity*) ja kokkupuutuvuse indeks B_{abs} (*exposure index*) (indeksite kirjeldus põhineb allikal Forest 2005). Erinevuse indeks D_{abs} näitab kui suur hulk isikuid peaks asumit vahetama, et rahvastikurühmade jaotus kogu linnas oleks ühtlane. Erinevuse indeks on leitud järgneva valemi põhjal:

$$D_{asum} = [\text{põhirahvuse arv asumis} / \text{põhirahvuse arv linnas}] - [\text{vähemusrahvuse arv asumis} / \text{põhirahvuse arv linnas}]$$

Erinevuse indeks D_{abs} on kõigi asumite D_{asum} absoluutväärtuste summa jagatud kahega ning indeks jääb vahemikku 0 kuni 1. Kui erinevuse indeks mingi linna puhul on väärtusega $D_{abs}=0.33$ siis see tähendab, et 33% vaadeldava rühma esindajatest peaks elamispiirkonda vahetama, et rühmade jaotus linnas oleks ühtlane. Mida suurem on D_{abs} väärtus, seda suurem on segregatsioon linnas.

Kokkupuutuvuse indeks B_{abs} näitab kahe grupi võimalust teineteisega kokku puutuda ning jääb samuti vahemikku 0 kuni 1. Kokkupuutuvuse indeks arvutatakse järgneva valemi põhjal:

$$B_{asum} = [\text{vähemusrahvuse arv asumis} / \text{vähemusrahvuse arv linnas}] * [\text{põhirahvuse arv asumis} / \text{kogu asumi elanike arv}]$$

Kokkupuutuvuse indeks B_{abs} on kõigi linna asumite B_{asum} summa. Kokkupuutuvuse indeksit saab tõlgendada järgnevalt: kui indeks B_{abs} on 0.33, siis vähemusrahvuse tõenäosus puutuda kokku põhirahvuse esindajaga on 33% ehk 33 inimest 100 inimesest, keda vähemusrahvuse esindaja kohtab on põhirahvuse esindajad. Mida suurem on kokkupuutuvuse indeks, seda ühtlasem on gruppide jaotus.

Erinevate tunnustega rahvastikurühmade tõenäosust elukohavalikutele, kas venekeelse rahvastikurühma või kõrgema ameti esindajate suurema osatähtsusega piirkonnas, on uuritud statistiliselt andmetöötlusprogrammiga Stata 13. Antud töös on kasutatud kahemõõtmelist probit regressioonimudelit (*bivariate probit model*) ning teostatud on kolm mudelit (meetodi kirjeldamiseks on kasutatud allikat Greene 2011, 738-753). Kahemõõtmeline probit mudel tuleneb probit mudelist, mis prognoosib uuritava sündmuse toimumise tõenäosust. Probit mudel (*probit*) on regressioonimudeli tüüp, kus sõltuval tunnusel saab olla kaks väärtust, näiteks rahvus eestlane või venelane. Selle mudeli eesmärgiks on uurida sündmuse toimumise tõenäosust nii, et omadus langeb ühte neist kahest kategooriast. Saadavad prognoosid jäävad alati 0 ja 1 vahele. Kahemõõtmelist probit mudelit kasutatakse juhul, kui kaks regressioonivõrrandit korreleeruvad vea kaudu. See võimaldab vaadelda kahe sõltuva tunnuse vahelist suhet üheaegselt. Antud mudeli puhul on seega kaks binaarset sõltuvat tunnust, mis omavahel korreleeruvad (negatiivne Pearsoni koefitsient -0.441).

Mõlemal sõltuval tunnusel peab olema kaks väärtust, sihtgrupp, millesse kuulumise tõenäosust uuritakse saab väärtuse 1 ning alternatiivne grupp väärtuse 0. Antud töös on sõltuvateks tunnusteks vähemuste rohke piirkond ja kõrgemate ametite esindajate rohke piirkond:

- keskmisest kõrgema vähemuste osatähtsusega piirkond (1) võrdluses keskmisest madalama vähemuste osatähtsusega piirkond (0)
- keskmisest kõrgema kõrgemate ametite esindajate osatähtsusega piirkond (1) võrdluses keskmisest madalama kõrgemate ametite esindajate osatähtsusega piirkond (0)

Seega on võimalik uurida suurema osatähtsusega vähemuste piirkonda liikumise tõenäosust võrdluses muu piirkonnaga ning suurema kõrgema ameti esindajate osakaaluga piirkonda liikumist võrdluses muu piirkonnaga erinevate sõltumatute tunnuste korral.

Sõltumatud tunnused võivad olla erinevat tüüpi ning on samuti kodeeritud kahendsüsteemis. Uuritav sõltumatu tunnuse väärtus saab kodeeringuks 1 ning võrreldav tunnus kodeeringu 0. Sõltumatud tunnused võivad olla erinevat tüüpi ja ei pea omama seoseid sõltuva tunnusega.

Tulemuste puhul on oluline vaadelda koefitsendi märki, mis näitab kas sihtgruppi kuulumise tõenäosus on suurem või väiksem võrreldes referentsgrupiga. Koefitsendi numbriline väärtus ei oma antud juhul otsest tähendust. Selleks, et teada saada kui palju eri gruppide tõenäosus kuuluda sihtgruppi erineb kasutatakse marginaalefekti ühendatud tunnuseid. Kahemõõtmelises probit mudelis on kaks sõltuvat tunnust ning antud töö puhul on marginaalefektid sõltuvate tunnuste kombinatsioonid:

- vähemuse suurema ja kõrgema ameti väiksema osatähtsusega piirkond (1/0)
- vähemuse väiksema ja kõrgema ameti suurema osatähtsusega piirkond (0/1)
- vähemuse väiksema ja kõrgemate ametite väiksema osatähtsusega piirkond (0/0)
- vähemuse suurema ja kõrgema ameti suurema osatähtsusega piirkond (1/1)

Näiteks kui mõlemast sõltuvast tunnusest on võetud kategooria koodiga 1 tekib ühendatud tunnus koodiga 1/1 ehk on võimalik leida tõenäosus liikuda piirkonda, mis on keskmisest kõrgema vähemuse ja kõrgema ameti esindajate osatähtsusega. Samamoodi on võimalikud erinevad kombinatsioonid, näiteks 0/1 ehk keskmisest vähesema vähemuse ja kõrgemate ametite osatähtsusega piirkonda liikumise tõenäosus.

Sellisel juhul on võimalik näha, näiteks sõltumatu tunnuse „emakeel“ puhul, kas eestikeelse elanikkonna tõenäosus liikuda keskmisest kõrgema vähemuse ja kõrgema ameti esindajate osatähtsusega piirkonda on suurem kui venekeelsel elanikkonnal. Selle tulemusel on võimalik selgitada milliseid valikuid erinevat tüüpi piirkondade vahel tehakse.

Mudeli kirjeldusvõimet hindavatest näitajatest on võimalik vaadelda näiteks „*log likelihoodi*“ mis peaks tunnuste lisamisel vähenema ehk mudeli kirjeldusvõime peaks kasvama. Oluline on vaadata ka „*comparison log likelihoodi*“, mis näitab kui võrd õigustatud on kahemõõtmelise probit mudeli kasutamine kahe eraldi probit mudeli asemel. Kui arv erineb nullist on õigustatud kahemõõtmelise probit mudeli kasutamine, sest tulemus ei ole sama mis kahel eraldiseisval probit mudelil. Lisaks on oluline, et „*prob>chi2*“ omaks olulisust ehk oleks väiksem kui 0.1 (Greene 2011).

2.2.4 Tunnuste moodustamine

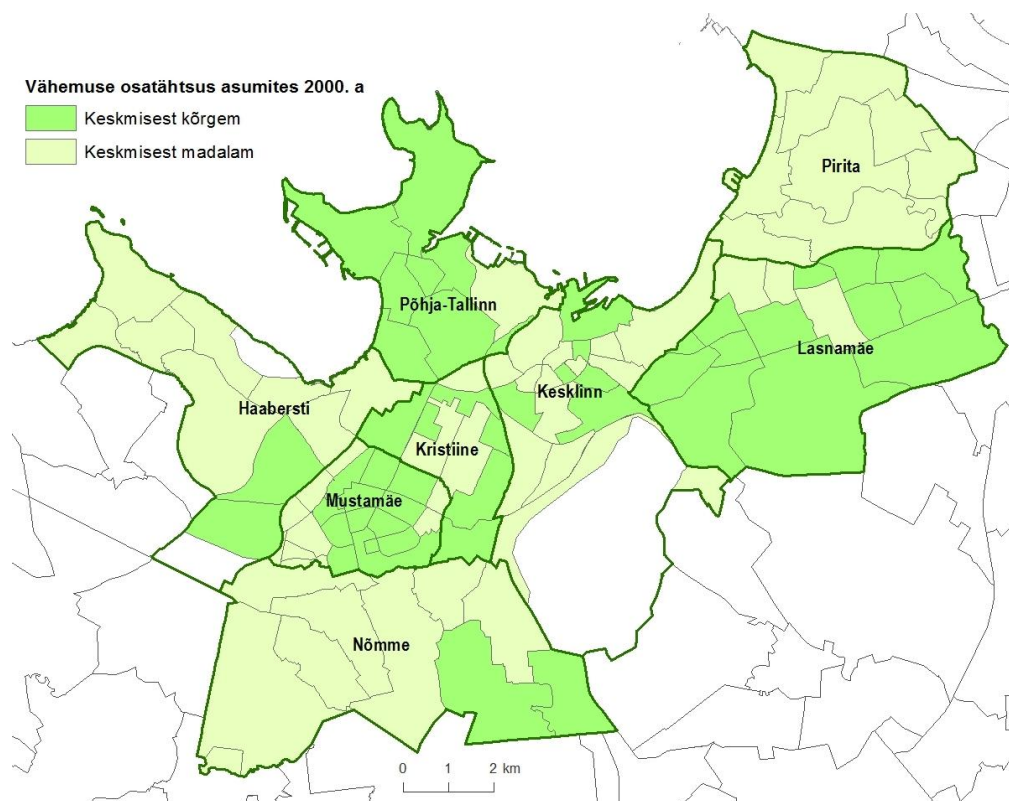
2.2.4.1 Ruumilised analüüsiüksused

Magistritöös kasutatavaks analüüsiüksuseks on Tallinna linn. Tallinna elanike elukeskkonna kirjeldamiseks kasutati Tallinna asumeid. Tallinna linna asumid jaotati vastavalt vähemusrahvuse osakaalu protsendile ja kõrgema ametite esindajate protsendile asumi püsielanike arvust. Asumid järjestati protsendi suuruse järgi ning jaotati kirjeldava analüüsi osa jaoks nelja võrdse asumite hulgaga gruppi (tabel 5). Selle tulemusena saadi kõrgema, keskmisest kõrgema, keskmisest madalama ja madala vähemuste osatähtsusega / kõrgemate ametite esindajate osatähtsusega asumid lähteaasta 2000 olukorraga ning 2011. aasta olukorraga. Antud tulemused on kantud kaartidele ning välja on selgitatud muutus, mis asumites vähemusrahvuse osatähtsuse ja kõrgemate ametite esindajate osatähtsuse puhul on toimunud. Selle jaotuse alusel on leitud ka piirkondade korrelatsiooni-koefitsendid.

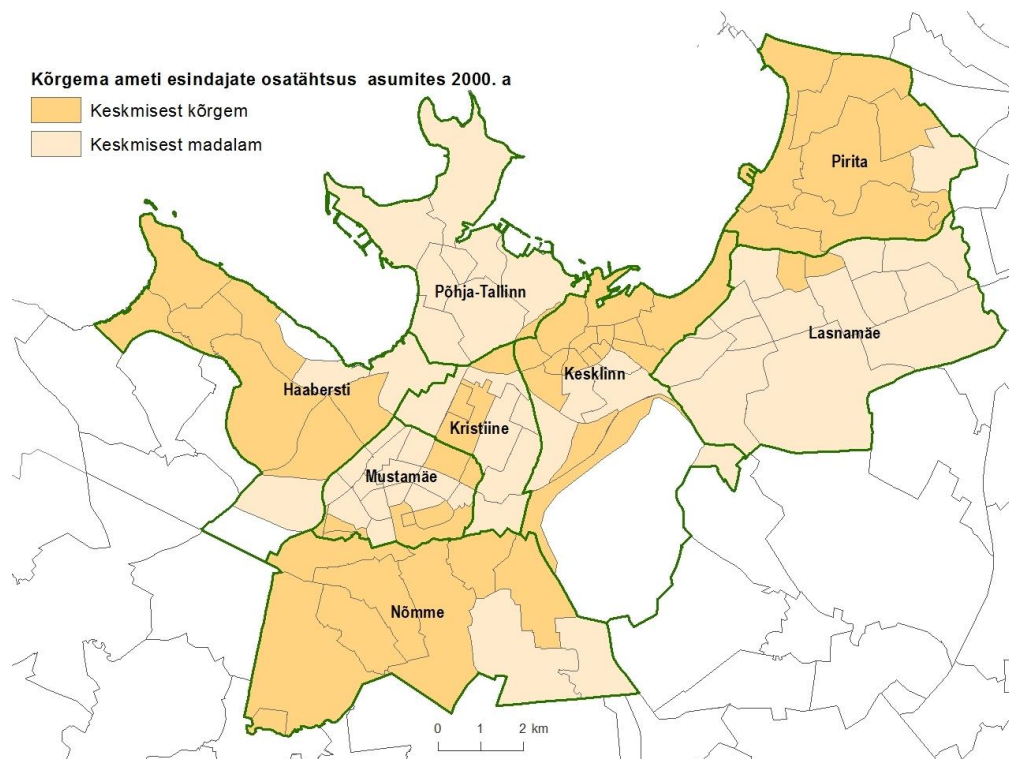
Kahemõõtmelise probit analüüsi jaoks moodustati eelnevast neljast grupist kaks – keskmisest kõrgema ning keskmisest madalama vähemuste osatähtsusega / kõrgema ameti esindajate osatähtsusega piirkonnad, sest mudelis peab sõltuval tunnusel olema kaks väärtust (tabel 5, joonis 2 ja 3). Seda tehti ainult aasta 2000 kohta, sest see on lähteaasta, mille alusel isikud oma valikuid suure tõenäosusega tegid. Järgnevas analüüsis on keskmisest kõrgema vähemuste/kõrgema ameti esindajate piirkondi nimetatud lihtsamini mõistetavuse eesmärgil ka kõrge vähemuse/kõrgema ameti esindajate piirkondadeks ning keskmisest madalama osatähtsusega piirkondi lihtsalt madala osatähtsusega piirkondadeks.

Tabel 5. Asumite jaotus kirjeldava analüüsi ning kahemõõtmelise probit analüüsi jaoks

Osakaal asumis 2000. a	Vähemused		Kõrgema ameti esindajad	
	kirjeldav analüüs	mudel	kirjeldav analüüs	mudel
Kõrge	84.4-42.8%	84.4-31.2%	53.7-23.9%	53.7-22.1%
Keskmisest kõrgem	42.5-31.2%		23.8-22.1%	
Keskmisest madalam	30.9-16.9%		22-16.2%	
Madal	16.8-0%	30.9-0%	16-0%	22-0%

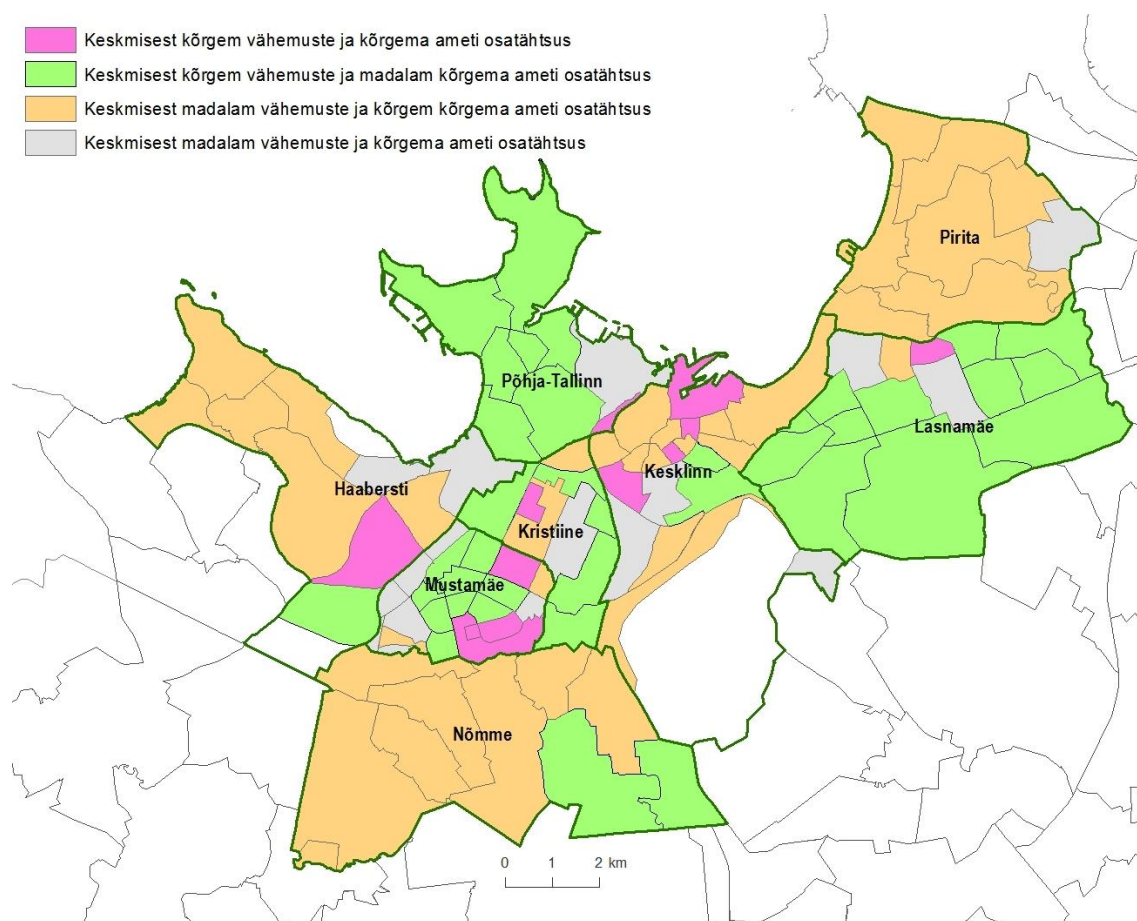
Joonis 2. Sõltuva tunnuse jaotus keskmisest kõrgema ja madalama vähemuste osakaaluga asumiteks aasta 2000 seisuga

Joonis 3. Sõltuva tunnuse jaotus keskmisest kõrgema ja madalama vähemuste osakaaluga asumiteks aasta 2000 seisuga

Kahemõõtmelise probit mudeli marginaalefektide puhul on moodustatud ühendatud tunnused. Sellisel juhul on võimalik vaadelda, millise sõltuvate tunnuste kombinatsiooniga piirkonda isikud suurema tõenäosusega elama asuvad. Marginaalefektide puhul on ühendatud 2000. aasta seisuga, lähtuvalt põhimudeli sõltuvatest tunnustest, keskmisest kõrgema või vähema vähemuste osatähtsusega piirkonnad keskmisest kõrgema või madalama kõrgema ameti esindajate osatähtsusega piirkondadega. Kokku on neli kombinatsiooni ja need on märgitud ka kaardile (joonis 4).

Vähemuste ja kõrgema ameti esindajate osatähtsuse jaotus kõrgemaks ning madalamaks mediaani järgi on teostatud seetõttu, et kõik neli ühendatud tunnuste kombinatsiooni oleks esindatud. Juhul kui prooviti jaotust vastavalt protsendile ei esinenud piirkondi, kus kattuks kõrge vähemuste osakaaluga piirkond kõrge ameti esindajate piirkonnaga.

Joonis 4. Sõltuvate tunnuste ühendatud kombinatsioonid Tallinna asumites aasta 2000 seisuga

2.2.4.2 Sõltuvad ja sõltumatud tunnused kahemõõtmelises probit mudelis

Kasutatavas kahemõõtmelises probit mudelis on sõltuvateks tunnusteks valitud vähemuste piirkond ning kõrgema ameti esindajate piirkond aasta 2000 seisuga (tabel 6). Vaadeldud on aastat 2000, sest see on lähteaastaks, kui inimesed tegid oma valiku elukohta vahetada või paigale jääda.

Koostatud on kolm mudelit. Üldmudeli puhul on uuritavaks rahvastikurühmaks kõik isikud, kes on perioodil 2000 kuni 2011 asumite vahel püsielukohta vahetanud. Põhirahvuse mudeli puhul on valimist välja jäetud vähemusrahvuse grupp ning vähemusrahvuse mudeli puhul on uuritud ainult vene keelt kõnelevaid isikuid. Üldmudeli põhjal selgub erinevate rahvastiku allrühmade tõenäosus liikuda vastavasse piirkonda, rahvuste mudelite puhul selguvad vastava rahvastikurühma erinevate kirjeldavate tunnustega isikute tõenäosused liikuda vastavasse piirkonda.

Tabel 6. Sõltuvate tunnuste jaotumine kahemõõtmelistes probit mudelites

	Üldmudel		Põhirahvuse mudel		Vähemusrahvuse mudel	
Sõltuv tunnus 1. Vähemuste piirkond						
	Protsent	Arv	Protsent	Arv	Protsent	Arv
keskmisest kõrgema vähemuste osatähtsusega piirkond (kood 1)	72.4	48962	85	25325	62.5	23637
keskmisest madalama vähemuste osatähtsusega piirkond (ref, kood 0)	27.6	18650	15	4452	37.5	14198
Sõltuv tunnus 2. Kõrgemate ametite esindajate piirkond						
keskmisest kõrgema kõrgemate ametite esindajate osatähtsusega piirkond (kood 1)	36.3	24552	76.4	22758	46.3	17533
keskmisest madalama kõrgemate ametite esindajate osatähtsusega piirkond (ref, kood 0)	63.7	43060	23.6	7019	53.7	20302
KOKKU	100%	67612	100%	29777	100%	37835

Marginaaleffektid ehk sõltuvate tunnuste neli kombinatsiooni väljendavad vastavasse naabruskonda liikumise tõenäosust kogu vaadeldava valmini kohta ning põhirahvuse ja vähemusrahvuse allrühmade kohta (tabel 7).

Tabel 7. Marginaalefektid kahemõõtmelistes probit mudelites

		Üldmudel		Põhirahvuse mudel		Vähemusrahvuse mudel	
Marginaalefektid	Kood	Protsent	Arv	Protsent	Arv	Protsent	Arv
Vähemuse suurema ja kõrgema ameti väiksema osatähtsusega piirkond	1/0	55	37168	42.9	16228	70.3	20940
Vähemuse väiksema ja kõrgema ameti suurema osatähtsusega piirkond	0/1	18.9	12758	26.8	10124	8.8	2634
Vähemuse väiksema ja kõrgema ametite väiksema osatähtsusega piirkond	0/0	8.7	5892	10.8	4074	6.1	1818
Vähemuse suurema ja kõrgema ameti suurema osatähtsusega piirkond	1/1	17.4	11794	19.5	7409	14.8	4385
Kokku		100%	67612	100%	37835	100%	29777

Mudelis kasutatavad sõltumatud tunnused on valitud kirjeldama erinevate tunnustega isikute tõenäosust liikuda sõltuvate tunnustega määratud piirkondadesse ja marginaalefektide ehk ühendatud tunnuste piirkondadesse (tabel 8). Sõltumatud tunnused on valitud kirjeldama isikute üldiseid tunnuseid (emakeel, sugu, vanus), demograafilisi ja sotsiaalmajanduslikke tunnuseid (abielustaatus, haridustase, amet ja eluaseme tüüp). Need on valitud 2000. aasta seisuga ehk ajal kui tehti otsus asumit vahetada. Lisaks on sõltumatute tunnustena toodud 2000-2011 muutunud tunnused, et näha kuidas mõjutab mingi isiku tunnuse muutumine tõenäosust elamispiirkonna valikul. Muutuvate tunnuste puhul on vaadeldud kodakondsuse muutumist, abielustaatus muutumist, haridustaseme tõusu, ametialase staatuse muutust. Ametialase staatuse muutuse puhul on vaadeldud ka isikuid, kes on mitteaktiivsest või töötu seisundist saanud tööle ning neid, kes on aastaks 2011 töökohata või mitteaktiivses seisus.

Tabel 8. Sõltumatud tunnused kahemõõtmelistes probit mudelites

Sõltumatud tunnused (seisuga 2000)	
Emakeel	vene keel / eesti keel (ref)
Sugu	mees / naine (ref)
Vanus	15-29 / 30-49 (ref) / 50-64 / 65-74
Abielustaatus	abielus / mitte abielus (ref)
Haridustase	põhiharidus ja vähem/ keskharidus (ref) / ülikooliharidus
Amet	kõrgem (ref) / keskmine / madal /töötud / mitteaktiivsed
Elamispind	korter / muu eluruum (ref)
Sõltumatud tunnused (muutunud perioodil 2000-2011)	
Kodakondsus	muutunud / sama (ref)
Abielustaatus	abiellunud / abielu lõppenud / sama (ref)
Haridustase	kõrgem / sama (ref)
Amet	Kõrgem / madalam / sama (ref) / tööle saanud / töökoha kaotanud

3. Tulemused

3.1 Kirjeldav analüüs

3.1.1 Piirkondade etnilise ja sotsiaalmajandusliku segregatsiooni muutus

Erinevuse indeks etnilise segregatsiooni kohta väljendab rahvastiku hulka, mis peaks elukohta vahetama, et linna rahvastiku jaotus oleks ühtlane. Tallinna linna puhul on antud indeks aastate jooksul suurenenud (tabel 9). Kui 2000 aastal oli see 0.33 ehk 33% vähemusrahvusest peaks eluaset muutma, siis 2011. aastaks on segregatsioon suurenenud ehk 40% vähemusrahvuse või põhirahvuse esindajatest peaks asumit vahetama, et rahvastikurühmade jaotus linnas oleks ühtlane. Kokkupuutuvuse indeks on aastate jooksul vähenenud, see tähendab, et vähenenud on põhirahvuse ja vähemusrahvuse kokkupuute võimalus. Kui 2000 aastal oli 46 inimest sajast inimesest keda vähemusrahvuse esindaja kohtab põhirahvuse esindajad, siis 2011 aastaks on see arv 42 (tabel 9).

Antud indeksite tulemust kinnitavad ka vähemusrahvuse paiknemise kaardid (joonis 5, 6, 7). Kõrgema vähemusrahvuse osakaaluga alale Lasnamäe piirkonnas on kõrgema vähemuste osatähtsusega asumeid juurde tekkinud. Vähemusrahvuste osakaal on suurenenud Haabersti linnaosas, kus eelnevalt ei olnud kõrge vähemuste osakaal. Tallinna keskosa (Mustamäe, Kristiine ja Kesklinn) on olnud mitmete muutuste piirkonnaks. Seal leidub asumeid, kus vähemuste osakaal langenud ning võib märgata pigem segunemist, sest leidub keskmise vähemuste osakaaluga piirkondi. Tegemist on mitmekesise piirkonnaga võrreldes teiste Tallinna linnaosadega, mis on sisemiselt üsna ühtlase vähemuste osakaalu struktuuriga.

Üsna suures osas on vähemuste osakaal asumites jäänud samaks ehk säilinud on üleminekuperioodi lõpul olnud eluasememustrid. Pärast üleminekuperioodi ei ole toimunud vähemuste hajumist juba eelnevalt kõrge vähemuste osatähtsusega piirkondadest, Lasnamäel ja Põhja-Tallinnas on endiselt kõrge vähemuste koosseis ning eramajade piirkonnad näiteks Nõmmel on jätkuvalt pigem põhirahvuse elupaigaks. Antud tulemust kinnitab ka 2000 ja 2011 aasta vähemuste osatähtsuse nelja taseme piirkondade korrelatsiooni uurimine, Pearsoni r on väärtusega 0.8 ehk vähemuste osatähtsusega piirkonnad kattuvad suures osas.

Tabel 9. Segregatsiooniindeksid vastava aasta seisuga Tallinna linna asumite lõikes

Erinevuse indeks (D)	Etniline segregatsioon	Sotsiaalmajanduslik segregatsioon
2000	0.33	0.38
2011	0.40	0.36
Kokkupuutuvuse indeks (B)		
2000	0.46	0.78
2011	0.42	0.74

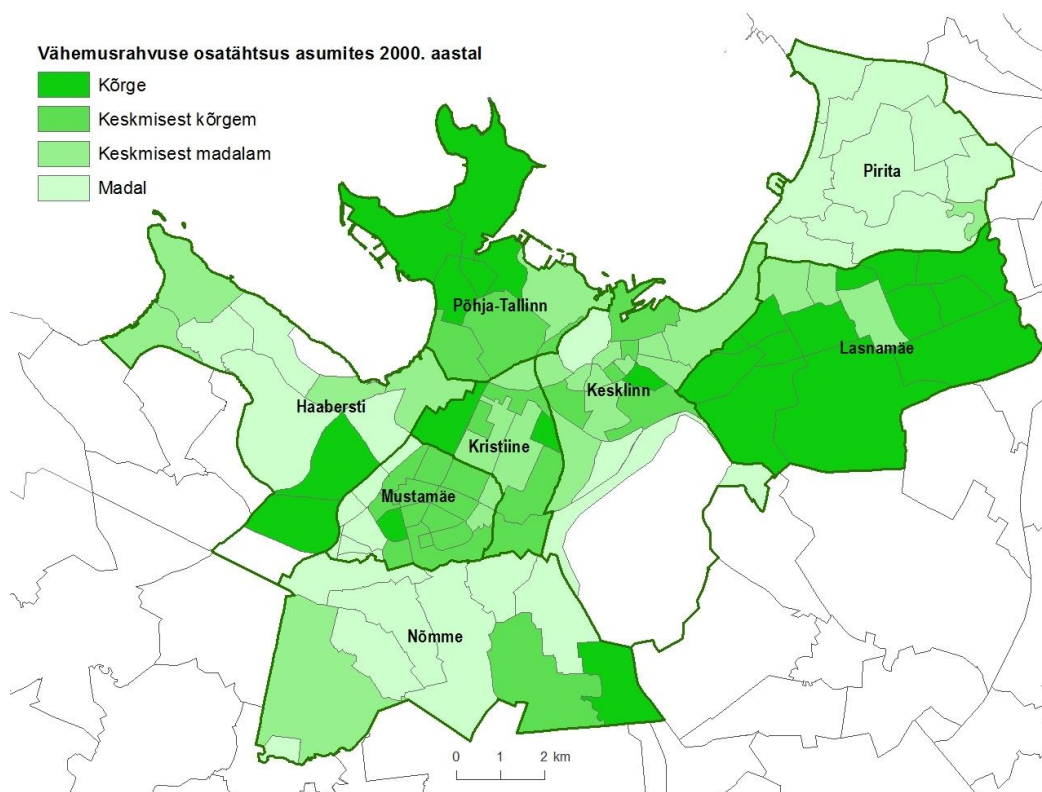
Erinevuse indeks sotsiaalmajandusliku segregatsiooni puhul näitab kuivõrd eraldatud on kõrgema ameti esindajad madalamate ametite esindajatest (tabel 9). Antud indeks on vähenenud ehk sotsiaalmajanduslik eraldumine on 2011. aastal väiksem kui 2000. aastal, siiski on antud muutus üsna vähene. 2011. aastal peaks 36% kõrgema ameti esindajatest vahetama asumit, et sotsiaalmajanduslik jaotumine oleks kogu linnas ühtlane. Kahe rühma kokkupuutumise võimalus on vähenenud, varasema 76 asemel on nüüd 74 inimest sajast, keda kõrgema ametiga isik kohtab muu ameti esindajad. See tulemus viitab üsnagi suurele kahe grupi kokkupuutumise võimalusele, hoolimata indeksi vähenemisest.

Kui vaadelda kõrgema ameti esindajate osatähtsuse muutumist asumites on märgata, et see on suurenenud juba kõrge osatähtsusega piirkondade läheduses (joonis 8, 9, 10). Selgelt eristuvad Pirita, Haabersti ja südalinna piirkonnad. Samas leidub ka piirkondi, kus kõrgema ameti esindajate osakaal on vähenenud, näiteks asumid Nõmme linnaosas ning Kristiine linnaosas. Korrelatsioonianalüüsi tulemus piirkondade kõrgema ameti esindajate kattuvuse suhtes 2000 ja 2011 aastal oli tulemusega 0.75 ehk suures osas alad mõlemal aastal kattuvad ning leidub piirkondi, mis on jäänud samale tasemele.

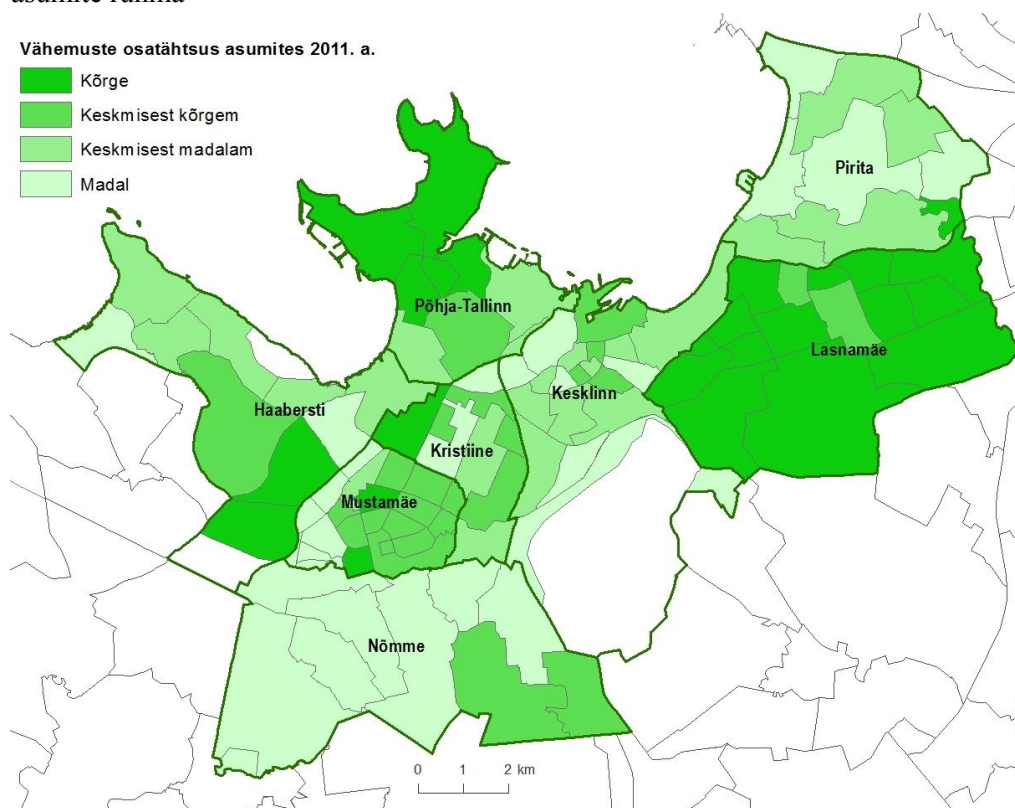
Etnilise ja sotsiaalmajandusliku segregatsiooni seostamiseks teostati korrelatsiooni analüüs. Tallinna asumite nelja taseme korrelatsiooni uurimisel selgus, et aastal 2000 oli Pearsoni r -0.62 ning aastaks 2011 oli ameti ja keele nelja grupi osakaalu korrelatsioon -0.69. See tähendab, et etniliste ja sotsiaalmajanduslike alade eraldumine on läinud suuremaks. Piirkonnad, kus on suurem kõrgema ameti esindajate osatähtsus seostuvad 2011. aastaks rohkem piirkondadega, kus on väiksem vähemuste osakaal.

Kaartide põhjal on märgata, et kõrgema vähemuste osakaaluga piirkonnad Põhja-Tallinnas ning Lasnamäel on madala kõrge ameti esindajate osakaaluga (joonis 6, 10). Kõrgemate ametite esindajate piirkonnad Pirital ning Haaberstis on varasemast põhirahvuse piirkonnast hakanud muutuma ka segunenumateks piirkondadeks, aastaks 2011 on seal ka vähemusrahvuse suurenenud osakaaluga asumeid. Olukorda, kus kõrgema ameti esindajate hulk on suurenenud vähemusterohketes piirkondades, on üsna vähe.

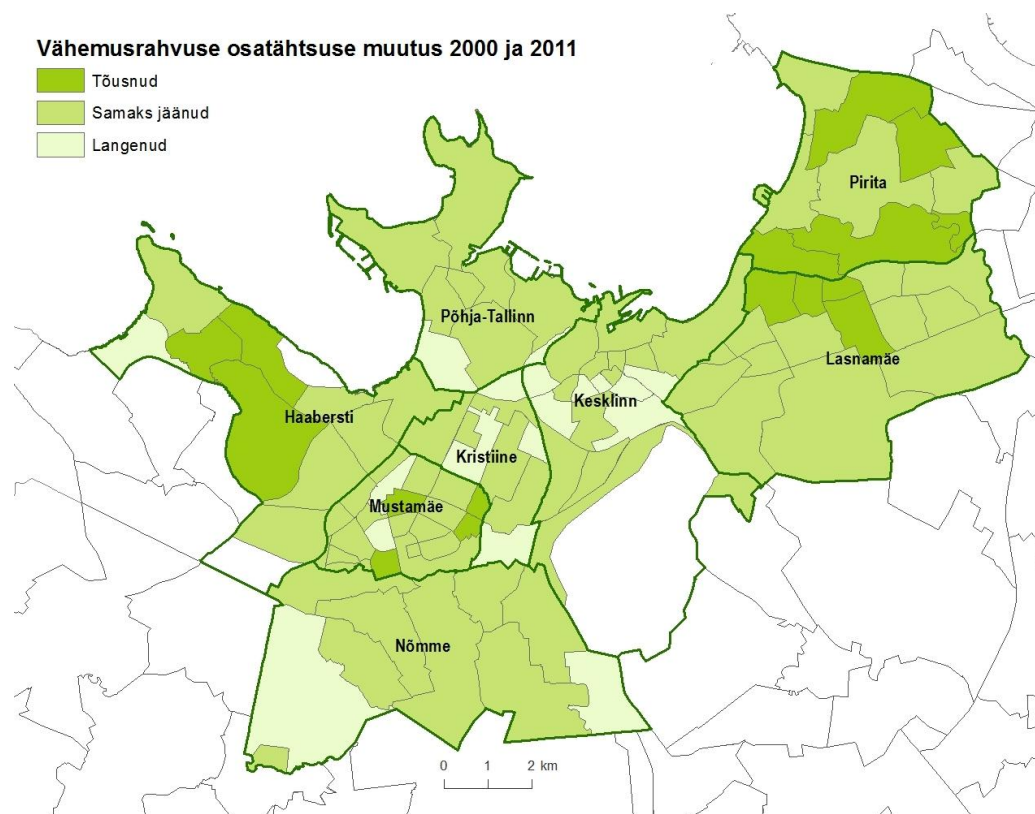
Kokkuvõttes on nii etniline ja sotsiaalmajanduslik segregatsioon Tallinna asumites jäänud 2000. aastaga võrreldes suhteliselt sarnasele tasemele. Siiski on märgata vähemusrahvuse koondumist enda rahvuse juurde. Kõrgemate ametite esindajate suurema osakaaluga piirkondade puhul on vähesel määral hakanud kõrgema ameti ning kõrgema vähemuse osatähtsusega piirkonnad ka kattuma, seda siiski vaid valitud kõrgema ameti esindajate piirkondade puhul. Vähemuste rohked piirkonnad on jätkuvalt madalama sotsiaalmajandusliku tasemega ning antud eraldumine on aastate jooksul suurenenud.

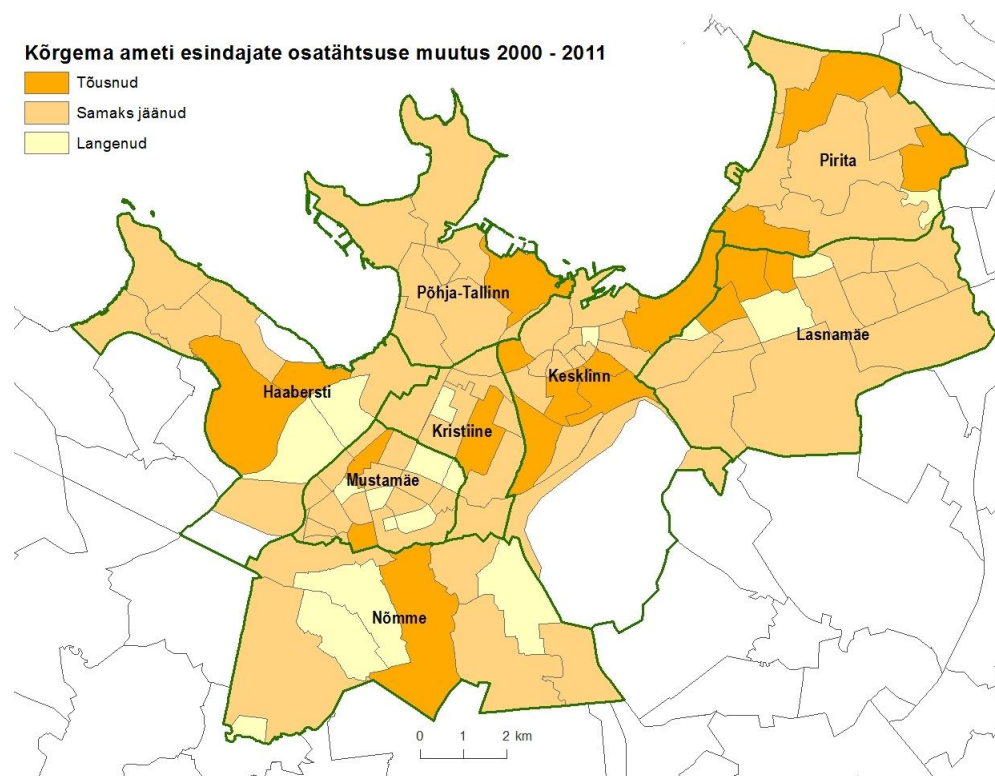
Joonis 5. Vähemusrahvuse osatähtsus Tallinna asumites aastal 2000 jaotatud nelja võrdse arvuga asumite rühma

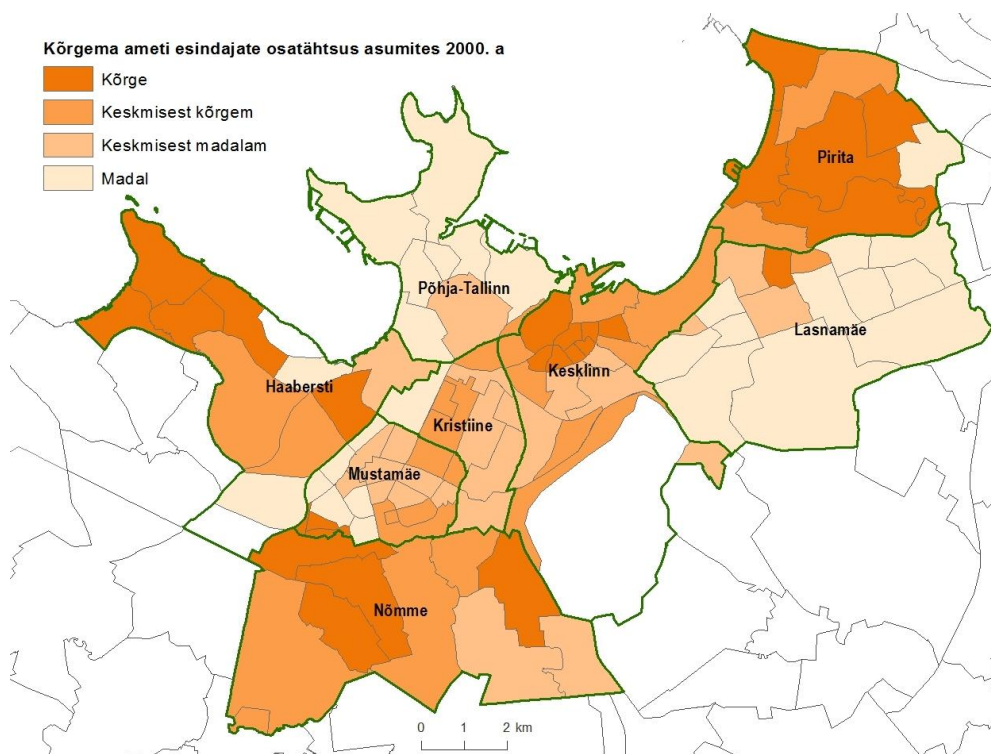
Joonis 6. Vähemusrahvuse osatähtsus Tallinna asumites aastal 2011 jaotatud nelja võrdse arvuga asumite rühma

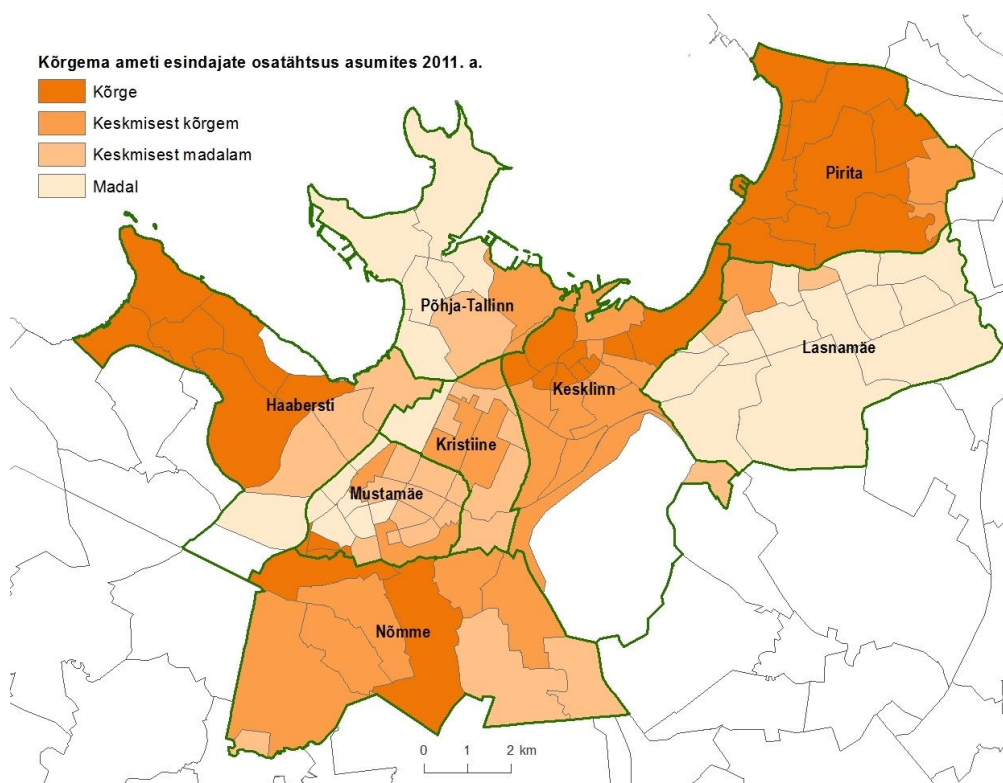
Joonis 7. Vähemusrahvuse osatähtsuse muutus Tallinna asumites aastal 2000 kuni 2011

Joonis 8. Kõrgema ameti esindajate osatähtsuse muutus Tallinna asumites aastal 2000 kuni 2011

Joonis 9. Kõrgema ameti esindajate osatähtsus Tallinna asumites aastal 2000 jaotatud nelja võrdse arvuga asumite rühma

Joonis 10. Kõrgema ameti esindajate osatähtsus Tallinna asumites aastal 2011 jaotatud nelja võrdse arvuga asumite rühma

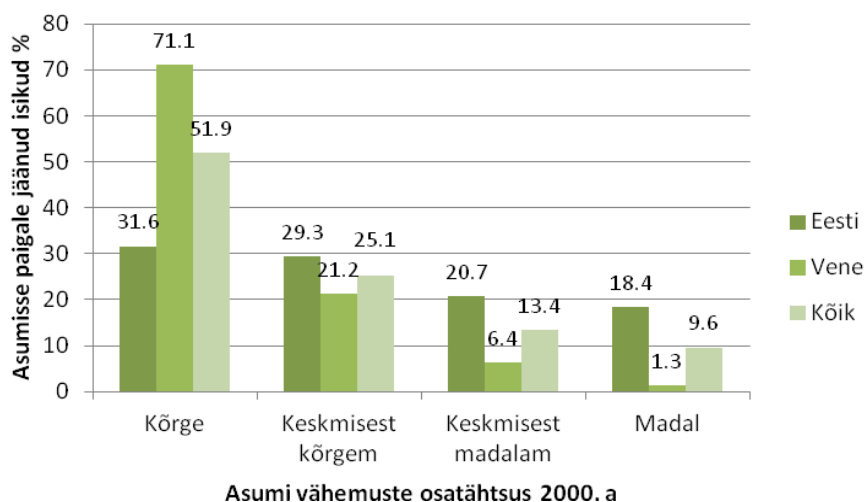
3.1.2 Tallinnas perioodil 2000-2011 püsielukohta omanud isikute elukohavalikud

Uuritava perioodi jooksul jäi sama asumi piiresse elama 66.3% vaadeldud isikutest (tabel 10). Emakeele võrdluses oli asumi piiresse jääjaid rohkem venekeelse rahvastiku hulgas. Erinev asum 2000. aasta ning 2011. aasta seisuga oli 33.7%. Asumi vahetajate hulgas oli suurem protsent eestikeelsid isikuid võrreldes venekeelsetega ehk vastavalt 36.9% ja 30.4% (tabel 10). Sellest võib järeldada, et eestikeelse elanikkonna hulgas on elukoha vahetamine erinevate asumite vahel rohkem levinud kui venekeelse elanikkonna hulgas. Venekeelne elanikkond eelistab pigem jääda samasse asumisse. Siiski on antud protsent küllaltki vähese erinevusega.

Tabel 10. Tallinnas perioodil 2000-2011 püsielukohta omanud isikute jaotus

	Eestlane	Vähemus	Kokku
Jäi samasse asumisse	64823	68050	132873
	63.1%	69.6%	66.3%
Vahetas asumit	37835	29777	67612
	36.9%	30.4%	33.7%

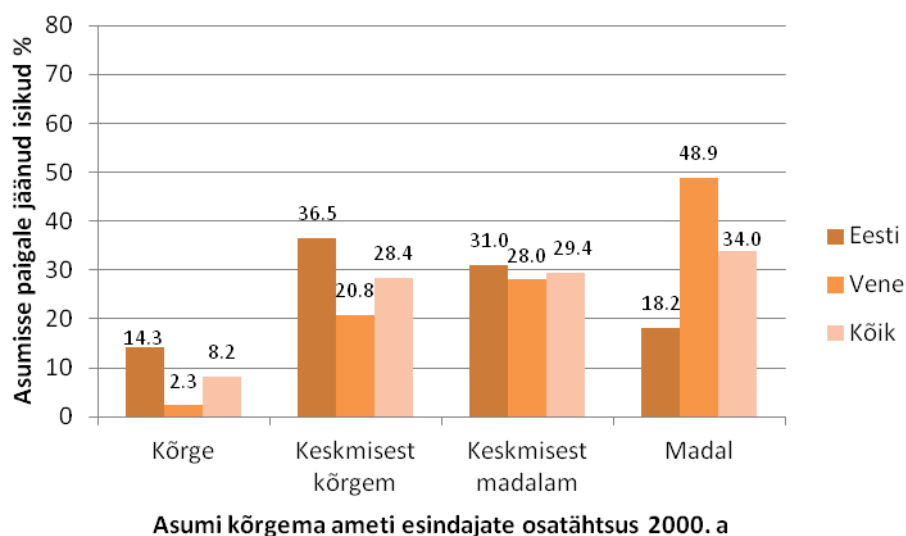
Perioodil 2000 ja 2011 samas asumis püsielukohta omanud isikud jäid elama enamjaolt kõrge vähemuste osatähtsusega piirkonda (joonis 11). Üsna väike protsent paigale jäänutest viibis madala ja keskmisest madalama vähemuste osakaaluga piirkonnas. Paigale jäänud eestlased jaotusid erineva vähemuste osatähtsusega piirkondade vahel suhteliselt ühtlaselt, veidi rohkem on isikuid kõrge venekeelse osatähtsusega piirkondades. Vähemusrahvus jäi suures osas paigale juhul kui viibis 2000. aastal kõrge venekeelse rahva osatähtsusega piirkonnas. Keskmisest madalama ja madala vähemuste osatähtsusega piirkondades oli venekeelseid paigale jäänud isikuid väike protsent. Sellest järeldub, et paigale jäänud venekeelsed isikud eelistasid jääda omakeelsesse piirkonda. Eestlaste puhul ei ole oma rahvusgrupi eelistamine nii selgelt täheldatav.

Joonis 11. Asumisse 2000-2011 aastal paigale jäänud isikute jaotus vastavalt asumi vähemuste osatähtsusele aastal 2000

Paigale jäänud isikud on kõrgema ameti esindajate erineva osatähtsusega piirkondades üsnagi ühtlaselt jaotunud (joonis 12). Kui vaadelda kõiki paigale jäänud isikuid, siis kõige rohkem leidub neid madala osatähtsusega piirkondades, samas on protsent keskmisest kõrgema ning keskmisest madalama osatähtsusega kõrgema ameti esindajate piirkondade puhul üsnagi sarnane. Paigale jäänud isikuid on vähe piirkondades, kus on suur osatähtsus kõrgema ameti esindajatel.

Vene keelt emakeelena rääkivad isikud, kes jäid perioodil 2000-2011 paigale on enamjaolt madala osatähtsusega kõrge ameti esindajate piirkondades, kõrge tasemega piirkonnas on venekeelseid isikuid ainult 2.3% (joonis 12). Eestlasi, kes asumit ei vahetanud leidub kõige rohkem keskmise tasemega kõrge ameti esindajate piirkonnas ja jaotus kõigi rühmade vahel on ühtlasem kui venekeelsel rühmal. Venekeelse rahvastiku puhul on selgelt näha, et paigale jäänud isikud on jäänud pigem madalama kõrgema ameti esindajate osatähtsusega piirkonda.

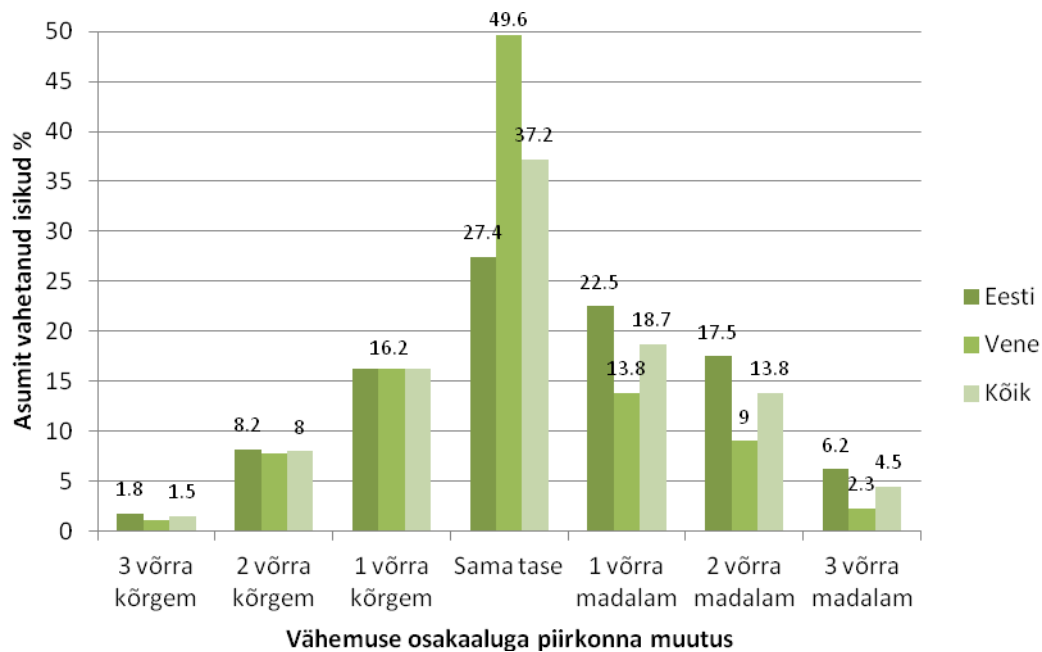
Joonis 12. Asumisse 2000-2011 aastal paigale jäänud isikute jaotus vastavalt asumi vähemuste osatähtsusele aastal 2000

Samasse asumisse jääjad elasid pigem korterites (tabel 11). Eestlaste puhul elas 23.9% eramajades, venekeelse elanikkonna puhul oli vastav protsent vaid 2.1. Kuigi enamik paigale jäänud isikutest elab korteris on siiski sarnaselt Nõukogude ajastu lõpule eestlased need, kes elavad ühepere elamus.

Tabel 11. Asumisse 2000-2011 aastal paigale jäänud isikute jaotus eluasemetüübi järgi

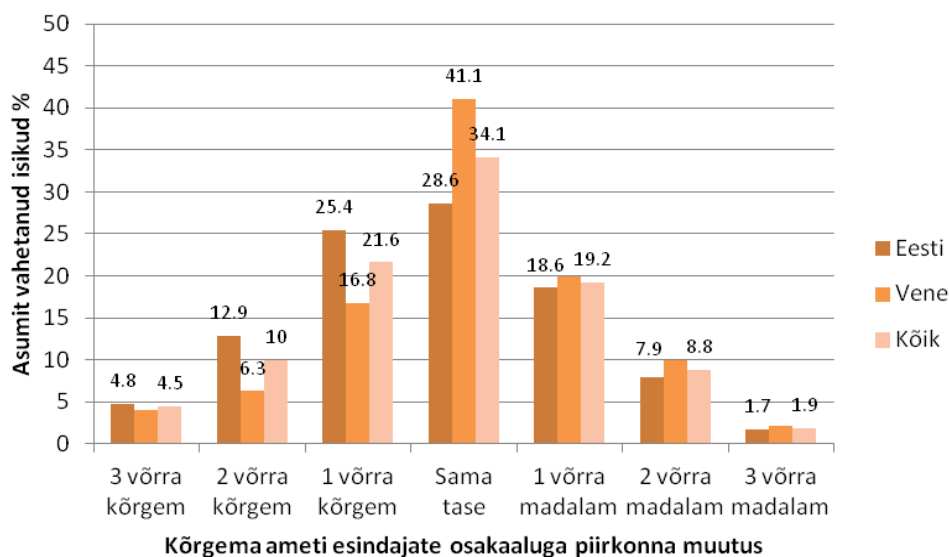
Asumisse jääjad	Eluaseme tüüp	
	Korter	Eramu
Eesti	76.1%	23.9%
Vene	97.9%	2.1%
Kogu	87.3%	12.7%

Püsielukoha asumit perioodil 2000-2011 vahetanud isikute valikud uue püsielukoha asumi puhul on toodud joonisel 13. Enamike isikute uueks elukohaks sama tasemega vähemusrahvuse osatähtsusega piirkonnad. Selgelt on märgata, et venekeelsed isikud eelistasid sama tasemega piirkonda. Kõrgema venekeelse rahvastikuga piirkondadesse liiguti üsna võrdselt nii eestikeelse kui ka venekeelse rühma poolt, väiksema vähemuste osakaaluga piirkonda liikusid rohkem eestlased.

Joonis 13. Püsielukoha asumit perioodil 2000-2011 vahetanud isikute siirdeasumi vähemuste osatähtsuse erinevus lähteasumist 2000. aastal.

Kõrgema ameti esindajate erineva osatähtsusega piirkondade puhul liikusid eestlased sama tasemega või pigem kõrgema osatähtsusega piirkondadesse (joonis 14). Samuti liiguti ka veidi madalama kõrgema ameti esindajate osatähtsusega piirkondadesse. Venekeelsed isikud liikusid suures osas sama tasemega piirkondadesse. Üsnagi võrdne osa vähemusi liikus kõrgema osakaaluga ja madalama osakaaluga kõrgema ameti esindajate piirkondadesse. Isikuid, kes oleks liikunud madala tasemega piirkonnast kõrge tasemega piirkonda ning vastupidi oli küllaltki vähe. Sellest järeldub, et püsielukoha asumit vahetanud eestlased erinevad vähemusrühvusest ning liiguvad suuremas osas kõrgema osakaaluga kõrge ameti esindajate piirkonda. Vähemused on liikunud pigem lähteaastaga sarnasesse naabruskonda.

Joonis 14. Tallinna linnas püsielukohta asumit perioodil 2000-2011 vahetanud isikute siirdeasumi kõrgema ameti esindajate osatähtsuse erinevus lähteasumist 2000. aastal.

Asumi vahetajate hulgas tehti enamik elukohavahetusi korterite vahel (tabel 12). Vähemusrahvuse puhul liikus korterist korterisse 84.2% püsielukohta vahetanud isikutest, samas liikus teatud protsent isikuid ka korterist eramusse. Ka enamik eestlasi liikus korterite vahel, kuid 18.7% liikus ka korterist eramajasse. Eramust eramusse liikujaid oli mõlemas rahvastikurühmas küllaltki vähe. Ilmselt jäädakse sellist tüüpi hoonetesse pikemaks ajaks elama. Sellest tuleb välja, et venekeelne rahvastik eelistab jätkuvalt viibida korterites, eestikeelne rahvastik on võrreldes vähemustega rohkem eramajadega seotud. Siiski on venekeelse rahvuse puhul märgata ka liikumist eramajadesse.

Tabel 12. Tallinna linnas püsielukohta asumit perioodil 2000-2011 vahetanud isikute elamispinna valikud

Asumi vahetajad	Elamispinna muutus			
	Eramust korterisse	Korterist eramusse	Korterist korterisse	Eramust eramusse
Eesti	12.7%	18.7%	64.8%	3.8%
Vene	5.3%	9.7%	84.2%	0.8%
Kõik	9.9%	15.5%	72.1%	2.5%

3.1.3 Tallinnas perioodil 2000 kuni 2011 püsielukoha asumit vahetanud isikute iseloomustus

Antud magistritöö uurimisalune rahvastikurühm – isikud kes vahetasid perioodil 2000-2011 Tallinna siseselt püsielukoha asumit - on jaotatud emakeele tunnuse alusel eestlasteks ning vähemusrahvuseks. Asumivahetajate hulgas oli 44% vähemusi ning 56% eestlasi. Vanuserühmade lõikes on elukohta vahetanud isikud jaotunud üsna ühtlaselt (tabel 13). Kõikides vanuserühmades on emakeelte võrdluses sarnane protsent isikuid. Suurem erinevus ilmneb abielustaatusel, kus venekeelsete asumivahetajate hulgas on rohkem abielus olevaid isikuid. Muus osas sarnanevad kaks rühma demograafiliste tunnuste poolest üsna palju.

Kui vaadelda sotsiaalmajanduslikke tunnuseid, siis asumit vahetanud isikute hulgas on eestlaste puhul rohkem kõrgharidusega ning kõrgema ametiga isikuid võrreldes vähemustega. Vähemuste hulgas on eestlastega võrreldes rohkem töötuid isikuid ning madalama ameti esindajaid. Enamik uurimisalusest rahvastikust elab korterites, vähemusrahvus on eramajade puhul esindatud vaid 6 protsendiga.

Muutunud tunnuste puhul on kodakondsus muutunud peamiselt vähemusrahvusel, eesti keelt emakeelena kõnelejatel on kodakondsus samaks jäänud. Ilmselt oli neil kodakondsus juba eelnevalt olemas, kuna nimetasid oma emakeelena eesti keelt. Vähemusrahvuse puhul on vähemuste seas rohkem abiellujaid ja ka lahutajaid, asumit vahetanud eestlaste pereseis on rohkematel isikutel samaks jäänud. Haridustase on suurenenud veidi rohkem vähemusrahvusel. Tööalaselt on kahe rahvastikurühma erinevused üsna väikesed, suurem protsent vähemusi on saanud töötust või mitteaktiivsest olekust tööle.

Kokkuvõttes ei erine vaadeldavad põhirahvuse ja vähemusrahvuse grupid üksteisest väga suurel määral ning perioodil 2000-2011 Tallinna siseselt püsielukoha asumit vahetanud kaks rahvastikurühma on sisemise struktuuri poolest suhteliselt sarnased. Esineb mõningaid erinevusi, kuid need ei ole märkimisväärselt suured.

Tabel 13. Tallinna linna asumite vahel perioodil 2000-2011 asumit vahetanud isikute jaotus vastavalt sõltumatutele tunnustele

Sõltumatud tunnused (seisuga 2000)		Eestlane (%)	Vähemus (%)	Kokku (%)	Arvuline
Emakeel	vene keel			44	29777
	eesti keel			56	37835
Sugu	mees	45.3	46.8	45.3	30628
	naine	54.7	53.2	54.7	36984
Vanus	15-29	50.6	47.2	49.1	33197
	30-49	32.7	37.5	34.8	23529
	50-64	12.7	12	12.4	8384
	64-74	4	3.3	3.7	2502
Abielustaatus	abielus	31.3	41.5	35.8	24205
	mitte abielus	68.7	58.5	64.2	43407
Haridustase	põhiharidus	15	18.6	16.6	11224
	keskharidus	59	63.2	60.8	41108
	ülikooliharidus	26	18.2	22.6	15280
Amet	kõrgemad ametid	27.8	11.7	20.7	13996
	keskmine amet	25.9	26.8	26.3	17782
	madal amet	11.2	15.7	13.2	8924
	töötud	4.7	12	8	5409
	mitteaktiivsed	30.4	33.8	31.8	21501
Elamispiind	korter	83.5	94	88.1	59566
	muu elamutüüp	16.5	6	11.9	8046
Sõltumatud tunnused (muutunud perioodil 2000-2011)					
Kodakondsus	muutunud	0.4	11	5.1	3448
	sama	99.6	89	94.9	64164
Abielustaatus	abiellunud	14.4	22.6	18	12170
	lahutanud	9.4	12.6	10.8	7302
	sama	76.2	64.8	71.2	48140
Haridustase	muutunud	40.6	44.5	42.3	28600
	sama	59.4	55.5	57.7	39012
Amet	madalamaks	13.5	10.1	12	8113
	sama	43.5	41.2	42.5	28736
	kõrgemaks	7.5	7.4	7.5	5071
	töökoha saanud	23.2	28.3	25.4	17173
	töökoha kaotanud	12.3	13	12.6	8519
Kokku		100%	100%	100%	67612

3.2. Mitmemuutujaline analüüs

3.2.1 Üldmudel

Mudelite puhul on kaks sõltumatut tunnust ning vaadelda tuleb koefitsendi märki, mis näitab, kas tõenäosus on suurem või väiksem. Esimese sõltuva tunnuse puhul selgub, kas antud sõltumatul tunnusel on võrreldes referentskategooriaga suurem või väiksem tõenäosus liikuda vähemuste suurema osakaaluga piirkonda (võrreldes vähemuste väiksema osakaaluga piirkonnaga). Teise sõltuva tunnuse puhul selgub, kas vaadeldaval sõltumatul tunnusel on võrreldes referentskategooriaga suurem või väiksem tõenäosus liikuda kõrgema ameti esindajate kõrgema osakaaluga piirkonda (võrreldes kõrgema ameti esindajate madalama osakaaluga piirkonnaga). Marginaalefektide puhul on tegemist sõltumatute tunnuste kombinatsioonidega ning oluline on vaadelda ka koefitsendi suurust, mis näitab kuivõrd palju on antud tõenäosus suurem või väiksem. Tabelites on toodud vaid statistilist olulisust omavad tulemused.

Peamise mudeli (tabelid 14, 15, 16) uurimiseluuseks rahvastikurühmaks on isikud, kes on perioodil 2000-2011 vahetanud püsielukohta Tallinna linna asumite vahel. Mudeli põhiosa põhjal (tabel 14) selgub, et vähemusrahvusel on võrreldes põhirahvusega suurem tõenäosus liikuda piirkonda, kus on keskmisest kõrgem vähemuste osatähtsus. Eesti keelt emakeelena kõnelevatel isikutel on võrreldes vähemusrahvusega suurem tõenäosus liikuda keskmisest kõrgema osatähtsusega kõrgema ameti esindajatega piirkondadesse. Kui vaadelda ühendatud tunnuseid (tabel 15), siis vähemusrahvuse tõenäosus liikuda keskmisest kõrgema vähemuste osakaaluga ning keskmisest madalama kõrgema ameti esindajate osakaaluga piirkonda on ligikaudu 24% suurem võrreldes eestikeelse emakeelega isikutega. Teiste ühendatud tunnuste puhul on eestikeelsel rahvastikurühmal nendesse liikumiseks suurem tõenäosus. Ka neutraalsesse piirkonda, kus on keskmisest madalam vähemuste ja madalam kõrgema ameti esindajate osakaal liiguvad suurema tõenäosusega eestlased.

Vanuserühmade lõikes on nooremal vanuserühmal võrreldes pereelistega suurem tõenäosus liikuda kõrgema vähemuste osatähtsusega piirkonda ning väiksem tõenäosus liikuda kõrgema ameti esindajate rohkesse piirkonda. Vanemaalised valivad võrreldes pereelistega pigem vähem venekeelseid ja rohkem kõrgema ameti esindajate rohkeid piirkondi. Siinkohal tuleb ka välja, et mida vanemaks saadakse, seda enam liigutakse piirkondadesse, kus on väiksem vähemuste osakaal ja suurem kõrgema ameti esindajate osakaal.

Ka haridustase mõjutab oluliselt eluaseme piirkonna valikut. Ülikooliharidusega isikutel on suurem tõenäosus liikuda kõrgema ameti esindajate rohkesse piirkonda võrreldes isikutega kellel on keskharidus. Kui vaadelda ühendatud tunnuseid siis ülikooliharidusega

isikud, sõltumata rahvusest, liiguvad pigem kõrgema ameti esindajate rohketesse piirkondadesse elama ka juhul kui seal on kõrgem vähemuste osatähtsus.

Vähemuste rohke või vähese piirkonna valikul ei oma ametialane staatus statistilist olulisust. Olulisus ilmneb kõrgema ameti osakaaluga piirkondade puhul. Kõrgema ameti esindajatel on suurem tõenäosus kui madalamate ametite esindajatel, töötutel ja mitteaktiivsetel liikuda kõrgema ameti esindajate rohkesse piirkonda. Ka ühendatud tunnuste puhul selgub, et tõenäosus liikuda kõrgema ameti piirkonda on suurem kõrgema ametiga isikutel. Kui vaadelda kõrgema ameti suure osatähtsusega ning vähemuse väikse osatähtsusega piirkonda või vähemuse suure osatähtsusega piirkonda, siis valivad kõrgema ameti esindajad mõlemat piirkonda rohkem ligikaudu 4%.

Olulisust omab ka elamispinna tunnus. Isikud, kes elavad korteris valivad 35% suurema tõenäosusega vähemuste suurema osakaaluga piirkonna ja kõrgema ameti väiksema osakaaluga piirkonna ning 13% rohkem vähemuste ja kõrge ameti suurema osakaaluga piirkonna. Isikud, kes ei ela korteris liiguvad 28% suurema tõenäosusega kõrgema ameti piirkonda või neutraalsesse piirkonda. Muutuvate tunnuste puhul (tabel 16) võib välja tuua selle, et elupiirkonna valikul omab olulist abielustaatuse muutumine. Lahutatud isikud liiguvad 1.7% suurema tõenäosusega piirkondadesse, kus on rohkem vähemusi ning kus on vähem kõrgema ameti esindajaid.

Tabel 14. Eluasemepiirkonna valikut mõjutavate tunnuste üldmudel (Tallinna piirkonnas perioodil 2000-2011 püsielukoha asumit vahetanud isikud).

	Vähemuste rohke piirkond		Kõrgema ameti esindajate rohke piirkond	
N=67612				
Sõltumatud tunnused (seisuga 2000)	koef.	olulisus	koef.	olulisus
Emakeel (<i>ref eesti keel</i>)				
vene keel	0.624	***	-0.549	***
Sugu (<i>ref naine</i>)				
mees			-0.217	*
Vanus (<i>ref 30-49</i>)				
15-29	1.693	***	-0.331	**
50-64	-0.108	***	1.311	***
65-74	-0.112	**	0.193	***
Abielustaatus (<i>ref mitte abielus</i>)				
abielus			0.533	***
Haridustase (<i>ref keskharidus</i>)				
põhiharidus või vähem	-0.068	***		
ülikooliharidus	-0.394	**	0.171	***
Amet (<i>ref kõrgem amet</i>)				
keskmine amet			-0.136	***
madal amet			-0.197	***
töötu			-0.178	***
mitteaktiivne			-0.144	***
Elamispind (<i>ref muu elamu</i>)				
korter	1.317	***	-0.408	***
Sõltumatud tunnused (muutunud perioodil 2000-2011)				
Kodakondsuse muutus (<i>ref sama</i>)				
muutunud			-0.498	*
Abielustaatus (<i>ref sama</i>)				
abiellunud				
Lahutanud	0.374	*	-0.041	**
Haridustase (<i>ref sama</i>)				
kõrgemaks muutunud				
Amet (<i>ref sama</i>)				
madalam			0.041	**
kõrgem				
tööle saanud	0.522	**		
töö kaotanud				

Log likelihood=-71571 (esialgne -75297); wald chi2(42)=12630; chi2(1)=8292.27; prop>chi2=0.0005

***oluline tasemel $p < 0,01$; **oluline tasemel $0,01 \leq p < 0,05$; *Oluline tasemel $0,05 \leq p < 0,1$

Tabel 15. Ühendatud tunnuste (marginaalefektide) mudel (Tallinna piirkonnas perioodil 2000-2011 püsielukoha asumit vahetanud isikud)

	Vähemuse rohke Kõrgema ameti vähene		Kõrgema ameti rohke Vähemuse vähene		Vähemuse vähene Kõrgema ameti vähene		Vähemuse rohke Kõrgema ameti rohke	
Sõltumatud tunnused (seisuga 2000)	1/0		0/1		0/0		1/1	
Emakeel (<i>ref eesti keel</i>)	koef.	olulisus	koef.	olulisus	koef.	olulisus	koef.	olulisus
vene keel	0.238	***	-0.156	***	-0.038	***	-0.044	***
Sugu (<i>ref naine</i>)								
mees	0.007	**					-0.005	**
Vanus (<i>ref 30-49</i>)								
15-29	0.036	***	-0.031	***	-0.023	***	0.019	***
50-64	-0.051	***	0.034	***			0.016	**
65-74	-0.07	***	0.042	***			0.032	***
Abielustaatus (<i>ref mitte abielus</i>)								
abielus	-0.013	**	0.005		-0.007	**	0.015	***
Haridustase (<i>ref keskharidus</i>)								
põhiharidus või vähem			0.009	**	0.013	***	-0.015	***
ülikooliharidus	-0.051	***	0.025	***	-0.013	***	0.039	***
Amet (<i>ref kõrgem amet</i>)								
keskmine amet	0.038	***	-0.018	***	0.012	***	-0.032	***
madal amet	0.05	***	-0.023	***	0.021	***	-0.048	***
töötu	0.042	***	-0.019	**	0.021	***	-0.045	***
mitteaktiivne	0.033	***	-0.013	*	0.020	***	-0.040	***
Elamispiind (<i>ref muu elamu</i>)								
korter	0.354	***	-0.288	***	-0.196	***	0.131	***

oluline tasemel $p < 0,01$; **oluline tasemel $0,01 \leq p < 0,05$; *Oluline tasemel $0,05 \leq p < 0,1$

Tabel 16. Ühendatud tunnuste (marginaalefektide) mudel, muutuvad sõltumatud tunnused (Tallinna piirkonnas perioodil 2000-2011 püsielukoha asumit vahetanud isikud)

	vähemuse rohke Kõrgema ameti vähene		Kõrgema ameti rohke Vähemuse vähene		Vähemuse vähene Kõrgema ameti vähene		Vähemuse rohke Kõrgema ameti rohke	
	1/0		0/1		0/0		1/1	
Sõltumatud tunnused (muutunud perioodil 2000-2011)	koef.	Olulisus	koef	Olulisus	koef.	Olulisus	koef.	Olulisus
Kodakondsuse muutus (<i>ref sama</i>)								
muutunud							-0.013	**
Abielustaatus (<i>ref sama</i>)								
Abiellunud					-0.004	*		
Lahutanud	0.017	**	-0.010	**				
Haridustase (<i>ref sama</i>)								
Kõrgemaks muutunud							0.005	**
Amet (<i>ref sama</i>)								
madalam					-0.008	**	0.014	**
kõrgem								
töö saanud	0.012	*	-0.001	*	-0.007	**		
töö kaotanud					-0.006	**	0.01	**

oluline tasemel $p < 0,01$; **oluline tasemel $0,01 \leq p < 0,05$; *Oluline tasemel $0,05 \leq p < 0,1$

3.2.2 Rahvusgruppide mudelid

Eraldi mudelid eestlaste ning vähemusrahvuste naabruskonna valikute kohta võimaldavad võrrelda eesti ja vene keelt kõnelevate rahvastikurühmade erinevusi (tabelid 17-22). Kui vaadelda vanuserühmi, siis vähemuste piirkonda liiguvad mõlema rahvuse vanuserühmad sarnaselt (tabelid 17 ja 20). Erinevus on perealiste ning noorte valikutes. Vähemusrahvuse perealised isikud valivad suurema tõenäosusega vähemuste rohke piirkonna ja eesti perealised valivad noortega võrreldes pigem väiksema vähemuste osakaaluga piirkonna. Kui vaadelda ühendatud tunnuseid ja vanuserühmade tõenäosust, siis sarnanevad kõik kolm mudelit üksteisele (tabelid 15, 18, 21)

Haridustase ei oma vähemusrahvuse puhul vähemuste piirkonda liikumisel olulisust. See tähendab, et vähemuste rohkesse või vähesesse piirkonda liikumine ei sõltu venekeelse emakeelega isikute puhul haridustasemest. Eestlaste puhul on ülikooliharidusega isikutel väiksem tõenäosus liikuda vähemuste rohkesse piirkonda võrreldes vähemuste väiksema osakaaluga piirkonda liikumisega. Haridustaseme olulisus tuleb vähemuste puhul välja kõrgema ameti piirkonda liikumisel, kuhu liiguvad suurema tõenäosusega ülikooliharidusega isikud ning väiksema tõenäosusega põhikooliharidusega isikud. Ka ühendatud tunnuste puhul sarnaneb ülikooliharidusega isikute liikumine elupiirkondadesse mõlema rahvastikurühma puhul, pigem valitakse kõrgema ameti piirkonnad, nii vähemuste rohked kui ka vähesed. Erinevus rahvastikurühmade vahel ilmneb põhiharidusega isikute puhul, põhiharidusega vähemused liiguvad suurema tõenäosusega vähemuste rohketesse piirkondadesse.

Sarnaselt haridustasemele on ka kõrgem amet mõlema rahvusrühma puhul oluline tegur. Kõrgema ameti esindajatel on suurem tõenäosus liikuda kõrgema osakaaluga kõrge ameti piirkondadesse võrdluses madalama osakaaluga piirkondadega ning seda olenemata piirkonna vähemuste osakaalu suurusest. Seega liigutakse kõrgema haridustasemega ning kõrgema ametiga pigem kõrgema ameti esindajate piirkondadesse hoolimata piirkonna vähemuste koostisest ning madalam haridustase ning amet soosib vähemuste puhul eraldumist ning oma rahvuse juurde koondumist.

Muutuvate tunnuste puhul ei erine eestlaste ning vähemusrahvuste tulemused põhimudelil oluliselt kogu rahvastikku käsitleva mudeli tulemustest (tabelid 16, 19, 22). Ka muutuvate tunnuste puhul ei ole märgata suurt statistilist olulisust erinevate tunnuste korral. See tähendab, et rahvastiku eluasemevalikud on üsna kindlalt paigas ning tunnuse muutumine, seda oluliselt ei mõjuta. Siiski on märgata loogilisi mõjutusi, näiteks perekonnaseisu muutuse mõju elukohavalikule ning kohati omab olulisust ka ametialane muutus.

Tabel 17. Eluasemepiirkonna valikut mõjutavate tunnuste vähemusrahvuse model (Tallinna piirkonnas perioodil 2000-2011 püsielukoha asumit vahetanud isikud, kelle emakeeleks on vene keel).

	Vähemuste rohke piirkond		Kõrgema ameti esindajate rohke piirkond	
Vähemuste model				
N=29777				
Sõltumatud tunnused (seisuga 2000)	koef.	olulisus	koef.	olulisus
Sugu (<i>ref naine</i>)				
mees				
Vanus (<i>ref 30-49</i>)				
15-29	0.163	***	-0.054	**
50-64	-0.138	***	0.21	***
65-74	-0.131	**	0.227	***
Abielustaatus (<i>ref mitte abielus</i>)				
abielus	0.596	**		
Haridustase (<i>ref keskharidus</i>)				
põhiharidus või vähem			-0.076	**
ülikooliharidus			0.171	***
Amet (<i>ref kõrgem amet</i>)				
keskmine amet			-0.157	***
madal amet			-0.185	***
töotu			-0.148	***
mitteaktiivne			-0.093	**
Elamispind (<i>ref muu elamu</i>)				
korter	1.14	***	-0.207	***
Sõltumatud tunnused (muutunud perioodil 2000-2011)				
Kodakondsuse muutus (<i>ref sama</i>)				
muutunud				
Abielustaatus (<i>ref sama</i>)				
abiellunud	0.081	**		
lahutanud				
Haridustase (<i>ref sama</i>)				
kõrgemaks muutunud				
Amet (<i>ref sama</i>)				
madalam			0.08	**
kõrgem				
tööle saanud				
töö kaotanud			0.051	**

Log likelihood=-26309 (esialgne -27105); wald chi2(40)=1860.14; chi2(1)=3067; prop>chi2=0.0005

***oluline tasemel $p < 0,01$; **oluline tasemel $0,01 \leq p < 0,05$; *Oluline tasemel $0,05 \leq p < 0,1$

Tabel 18. Ühendatud tunnuste (marginaalefektide) mudel (Tallinna piirkonnas perioodil 2000-2011 püsielukoha asumit vahetanud isikud, kelle emakeeleks on vene keel)

Vähemuste mudel	Vähemuse rohke Kõrgema ameti vähene		Kõrgema ameti rohke vähemuse vähene		Vähemuse vähene Kõrgema ameti vähene		Vähemuse rohke Kõrgema ameti rohke	
N=29777	1/0		0/1		0/0		1/1	
Sõltumatud tunnused (seisuga 2000)	koef.	Olulisus	koef	Olulisus	koef.	Olulisus	koef.	Olulisus
Sugu (<i>ref naine</i>)								
mees								
Vanus (<i>ref 30-49</i>)								
15-29	0.032	***	-0.020	***	-0.016	***		
50-64	-0.070	***	0.030	***			0.037	***
65-74	-0.074	***	0.031	**			0.043	**
Abielustaatus (<i>ref mitte abielus</i>)								
abielus			-0.006	*	-0.007	**		
Haridustase (<i>ref keskharidus</i>)								
põhiharidus või vähem	0.021	**	-0.007	*			-0.015	**
ülikooliharidus	-0.047	***	0.015	***	-0.007	*	0.039	***
Amet (<i>ref kõrgem amet</i>)								
keskmine amet	0.036	***	-0.011	*	0.010	*	-0.036	***
madal amet	0.038	**	-0.010	*	0.015	**	-0.044	***
töötu	0.034	**	-0.001	*	0.010		-0.034	***
mitteaktiivne					0.014	**	-0.029	***
Elamispind (<i>ref muu elamu</i>)								
korter	0.282	***	-0.016	***	-0.214	***	0.090	***

oluline tasemel $p < 0,01$; **oluline tasemel $0,01 \leq p < 0,05$; *Oluline tasemel $0,05 \leq p < 0,1$

Tabel 19. Ühendatud tunnuste (marginaalefektide) mudel, muutuvad sõltumatud tunnused (Tallinna piirkonnas perioodil 2000-2011 püsielukoha asumit vahetanud isikud, kelle emakeeleks on vene keel)

Piirkonna koostis (Vähemuste mudel)	vähemuse rohke Kõrgema ameti vähene		Kõrgema ameti rohke vähemuse vähene		Vähemuse vähene Kõrgema ameti vähene		Vähemuse rohke Kõrgema ameti rohke	
N=29777	1/0		0/1		0/0		1/1	
Sõltumatud tunnused (muutunud perioodil 2000-2011)	koef.	Olulisus	koef	Olulisus	koef.	Olulisus	koef.	Olulisus
Kodakondsuse muutus (<i>ref sama</i>)								
muutunud								
Abielustaatus (<i>ref sama</i>)								
Abiellunud	0.017	*	-0.010	**	-0.007	**		
Lahutanud								
Haridustase (<i>ref sama</i>)								
Kõrgemaks muutunud								
Amet (<i>ref sama</i>)								
madalam	-0.017	*			-0.007	**	0.023	**
kõrgem								
tööle saanud								
töö kaotanud							0.012	*

oluline tasemel $p < 0,01$; **oluline tasemel $0,01 \leq p < 0,05$; *Oluline tasemel $0,05 \leq p < 0,1$

Tabel 20. Eluasemepiirkonna valikut mõjutavate tunnuste põhiraHVuse mudel (Tallinna piirkonnas perioodil 2000-2011 püsielukoha asumit vahetanud isikud, kelle emakeeleks on eesti keel).

	Vähemuste rohke piirkond		Kõrgema ameti esindajate rohke piirkond	
Eestlaste mudel				
N=37835				
Sõltumatud tunnused (seisuga 2000)	koef.	olulisus	koef.	olulisus
Sugu (<i>ref naine</i>)				
Mees				
Vanus (<i>ref 30-49</i>)				
15-29	0.166	***		
50-64	-0.083	**	0.072	**
65-74	-0.098	*	0.18	***
Abielustaatus (<i>ref mitte abielus</i>)				
Abielus			0.090	***
Haridustase (<i>ref keskharidus</i>)				
Põhiharidus või vähem	-0.135	***	0.034	*
Ülikooliharidus	-0.035	*	0.164	***
Amet (<i>ref kõrgem amet</i>)				
Keskmine amet			-0.114	***
madal amet			-0.206	***
töötu			-0.207	***
mitteaktiivne			-0.189	***
Elamispind (<i>ref muu elamu</i>)			-0.471	***
Korter	1.387	***	-0.120	***
Sõltumatud tunnused (muutunud perioodil 2000-2011)				
Kodakondsuse muutus (<i>ref sama</i>)				
muutunud	0.199	*		
Abielustaatus (<i>ref sama</i>)				
Abiellunud			-0.043	*
Lahutanud			-0.100	***
Haridustase (<i>ref sama</i>)				
Kõrgemaks muutunud				
Amet (<i>ref sama</i>)				
madalam				
kõrgem				

Log likelihood=-45169 (esialgne -48166); wald chi2(40)=5506.96; chi2(1)=5212; prop>chi2=0.0005

oluline tasemel $p < 0,01$; **oluline tasemel $0,01 \leq p < 0,05$; *Oluline tasemel $0,05 \leq p < 0,1$

Tabel 21. Ühendatud tunnuste (marginaalefektide) mudel (Tallinna piirkonnas perioodil 2000-2011 püsielukoha asumit vahetanud isikud, kelle emakeeleks on eesti keel)

Eestlaste mudel	vähemuse rohke		vähemuse vähene		Vähemuse vähene Kõrgema ameti vähene		Vähemuse rohke Kõrgema ameti rohke	
	Kõrgema ameti vähene		Kõrgema ameti rohke					
N=37835	1/0		0/1		0/0		1/1	
Sõltumatud tunnused (seisuga 2000)	koef.	olulisus	koef	olulisus	koef.	olulisus	koef.	olulisus
Sugu (<i>ref naine</i>)								
mees	0.009	*	-0.007	*				
Vanus (<i>ref 30-49</i>)								
15-29	0.033	***	-0.037	***	-0.026	***	0.03	***
50-64	-0.032	***	0.029	***				
65-74	-0.061	***	0.05	***			0.023	*
Abielustaatus (<i>ref mitte abielus</i>)								
abielus	-0.027	***	0.018	**	-0.009	**	0.018	***
Haridustase (<i>ref keskharidus</i>)								
põhiharidus või vähem	-0.032	***	0.033	***	0.019	***		***
ülikooliharidus	-0.047	***	0.032	***	-0.018	***	0.034	***
Amet (<i>ref kõrgem amet</i>)								
Keskmine amet	0.033	***	-0.022	**	0.126	**	-0.023	***
madal amet	0.054	***	-0.036	***	0.027	***	-0.045	***
töötu	0.040	**	-0.025	**	0.041	***	-0.056	***
mitteaktiivne	0.046	***	-0.029	**	0.029	***	-0.046	***
Elamispiind (<i>ref muu elamu</i>)								
Korter	0.341	***	-0.351	***	-0.155	***	0.166	***

oluline tasemel $\rho < 0,01$; **oluline tasemel $0,01 \leq \rho < 0,05$; *Oluline tasemel $0,05 \leq \rho < 0,1$

Tabel 22. Ühendatud tunnuste (marginaalefektide) mudel, muutuvad sõltumatud tunnused (Tallinna piirkonnas perioodil 2000-2011 püsielukoha asumit vahetanud isikud)

Eestlaste mudel	Vähemuse rohke Kõrgema ameti vähene		Vähemuse vähene Kõrgema ameti rohke		Vähemuse vähene Kõrgema ameti vähene		Vähemuse rohke Kõrgema ameti rohke	
N=37835	1/0		0/1		0/0		1/1	
Sõltumatud tunnused (muutunud perioodil 2000-2011)	koef.	olulisus	koef	olulisus	koef.	olulisus	koef.	olulisus
Kodakondsuse muutus (<i>ref sama</i>)								
muutunud	0.064	**	-0.056	**				
Abielustaatus (<i>ref sama</i>)								
Abiellunud	-0.013	**						
Lahutanud	0.032	**	-0.023	**	0.007		-0.016	*
Haridustase (<i>ref sama</i>)								
Kõrgemaks muutunud					-0.005	*	0.007	*
Amet (<i>ref sama</i>)								
madalam								
kõrgem								
tööle saanud			-0.017	**	-0.001	**	0.015	*
töö kaotanud					-0.008	*		

oluline tasemel $p < 0,01$; **oluline tasemel $0,01 \leq p < 0,05$; *Oluline tasemel $0,05 \leq p < 0,1$

4. Arutelu

Antud töö tulemustest selgus, et etnilise ja sotsiaalmajandusliku eluasemesegregatsiooni puhul on märgata väheseid muutusi ning segregatsioon on üleminekuperioodi järgsel kümnendil hakanud vähesel määral suurenema. Venekeelse elanikkonna osatähtsus on 2011. aastaks jätkuvalt kõrge piirkondades, mis olid vähemusrahvuse kõrge osatähtsusega ka 2000. aastal. Kortermajade piirkonnad seostuvad jätkuvalt vähemustega ning mitmekülgsed võimalused oma elamistingimusi muuta ei ole vähemusrahvuse kontsentratsiooni näiteks Lasnamäe ning Põhja-Tallinna piirkonnas vähendanud. Tallinnas asumite vahel elukohta mitte vahetanud isikute omaduste uurimisel selgus, et vähemusrahvuse esindajad olid eluasemete vahetamisel stabiilsemad ning pigem olid nad jäänud Nõukogude ajastust pärist korteritesse ning peamiselt oma rahvusrühma naabruskonda. Eestlaste puhul oli suurem hulk isikuid, kes olid eluaset vahetanud ning ka suurem hulk neid, kes elasid ühepereelamutes. Kui vaadeldi eluaset vahetanud isikuid, siis ka siit selgus, et venekeelne rahvastik eelistab korterites elamist ning eestikeelne rahvastik on võrreldes vähemustega rohkem eramajade naabruskondadega seotud.

Kõrgema ameti esindajatega seotud sotsiaalmajanduslik segregatsioon on vähesem etnilisest segregatsioonist. Kuigi sotsiaalmajanduslik segregatsioon on asumite puhul suures osas 2000. aastaga sarnane on siiski märgata teatud muutusi. Varasemalt kõrgema sotsiaalmajandusliku tasemega piirkonnad olid 2011. aastaks laienenud. Teatud piirkondades, näiteks Pirital ning Haaberstis on kõrgemate ametite esindajate alad ning vähemuste rohked alad hakanud kohati ka kattuma. Seda siiski ainult väheste kõrgema ameti esindajate piirkondade puhul. Vähemuste piirkonnad on jätkuvalt madalama sotsiaalmajandusliku tasemega ning võrdluses 2000. aastaga on selline vastandumine 2011. aastaks suurenenud.

Kährik ja Ruoppila (2003) uurisid 2000. aastaks toimunud muudatusi vähemusrahvuse paiknemises Tallinna linnas ning leidsid, et Nõukogude ajastu eluasememustrid on jäänud püsima. Käesoleva magistritöö tulemused kinnitavad, et ka üleminekuperioodi järgsel ajastul on Nõukogude ajastust pärit eluasememustrid säilinud ning muutused toimuvad, kuid need on aeglased ning suuremate muutuste jaoks on vaja pikemat aega. Oluline on vaadelda eluaseme piirkondade valikuid ning nende põhjal teha järeldusi, milliseks eluasememustrid kujunevad.

Eluaseme ning naabruskondade valikute puhul osutus oluliseks eristavaks teguriks emakeele tunnus. Vene emakeelega isikud liiguvad suurema tõenäosusega enda rahvuse piirkondadesse ning need piirkonnad on keskmisest väiksema kõrgema ameti esindajate osakaaluga ehk madalama sotsiaalmajandusliku tasemega. Eestlaste puhul liigutakse pigem kõrgema ameti esindajate suurema osakaaluga piirkondadesse ka juhul kui seal on kõrge

vähemuste osakaal. Ka neutraalset piirkonda, kus on keskmisest madalam vähemuste ja madalam kõrgema ameti esindajate osakaal valivad suurema tõenäosusega eestlased. Seega ei leia kinnitust „white flight“ teooria, sest peamine rahvus on linnasisesel elukohavahetusel pigem valmis segunema põhirahvusega ning naabruskonna vähemuste osakaalust olulisemaks on eluasemete odavus ning kättesaadavus.

Kuna vähemuste piirkonnad seostuvad pigem madalama elatustasemega ning korterelamutega, siis on need sageli esmaseks valikuks nooremale vanuserühmale. See võib olla põhjus, miks eestlased valivad üsna sageli ka segunenud ja vähemusterohkeid naabruskondi. Antud tulemust kinnitab vanuserühmade tunnuse uurimine. Nooremad isikud on ilmselt alles eluasemekarjääri alguses ning piirkonna valikul on oluline eluaseme hind ning kättesaadavus, seetõttu on neil väiksem tõenäosus võrreldes pereeliste isikutega valida elupiirkonnaks kõrgema sotsiaalmajandusliku tasemega piirkond. Siinkohal võib leida sarnasusi Kähriku ja Tammaru (2008) artikliga, kus leiti, et korrusmajadest ei ole kujunenud vaesuse piirkondi, sest sinna saabub aktiivse eluasemeturu tõttu üsna palju uusi elanikke. Samas on antud artiklis leitud ka seda, et eestlased valivad võimalusel ikkagi muud tüüpi eluaseme ja naabruskonna. Seda kinnitab ka tulemus, et venekeelsed pereelised isikud jäävad pigem omakeelsesse keskkonda, samas kui eesti pereelised valivad vähem venekeelseid naabruskondi.

Oluline erinevus esines pereeliste ja vanemaealiste puhul. Vanemad isikud peavad oluliseks pigem piirkonna kvaliteeti. Siinkohal tuleb selgesti välja, et mida vanemaks saadakse, seda enam valitakse elukohavahetust tehes piirkonnad, kus on väiksem vähemuste osakaal ja suurem kõrgema ameti esindajate osakaal. Arvatavasti on selles eas tehtud eluasemevalikud üsna palju seotud naabruskonna omadustega, sest vastavalt elutsükli mudelile on lapsed suureks saanud ning võimaldatakse hankida eelistustele vastav eluase. Naabruskondade valiku muutus eri vanuserühmadel võib olla seotud ka sotsiaalmajandusliku staatuse muutumisega vanuse suurenedes.

Oluline mõju vähemuste või kõrgema sotsiaalmajandusliku tasemega piirkonda liikumisel on hariduse ja ameti tunnusel. Ülikooliharidusega ning kõrgemat ametit omavad isikud liiguvad võrreldes madalama hariduse või ametiga isikutega suurema tõenäosusega segunenumasse naabruskonda, kus on rohkem kõrgema ameti esindajaid, hoolimata piirkonna vähemuste koostisest. Madalam haridustase ning amet soosib vähemuste puhul eraldumist ning oma rahvuse juurde koondumist. See annab märku assimilatsiooniprotsessist, kui haridustaseme ja töökoha tõus soosib sulandumist ühiskonda (Massey & Denton 1988).

Oluline tegur eluasemesegregatsiooni jätkuvusel on eelistuste ja võimaluste lahknemine. Inimesed võivad küll olla valmis segunema, kuid suuremat ühildumist takistavad mitmesugused tegurid. Sageli ei ole vähemusrahvuse eraldumise ja passiivsuse põhjuseks vastumeelsus põhirahvuse vastu, vaid pigem võimaluste ja teadlikkuse vähesus. Oma naabruskond on turvaline ning tuttav keskkond ning seetõttu jäädakse sinna ka püsivalt elama. Kõrgem haridustase ning amet annavad võimaluse valikud ja eelistused ühendada ning antud töö tulemustest selgus, et sellisel juhul toimub vähemusrahvuse ning põhirahvuse segunemine. Vähemusrahvusel ei ole otsest oma rahvuse eelistust (Leetmaa *et al* 2014), kuid tegelik käitumine tingib jätkuvat segregatsiooni.

Fossett (2008) on leidnud, et naabruskonna valikute puhul on kolm olulist tegurit – piirkonna kvaliteet, naabruskonna võimalikult kõrge staatus ning oma rahvusrühma lähedus. Antud tööst selgus, et kõrgema ameti esindajad valivad naabruskonnaks kõrgema sotsiaalmajandusliku tasemega piirkonnad, kuid siinkohal ei omanud olulisust piirkonna vähemuse osatähtsus. Võib teha järelduse, et kõrgema sotsiaalmajandusliku tasemega piirkondades võib etniline segregatsioon väheneda, samas kui eraldatus kõrgema sotsiaalmajandusliku tasemega piirkondade ning kõrgema vähemuste osakaaluga piirkondade vahel kasvab. Olulist etnilise segregatsiooni suurenemist ilmselt ei toimu, kuna uusi vähemusi suurel hulgal ei saabu ning haritumad ja kõrgema ametiga vähemusrahvuse esindajad liiguvad piirkondadest välja ning eestlased valivad elupiirkonnaks ka vähemusterohkeid alasid.

Tänapäeval toimub üha suurenev ametialane eristumine (Burgers & Musterd 2002) ning seoses vähemuste olukorra muutumisega pärast taasiseseisvumist on vähemuste piirkonnad ning madalam sotsiaalmajanduslik tase hakanud üha enam seostuma. Antud töö annab panuse üleminekuperioodi järgse kümnendi vähemuste ning kõrgema ameti esindajate eluasemete valikute ja valikuid mõjutavate tegurite selgitamisse. Käesoleva töö puhul on uuritud etnilist ja sotsiaalmajanduslikku jaotust vastavalt ameti tunnusele, kuid huvitav oleks vaadelda ka ainult kõige madalamaid ja kõrgemaid grappe ning nende segregatsiooni. Sotsiaalmajandusliku segregatsiooni puhul oleks huvitav kaasata ka Tallinna tagamaa piirkonnad, kuhu jõukamad isikud sageli liiguvad. Statistikaameti andmebaas on mahukas ning võimaldab antud teemat uurida mitmekülgset. Kindlasti tuleks tähelepanu pöörata etnilise ja sotsiaalmajandusliku segregatsiooni koostoimele.

Kokkuvõte

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli selgitada 2000-2011 aastal toimunud muudatusi etnilises ja sotsiaalmajanduslikus eluasemesegregatsioonis Tallinna linnas ning rahvastikurühmade naabruskonnavalikuid erineva rahvastikurühmade kooslusega alade vahel. Uuritavateks rahvastikurühmadeks olid valitud eesti ja vene emakeelega isikud ning sotsiaalmajanduslikku segregatsiooni vaadeldi läbi ametialase staatuse. Töö käigus püüti leida vastuseid küsimustele, kuidas on etniline ning sotsiaalmajanduslik eluasemesegregatsioon alates 2000. aastast muutunud ning millised erinevate rahvastikurühmade naabruskonna valikud.

Töö teoreetilises osas anti ülevaade segregatsiooni mõistest, segregatsiooni teooriatest ning peamistest tänapäeval kasutatavatest segregatsiooni analüüsimise meetoditest. Lisaks vaadeldi täpsemalt erinevate piirkondade vähemusrahvuse kujunemist ning sellega seonduvat etnilist ja sotsiaalmajanduslikku eluasemesegregatsiooni. Lääneriikide olukorda võrreldi Kesk- ja Ida-Euroopaga. Täpsemalt vaadeldi ka Eesti linnalist arengut, vähemusrahvuste kujunemist ning paiknemist Nõukogude ajastul ning tänapäeval.

Magistritöös kasutati Statistikaameti 2000. ja 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse ühendatud andmebaasi. Töö kirjeldav osa teostati risttabelite, protsentjaotuse, indeksite, segregatsioonikoefitsientide ning kaardianalüüsi põhjal. Oluline osa tööst põhineb kahemõõtmelise probit regressioonimudeli abil erinevate rahvastikurühmade naabruskondade valiku tõenäosuste võrdlemisel. Vaadeldi tõenäosust liikuda kas vähemuste suurema või väiksema osatähtsusega naabruskonda ning kõrgema sotsiaalmajandusliku või väiksema sotsiaalmajandusliku tasemega piirkonda. Samuti loodi ühendatud piirkondade tunnused, mille abil selgitati etnilise ja sotsiaalmajandusliku tasandi eluasemevalikute koosmõju.

Töö tulemustest selgus, et nii etniline kui ka ametialasel staatusel põhinev sotsiaalmajanduslik eluasemesegregatsioon on hakanud suurenema. Muutused on siiski veel üsna vähesed. Oluliseks suunaks on kõrge vähemuste osatähtsusega alade ning kõrgema sotsiaalmajandusliku staatusega alade eraldumine. Eestlaste ning vähemusrahvuse puhul on säilinud Nõukogude ajastuga sarnased eluasememustrid, sest tehtavad eluasemevalikud on erinevad. Venekeelne rahvastik eelistab jääda enda rahvuse piirkondadesse, eesti keelt kõnelejad valivad rohkem segunenud piirkondi.

Rahvastikurühmade erinevatel naabruskonna valikutel on erinevaid põhjuseid. Olulised erinevused ilmnesid näiteks vanuse, haridustaseme ja ameti poolest. Eestlaste suuremat segunemist soodustab vähemuste piirkondade madalam sotsiaalmajanduslik staatus ning üsna aktiivne eluasemeturg, seetõttu liiguvad sinna piirkonda pigem nooremad isikud. Kõrgem haridustase ning kõrgem amet tingivad vähemusrühma poolset segunemist.

Tulemustest selgus, et need rahvastikurühmad liiguvad vähemuste piirkondadest välja ning eelistavad kõrgema sotsiaalmajandusliku tasemega piirkondi hoolimata sealsest vähemuste osatähtsusest. Samas soodustab madalam haridustase pigem vähemuste piirkondadesse liikumist. Seega on märgata muutusi segregatsioonis, kuid suures osas on mustrid jäänud püsima.

Oluline tegur segregatsiooni säilimisel on eelistuste ja võimaluste erinevus. Antud töös jõuti järeldusele, et vähemusrahvuse puhul on mitmesuguseid piiranguid, mis takistavad nende ühildumist peamise rahvusega ning põhjustavad koondumist. Sageli ei ole peamiseks põhjuseks rahvusrühma vastuolu, vaid pigem võimaluste ning teadlikkuse vähesus. Antud töö tulemustest selgus, et kõrgem haridustase ning amet annavad vähemusrahvusele võimaluse ühendada eelistused ja valikud ning see väljendus ka antud grupi suuremas tõenäosuses valida mitmekesisemaid naabruskondi. Seega tingib jätkuvat segregatsiooni eelistuste ja võimaluste lahknemine.

Kokkuvõttes annab antud magistr töö panuse üleminekuperioodi järgse ajastu eluasemesegregatsiooni uuringutesse. Sotsiaalmajanduslik ning etniline segregatsioon on hakanud üha enam seostuma ning nende koos vaatlemine on oluline, et leida põhjuseid rahvastikurühmade segregatsioonile.

Summary

Ethnic and socioeconomic residential segregation and neighbourhood choices during 2000-2011 in Tallinn

Annika Väiko

The present master's thesis explored the change in ethnic and socioeconomic residential segregation during the period 2000-2011 and the choices different groups of people make between areas with different ethnic and socioeconomic composition. Exploring the change in residential segregation patterns offers a better understanding of the segregation process. It is also important to view the difference between neighbourhood preferences and real neighbourhood choices. Preferences may differ from real actions due to different restrictions and possibilities.

The main research questions of this paper were:

1. How has the ethnic and socioeconomic segregation changed in Tallinn during the period 2000-2011?
2. Which choices different groups of people make between neighbourhoods with different ethnic and socioeconomic composition?

Current research was based on the 2000 and 2011 Estonian population census data. The main approaches of the analyses were descriptive analysis and bivariate probit regression model. The descriptive analysis was based on crosstables, frequency tables and calculation of segregation indexes and correlations. The bivariate probit models described the possibility of different groups of the population to move into area of high percentage of ethnic minorities or into area of high percentage of people with higher occupations. Marginal effects were added to the model in order to explore the possibility to move into the combined areas.

The main results of the study show that the ethnic and socioeconomic residential segregation is slow to change, there has been a slight increase in both segregation forms. Overall the Soviet residential patterns are still visible. The areas with high percentage of ethnic minorities are separating from the areas of high socioeconomic status and this could cause a divide in the society. The results also show that estonians are more likely to move into the areas of minorities opposed to minorities who tend to be more passive and move into areas with a high number of minorities.

Different neighbourhood composition choices are caused by different age, education level and occupation. Estonians are more willing to move into areas of mixed population

because these areas offer cheaper and smaller apartments and are more affordable for young people. Higher education levels and occupational levels for both population groups favor the assimilation process. An important factor in the segregation process is the difference between choice and preference. Higher education and occupation gives people the opportunity to combine choice and preference and these groups are more likely to move into areas of mixed population and thereby reduce the segregation.

In conclusion, the segregation levels are still high and socioeconomic and ethnic segregation are even more related. The residential patterns are slow to change, but it is important to explore the two factors as related to each other.

Tänuavaldused

Eriliselt sooviksin tänada enda juhendajat Kadri Leetmaad, kelle suunamine ja kasulikud nõuanded töö valmimisele oluliselt kaasa aitasid. Lisaks sooviksin tänada Statistikaametit rahvaloenduse andmebaasi kasutamise võimaldamise eest. Lõpetuseks sooviksin tänada oma perekonda, kes terve töö tegemise vältel toeks olid.

Kasutatud allikad

Bobo, L. & Zubrinsky, C., (1996). Attitudes toward residential integration: perceived status differences, mere in-group preference, or racial prejudice? *Social Forces*, 74 (3), 883–909.

Bolt, G. & Van Kempen, R. (2010). Ethnic Segregation and Residential Mobility: Relocations of Minority Ethnic Groups in the Netherlands. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36 (2), 333-354.

Bolt, G., Özüekren, A., S. & Phillips, D. (2010) Linking Integration and Residential Segregation. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36 (2), 169-186.

Bråhmå, Å. (2006). „White Flight“? The production and reproduction of immigrant concentration areas in Swedish cities, 1990–2000. *Urban Studies*, 43(7), 1127-1146.

Burgess, E.W. (1925, 1984). The growth of the city. Teoses: R.E.Park, E.W. Park & R.D. McKenzie. *The City*. University of Chicago Press: Chicago & London, 47-63.

Burgers, J.& Musterd, S. (2002) Understanding urban inequality: A model based on existing theories and an empirical illustration. *International Journal of Urban and Regional Research*, 26(2), 403–413.

Castells, M. & Mollenkopf, J. H. (1991) *Conclusion: Is New York a dual city?* Teoses J. H.Mollenkopf ja M. Castells (toim.) *Dual City: Restructuring New York*, New York: Russell Sage Foundation, 399– 418.

Castles, S., Miller, M. (2009). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. 4th edition. New York: Guilford Press, 108-110

Clark, W.A.V. (1992). Residential preferences and residential choices in a multiethnic context. *Demography*, 29 (3), 451–466.

Dawkins, C., J. (2004). Recent evidence on the continuing causes of black-white residential segregation. *Journal of Urban Affairs*, 26, 379–400.

Duncan, O. D. (1959). *Human ecology and population studies*. Teoses: Hauser, P. D. & Duncan O. D. (toim.) *The study of population*. Chicago, IL. University of Chicago Press. 678–716

Enyedi, G. (1996). Urbanisation under socialism. Teoses: G. Andrusz, M. Harloe & I. Szelenyi (toim.), *Cities after socialism. Urban and regional change and conflict in post-socialist cities*. Oxford: Blackwell Publishers. 100-118

Esping-Andersen, G. (1990) *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press.

Forest, B. (2005). Measures of Segregation and Isolation. Dartmouth College, 1-4.

Fossett, M. (2006). Ethnic preferences, social distance dynamics and residential segregation: Theoretical explorations using simulation analysis. *Journal of mathematical sociology*, 30, 185–274

Gentile, M., Tammaru, T. (2006). Ethnicity and housing in the post-Soviet city: Ust'-Kamenogorsk, Kazakstan. *Urban Studies*, 43, 1757–1778.

Greene, W., H. (2011). Econometric Analysis. 7th edition. Prentice-Hall. 738-752.

Hess, D.B., Tammaru, T., Leetmaa, K. (2012). Ethnic differences in housing in post-Soviet Tartu, Estonia. *Cities*, 29 (5), 327-333

Iceland, J. (2004). Beyond Black and White Metropolitan residential segregation in multi-ethnic America. *Social Science Research*, 33, 248–271.

Iceland, J. & Scopilliti, M. (2008). Immigrant Residential Segregation in U.S. Metropolitan Areas 1990-2000. *Demography*, 45 (1), 79-94.

Ihlanfeldt, K. & Scafidi, B. (2004). Whites' Neighbourhood Racial Preferences and Neighbourhood Racial Composition in the United States: Evidence from the Multi-City Study of Urban Inequality. *Housing Studies*, 19(3), 325–359.

International Labour Organisation (2007). International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) –draft structure. Paper for discussion. Policy Integration Department, Bureau of Statistics, New York.
Kättesaadav: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/docs/draft08.pdf> - 13.03.2014

Jauhiainen, J. (2005). *Linnageograafia. Linnad ja linnauurimus modernismist postmodernismini*. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia.

Johnston, R.J., Forrest, J. & Poulsen, M.F. (2002). The ethnic geography of EthniCities: „the American model“ and residential concentration in London. *Ethnicities*, 2(2), 209-235.

Johnston, R., Poulsen, M. & Forrest, J. (2006). Blacks and Hispanics in Urban America: Similar Patterns of Residential Segregation? *Population Place and Space*, 12, 389-406.

Johnston, R., Poulsen, M. & Forrest, J. (2010). Moving On from Indices, Refocusing on Mix: On Measuring and Understanding Ethnic Patterns of Residential Segregation. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36 (4), 697-706.

Johnston, R., Poulsen, M., & Forrest, J. (2013). Multiethnic residential areas in a multiethnic country? A decade of major change in England and Wales. *Environment and Planning A*, 45, 753–759.

Kulu, H. & Billari, F. (2004). Multilevel analysis of internal migration in a transitional country: the case of Estonia. *Population studies a journal of demography*, 38, 679-696.

Knox, P., & Pinch, S. (2010). *Urban social geography. An introduction*. Harlow, England: Pearson Education Limited, 181-184.

Kährik, A. 2006 *Socio-spatial residential segregation in post-socialist cities: the case of Tallinn, Estonia*. Doktoritöö. Tartu: Tartu Ülikool.

Kährik, A. & Tammaru, T. (2008). Population Composition in New Suburban Settlements of the Tallinn Metropolitan Area. *Urban Studies*, 45 (5), 1055-1078.

Kährik, A. (2000). Housing privatisation in the transformation of the housing system – the case of Tartu, Estonia. *Norwegian Journal of Geography*, 54, 2-11.

Leetmaa, K. 2004. *Eeslinnastumine Tallinna linnaregioonis sotsialismijärgsel perioodil*. Magistritöö. Tartu, Tartu Ülikool.

Leetmaa, K. (2008). *Residential suburbanisation in the Tallinn metropolitan area*. Doktoritöö. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.

Leetmaa, K., Tammaru, T. (2007). Suburbanization in countries in transition: Destinations of suburbanizers in the Tallinn metropolitan area. *Geografiska Annaler*, 89(2), 127–146.

Leetmaa, K., Tammaru, T., & Anniste, K. (2009). From priority-led to market-led suburbanisation in a post-communist metropolis. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 100 (4), 436–453.

Leetmaa, K., Brade, I., Anniste, K., & Nuga, M. (2012). Socialist summer home settlements in post socialist suburbanisation. *Urban Studies*, 49(1), 3-21.

Leetmaa, K., Tammaru, T. & Hess, D.B. (2014) Preferences towards neighbour ethnicity and affluence: Evidence from an inherited dual ethnic context in post-Soviet Tartu, Estonia. *Annals of the the Association of American Geographers*, avaldamisel.

Lewis, V.A., Emerson, M. O. & Klineberg, S., L. (2011). Who We'll Live With: neighborhood racial composition preferences of whites, blacks and latinos. *Social Forces* 89, 4, 1385–407.

Light, M.A. (2012). What Does It Mean to Control Migration? Soviet Mobility Policies in Comparative Perspective. *Law & Social Inquiry*, 37 (2), 395-429.

Marcinczak, S. (2012). The evolution of spatial patterns of residential segregation in Central European Cities: The Lodz Functional Urban Region from mature socialism to mature post-socialism. *Cities*, 29 (5), 300-309.

- Marksoo, A. (1999).** Restructuring of urban and rural settlement in Estonia. Teoses F. Carter & W. Maik (toim.), *Shock shift on enlarged Europe*. Aldershot: Ashgate, 81-102.
- Massey, D.S., Denton, N.A. (1985).** Spatial Assimilation as a Socioeconomic Outcome. *American Sociological Review*, 50 (1), 94-106.
- Massey, D., S. & Denton, N., A. (1988).** The Dimensions of Residential Segregation. *Social Forces*, 67 (2), 281-315.
- Massey, D. S., Rothwell, J. & Domina, T. (2009).** The Changing Bases of Segregation in the United States. *The Annals of the American Academy of political and social science*, 626 (1), 74-90.
- Murie, A. & Musterd, S. (1996)** Social Segregation, Housing Tenure and Social Change in Dutch Cities in the late 1980s, *Urban Studies*, 33, 495–516.
- Musterd, S. & van Kempen, R. (2009).** Segregation and housing of minority ethnic groups in Western European cities. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 100 (4), 559-566.
- Raagmaa, G. (2000).** Eesti regionaalne areng. Teoses: H. Kulu & J. Jauhiainen (toim.) *Inimesed, ühiskonnad ja ruumid*. Tartu Ülikooli kirjastus. 33-42
- Reardon, S. F., & Bischoff, K.(2011)** Income inequality and income segregation. *American Journal of Sociology*, 116 (4), 1092–153.
- Ruoppila, S. & Kährik, A. (2003).** Socio-economic residential differentiation in post-socialist Tallinn. *Journal of Housing and the Built Environment*, 18 (1), 49-73.
- Rossi, P. H. (1980, orig. 1955).** *Why families move* (2. trükk). Beverly Hills, London: Sage Publications.
- Sassen, S. (1991)** *The Global City: New York, London, Tokyo*. Princeton, NJ. Princeton University Press, 61-71.
- Schelling, T., C. (1971).** Dynamic models of segregation. *Journal of Mathematical Sociology*, 1, 143–186.
- Semyonov, M., Glikman, A. & Krysan, M. (2007).** Europeans' Preference for Ethnic Residential Homogeneity: Cross-National Analysis of Response to Neighborhood Ethnic Composition. *Social Problems*, 54 (4), 434–453.
- Silvestre, J. & Reher, D., S. (2014).** The Internal Migration of Immigrants: Differences between One-Time and Multiple Movers in Spain. *Population Space Place*, 20, 50–65.
- Simpson, G.E. & Milton Yinger, J. (1985).** *Racial and Cultural Minorities: An Analysis of Prejudice and Discrimination*, 5th ed. New York, Plenum Press.

Statistikaamet 2014 – Allikas: Eesti Statistikaameti kodulehekül, avaldatud andmed - <http://www.stat.ee/rel2011> - 18.05.2014

Sykora, L. (2009). New Socio-Spatial Formations: Places of Residential segregation and Separation in Czechia. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 100 (4), 417–435.

Tammaru, T. (2001). *Linnastumine ja linnade kasv Eestis nõukogude aastatel*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, 129-221.

Tammaru, T. & Kontuly, T. (2010). Selectivity and Destinations of Ethnic Minorities Leaving the Main Gateway Cities of Estonia. *Population, Space and Pace*, 17, 674-688.

Tammaru, T. & Kulu, H. (2003). The ethnic minorities of Estonia: Changing size, location, and composition. *Eurasian Geography and Economics*, 44 (2), 105–120.

Tammaru, T., Kulu, H. & Kask, I. (2003). Siserände üldsunnad. Teoses: T. Tammaru & H. Kulu (toim.) *Ränne üleminekuaja Eestis*. Tallinn: Statistikaamet, 5-27.

Tammaru, T., van Ham, M., Leetmaa, K., Kährik, A., Kamenik, K. (2013). The Ethnic Dimensions of Suburbanisation in Estonia. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 39 (5), 845-862.

van Ham, M. & Tammaru, T. (2011). Ethnic minority-majority unions in Estonia. *European Journal of Population*, 27(3), 313-335.

van Kempen, R. (2005). Segregation and Housing Conditions of Immigrants in Western European Cities. Teoses: *Cities of Europe: changing contexts, local arrangements and the challenge to urban cohesion* (toim. Y. Kazepov). Oxford: Blackwell Publishers, 190-209.

van Kempen, R. & Murie, A. (2009). The divided city: changing patterns in European cities. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 100 (4), 377–398.

van Kempen, R., & Ozuekren, A. S. (1998). Ethnic segregation in cities: New forms and explanations in a dynamic world. *Urban Studies*, 35, 1631–1653.

Walks, A. (2001) The Social Ecology of the Post-Fordist/Global City? Economic Restructuring and Socio-spatial Polarisation in the Toronto Urban Region *Urban Studies* 38 (3), 407-447.

Wessel, T. (2000) Social Polarisation and Socioeconomic Segregation in a Welfare State: The Case of Oslo. *Urban Studies*, 37 (11), 1947–1967

Wilson, J., W. (1987) *The Truly Disadvantaged: The Inner City, the Underclass, and Public Policy*. Chicago, IL. University of Chicago Press.

ÕS (2013). Allikas: Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2013. Eesti Keele Sihtasutus, Tallinn
2013 – kättesaadav: <http://www.eki.ee/dict/qs/> - 30.03.2013

LISAD

Lisa1. 2000. ja 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse ankeedid

STATISTIKAAMET

ISIKULEHT

RAHVA JA ELURUUMIDE
LOENDUS 2000

V

Kinnitatud Vabariigi Valitsuse 5. märtsi 1999.a. määrusega nr 82
ANDMEID KASUTATAKSE AINULT STATISTILISTEL EESMÄRKIDEL

V

Ringkond	Piirkond	Jaoskond	Loendamiskoha eluruumilehe nr	Rea nr	☐ Järeloküsitlus
<div></div>	<div></div>	<div></div>	<div></div>	<div></div>	

1. Eesnimi

2. Perekonnanimi

3. Sugu ☐ mees ☐ naine ☐ Vastab isiklikult

4. Sünniaeg (PP KK AAAA) **5. Isikukood**

6. Püsielukoht

a) ☐ Loendamiskoha eluruumis

b) ☐ Püsielukoha eluruumilehe nr ☐ Rea nr Eluruumis, mis asub väljaspool loendamiskoha jaoskonda ja kus loenduse ajal kedagi ei viibi

c) **Täidetakse väljaspool loendamiskoha jaoskonda paikneva eluruumi puhul, kus loenduse ajal keegi viibib:**

tänav (talu) maja nr korteri nr

asula

vald maakond

d) **Välisriigis elaval isikul märkida riik:**

☐ Venemaa ☐ Soome ☐ Rootsi muu riik (kirjutada)

7. Kus Te viibisite ööl vastu 31. märtsi käesoleval aastal?

a) ☐ Püsielukohas

b) ☐ Loendamiskoha eluruumis, mis ei ole püsielukoht

c) **Täidetakse isikul, kes viibis kohas, mis ei ole tema püsielukoht ega loendamiskoht:**

tänav (talu) maja nr korteri nr

asula

vald maakond

d) **Välisriigis asunud isikul märkida riik:**

☐ Venemaa ☐ Soome ☐ Rootsi muu riik (kirjutada)

8. Milline on Teie kodakondsus? ☐ Eesti ☐ Ukraina ☐ Läti ☐ Soome

☐ Vene ☐ Valgevene ☐ Leedu ☐ määratlemata

1. muu kodakondsus (kirjutada) 2. muu kodakondsus (kirjutada)

X	X
Küsimusele 9 vastab 11. jaanuaril 1989 või varem sündinud isik	
9. Kus oli Teie püsielukoht 1989. aasta 12. jaanuaril?	
a) ☐ Samas asulas, kus praegune püsielukoht asula _____	
b) _____ vald _____ maakond _____	
c) Välisriigis elanud isikul märkida riik: ☐ Venemaa ☐ Ukraina ☐ Valgevene _____ muu riik (kirjutada) _____	
10. Sünnikoht (ema elukoht isiku sündimise ajal)	
a) ☐ Samas asulas, kus praegune püsielukoht asula _____	
b) _____ vald _____ maakond _____	
c) Välisriigis sündinul märkida riik: ☐ Venemaa ☐ Ukraina ☐ Valgevene _____ muu riik (kirjutada) _____ _____ Eestisse elama asumise aasta _____	
11. Vanemate sünnikoht Ema: ☐ Eesti ☐ Ukraina ☐ Soome ☐ Venemaa ☐ Valgevene ☐ teadmata _____ muu riik (kirjutada) _____ Isa: ☐ Eesti ☐ Ukraina ☐ Soome ☐ Venemaa ☐ Valgevene ☐ teadmata _____ muu riik (kirjutada) _____	Küsimusele 14 vastamine on vabatahtlik 14. Milliseid keeli Te veel oskate? ☐ eesti ☐ prantsuse ☐ oma rahvuse keel ☐ vene ☐ soome ☐ muu(d) keel(ed) ☐ inglise ☐ rootsi ☐ ei oska ☐ saksa ☐ läti
12. Mis rahvusest Te olete? ☐ eestlane ☐ ukrainlane ☐ soomlane ☐ venelane ☐ valgevenelane ☐ lätlane _____ muu rahvus (kirjutada) _____	Küsimusele 15 vastab 15-aastane või vanem (30. märtsil 1985 või varem sündinud) isik 15. Milline on Teie seaduslik perekonnaseis? ☐ pole abielus olnud ☐ lahutatud ☐ seaduslikus abielus ☐ lesk
13. Mis on Teie emakeel? ☐ eesti ☐ ukraina ☐ soome ☐ vene ☐ valgevene ☐ läti _____ muu keel (kirjutada) _____	Küsimustele 16 ja 17 vastab 15-aastane või vanem (30. märtsil 1985 või varem sündinud) naine 16. Mitu elus last olete sünnitanud? _____ 17. Millal sündis Teie esimene laps? _____ 18. Kas Teil on mõni arstliku ekspertlasi poolt kindlaks tehtud pikaajaline haigus või puue, mis on kestnud või tõenäoliselt kestab ühe aasta või kauem? ☐ ei ☐ jah Kui "jah", siis: Kas selle tõttu... ☐ vajate igapäevast kõrvalist abi enda eest hoolitsemisel? ☐ vajate igakordset kõrvalist abi kodust väljaspool liikumisel?
X	X

<p>19. Millised on Teie viimase 12 kuu peamised elatusallikad? Märkida I veerus kõige olulisem elatusallikas, vajaduse korral II veerus tähtsuselt teine elatusallikas</p> <table border="0"> <tr> <td>I</td> <td>II</td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>palk, töötasu</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>ettevõtjatulu, tulu talupidamisest</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>omanditulu, sissetulekud kapitalilt (renditulud, dividendid, intressid)</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>pension</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>toetused, stipendiumid, abirahad</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>institutsiooni ülalpidamisel</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>teiste isikute ülalpidamisel</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>laenud, elatamine holustest, laekumised vara müügist</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>isiklik abimajapidamine</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>muu allikas</td> </tr> </table>	I	II		☐	☐	palk, töötasu	☐	☐	ettevõtjatulu, tulu talupidamisest	☐	☐	omanditulu, sissetulekud kapitalilt (renditulud, dividendid, intressid)	☐	☐	pension	☐	☐	toetused, stipendiumid, abirahad	☐	☐	institutsiooni ülalpidamisel	☐	☐	teiste isikute ülalpidamisel	☐	☐	laenud, elatamine holustest, laekumised vara müügist	☐	☐	isiklik abimajapidamine	☐	☐	muu allikas	<p>Küsimustele 21 ja 22 vastab 10-aastane või vanem (30. märtsil 1990 või varem sündinud) isik</p> <p>21. Milline on Teie kõrgeim lõpetatud kutse- või erialaharidus?</p> <p>☐ ei oma kutse- ega erialast haridust</p> <p>☐ kutseharidus</p> <p>☐ kutseharidus koos põhihariduse omandamisega</p> <p>☐ kutseharidus koos keskhariduse omandamisega</p> <p>☐ kutsekeskharidus keskhariduse baasil</p> <p>☐ keskeri/tehnikumiharidus pärast põhiharidust</p> <p>☐ keskeri/tehnikumiharidus pärast keskharidust</p> <p>☐ kõrgharidus</p> <p>☐ magister</p> <p>☐ teaduste kandidaat/doktor</p> <p>22. Millise hariduse omandasite üldhariduskoolis? (või teist liiki õppeasutuses üldharidusliku õppekava raames)</p> <p>☐ keskharidus</p> <p>☐ põhiharidus (mittetäielik keskharidus)</p> <p>☐ algharidus</p> <p>☐ ei oma algharidust, kirjaoskaja</p> <p>☐ ei oma algharidust, kirjaoskamatu</p>
I	II																																	
☐	☐	palk, töötasu																																
☐	☐	ettevõtjatulu, tulu talupidamisest																																
☐	☐	omanditulu, sissetulekud kapitalilt (renditulud, dividendid, intressid)																																
☐	☐	pension																																
☐	☐	toetused, stipendiumid, abirahad																																
☐	☐	institutsiooni ülalpidamisel																																
☐	☐	teiste isikute ülalpidamisel																																
☐	☐	laenud, elatamine holustest, laekumised vara müügist																																
☐	☐	isiklik abimajapidamine																																
☐	☐	muu allikas																																
<p>Küsimusele 20 vastab 3-aastane või vanem (30. märtsil 1997 või varem sündinud) isik</p> <p>20. Kas õpite praegu üld-, kutse- või kõrgharidust andvas õppeasutuses? / Kas käite koolieelses lasteasutuses?</p> <p>☐ ei</p> <p>☐ koolieelses lasteasutuses</p> <p>☐ 1. – 6. klassis</p> <p>☐ 7. – 9. klassis</p> <p>☐ 10. – 12. klassis</p> <p>☐ kutseõppes</p> <p>☐ kutseõppes koos põhihariduse omandamisega</p> <p>☐ kutseõppes koos keskhariduse omandamisega</p> <p>☐ kutsekeskõppes põhihariduse baasil</p> <p>☐ kutsekeskõppes keskhariduse baasil</p> <p>☐ keskeriõppes pärast põhiharidust</p> <p>☐ keskeriõppes pärast keskharidust</p> <p>☐ kutsekõrgharidusõppes</p> <p>☐ diplomiõppes</p> <p>☐ bakalaureuseõppes</p> <p>☐ magistriõppes</p> <p>☐ doktoriõppes</p>	<p>Kõik järgmised küsimused esitatakse 15-aastasele või vanemale (30. märtsil 1985 või varem sündinud) isikule</p> <p>Küsimusele 23 vastamine on vabatahtlik</p> <p>23. Milline on Teie suhe religiooni (usku)?</p> <p>☐ kindlat usku tunnistav</p> <p>☐ usu suhtes ükskõikne</p> <p>☐ ateist</p> <p>☐ ei oska vastata</p> <p>☐ ei soovi vastata</p> <p>Kindlat usku tunnistava isiku puhul märkida usk:</p> <table border="0"> <tr> <td>☐ luterlus</td> <td>☐ nelipühilus</td> </tr> <tr> <td>☐ õigeusk</td> <td>☐ metodism</td> </tr> <tr> <td>☐ katoliiklus</td> <td>☐ adventism</td> </tr> <tr> <td>☐ baptism</td> <td>☐ islam</td> </tr> </table> <p><input type="text"/></p> <p><input type="text"/></p> <p>muu usk (kirjutada)</p>	☐ luterlus	☐ nelipühilus	☐ õigeusk	☐ metodism	☐ katoliiklus	☐ adventism	☐ baptism	☐ islam																									
☐ luterlus	☐ nelipühilus																																	
☐ õigeusk	☐ metodism																																	
☐ katoliiklus	☐ adventism																																	
☐ baptism	☐ islam																																	

H

H

Y

Y

Küsimused 24–30 on loenduseelse nädala, s.o 20.–26. märtsi kohta

24. Kas Te töötasite nimetatud nädalal ühe tunni või rohkem (vastake "jah" ka siis, kui Te olite töölt eemal haiguse, puhkuse, vms tõttu)?

☐ jah ⇒ jätkata küsimusest 26 ☐ ei ⇒ jätkata küsimusest 25

25. Millisesse järgmistest rühmadest Te kuulute? (märkida üks vastusevariant)

☐ ajateenija ☐ (üli-)õpilane ☐ kodune

☐ ei tööta, otsib aktiivselt tööd, valmis tööle asuma ☐ pensionär ☐ muudel põhjustel mittetöötav

Mittetöötavatel isikutel küsitluse lõpp

26. Mis on Teie põhitöökoha nimetus või põhitööandja nimi? (vastamine on vabatahtlik)

27. Mis on Teie põhitöökoha / põhitööandja põhitegevusala?

28. Millisel aadressil Te põhiliselt töötate?

a) ☐ Oma kodus / oma talus b) ☐ Kindel töötamise koha aadress puudub

tänav (talu) _____ maja nr _____

c) _____

asula _____

vald _____ maakond _____

d) Välisriigis töötaval isikul märkida riik:

☐ Venemaa ☐ Soome ☐ Läti _____

_____ muu riik (kirjutada)

29. Milline on Teie tööalane staatus Teie põhitöökohal või põhitööandja juures?

☐ püsiva lepinguga palgatöötaja ☐ üksikettevõtja, vabakutseline, talupidaja ilma palgalise tööjõuta

☐ muu palgatöötaja ☐ palgata töötaja pereettevõttes, talus

☐ ettevõtja-tööandja, talupidaja palgalise tööjõuga ☐ tulundusühistu liige

30. Mis on Teie amet põhitöökohal / Milles seisneb Teie töö?

Palun kirjeldage lühidalt oma tööülesandeid (täidetakse juhul, kui ametinimetus ei kirjelda piisavalt tööülesandeid):

31. Mitu tundi Te harilikult nädalas töötate?

Kokku _____ tundi Mitu tundi sellest põhitöökohal? _____ tundi

Y

Y

Eluruumi- ja leibkonnaleht

(plangi esikülg)

ELURUUMI- JA LEIBKONNALEHT

Kinnitatud Vabariigi Valitsuse 5. märtsi 1999.a. määrusega nr 82
ANDMEID KASUTATAKSE AINULT STATISTILISTEL EESMÄRKIDEL

Ringkond	Piirkond	Jaoskond	Maja nr kaardil	☐ Vastab püsielanik	☐ Kontroll-leht ☐ Järeloküsitlus					
Eluruumi asukoht ☐ eluruum puudub										
tänav (talv)		maja nr		korter nr						
asula										
vald		maakond								
Eluruumi elanike nimekiri leibkondade kaupa										
Leibkonna nr	Ees- ja perekonnanimi	Rea nr	* Seos viiteisikuga	Seadus- liku abikaasa rea nr	Vaba- abielu- partneri rea nr	Ema rea nr	Isa rea nr	Ajaliselt ära	Ajaliselt kohal	Kestus kuudes
		1								
		2								
		3								
		4								
		5								
		6								
		7								
		8								
		9								
		10								
		11								
		12								
		13								

★ Seose märkimiseks vali sobiv täht:
 V viiteisik
 E elukaaslane (seaduslik abikaasa või vabaabielupartner)
 L viiteisiku või tema elukaaslase poeg või tütar
 P viiteisiku või tema elukaaslase vanem või vanema elukaaslane
 W viiteisiku või tema elukaaslase vanavanem
 T viiteisiku või tema elukaaslase lapselaps
 S viiteisiku või tema elukaaslase muu sugulane
 X isik, kes pole viiteisiku ega viiteisiku elukaaslase sugulane

<p style="text-align: center;">Küsimus 1 täidetakse ainult institutsioonide elanike jaoks</p> <p>1. Institutsiooni tüüp</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ haridusasutus</td> <td>☐ militaarasutus</td> </tr> <tr> <td>☐ tervishoiuasutus</td> <td>☐ usuasutus</td> </tr> <tr> <td>☐ hoolekandeaustus</td> <td>☐ muu asutus</td> </tr> </table> <p>Institutsioonis on loenduslehe täitmine lõppenud</p> <p>2. Eluruumi tüüp</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ pereelamu</td> <td>☐ omaette tuba (toad)</td> </tr> <tr> <td>☐ osa pereelamust</td> <td>☐ majutusruum</td> </tr> <tr> <td>☐ korter</td> <td>☐ elamiseks kasutatav mitteilurum</td> </tr> </table> <p>"majutusruumi" või "elamiseks kasutatava mitteilurumi" korral jätkata küsimusest 12</p> <p>3. Eluruumi asustatus</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ asustatud</td> <td>☐ asustamata</td> </tr> <tr> <td>☐ reserveeritud ajutiseks või hooajaliseks kasutamiseks</td> <td>☐ teadmata</td> </tr> </table> <p>4. Kes on eluruumi omanik?</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ riik</td> <td>☐ elamuühistu</td> </tr> <tr> <td>☐ kohalik omavalitsusüksus</td> <td>☐ muu</td> </tr> <tr> <td>☐ Eesti elanik</td> <td>☐ teadmata</td> </tr> <tr> <td>☐ välisriigi elanik</td> <td></td> </tr> </table> <p>5. Kas Teie leibkonna liige on eluruumi...</p> <table style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th>I leibkond</th> <th>II leibkond</th> <th>III leibkond</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>omanik</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>elamuühistu liige</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>üürnik</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>muu</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table> <p>6. Kui suur on eluruumi pind? m²</p> <p>7. Mitu tuba on eluruumis? </p> <p>8. Kas eluruumis on köök?</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ on</td> <td>☐ kööginišš</td> <td>☐ puudub</td> </tr> </table>	☐ haridusasutus	☐ militaarasutus	☐ tervishoiuasutus	☐ usuasutus	☐ hoolekandeaustus	☐ muu asutus	☐ pereelamu	☐ omaette tuba (toad)	☐ osa pereelamust	☐ majutusruum	☐ korter	☐ elamiseks kasutatav mitteilurum	☐ asustatud	☐ asustamata	☐ reserveeritud ajutiseks või hooajaliseks kasutamiseks	☐ teadmata	☐ riik	☐ elamuühistu	☐ kohalik omavalitsusüksus	☐ muu	☐ Eesti elanik	☐ teadmata	☐ välisriigi elanik			I leibkond	II leibkond	III leibkond	omanik	☐	☐	☐	elamuühistu liige	☐	☐	☐	üürnik	☐	☐	☐	muu	☐	☐	☐	☐ on	☐ kööginišš	☐ puudub	<p>9. Kas eluruumis on...</p> <table style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th>on</th> <th>ei ole</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>veevärk</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>kanalisatsioon</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>soe vesi</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>vann (dušš)</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>saun</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>veeklosett</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>elekter</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>gaas</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>keskküte</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>elektriküte</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Küsimused 10 ja 11 täidetakse hoone kohta üks kord</p> <p>10. Hoone liik</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ paljukorteriline elamu</td> <td>☐ elukorteri(te)ga mitteilamu</td> </tr> <tr> <td>☐ pereelamu</td> <td>☐ majutushoone</td> </tr> <tr> <td>☐ muu väikeelamu</td> <td>☐ muu hoone</td> </tr> </table> <p>11. Hoone ehitusaeg</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td>☐ enne 1919</td> <td>☐ 1981 – 1990</td> </tr> <tr> <td>☐ 1919 – 1945</td> <td>☐ 1991 – 1995</td> </tr> <tr> <td>☐ 1946 – 1960</td> <td>☐ 1996 ja hiljem</td> </tr> <tr> <td>☐ 1961 – 1970</td> <td>☐ pooleliolev ehitis</td> </tr> <tr> <td>☐ 1971 – 1980</td> <td>☐ teadmata</td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">Küsimus 12 täidetakse ainult leibkonna püsiva elukoha loenduslehel</p> <p>12. Kas Teie leibkonna otseses kasutuses on maad põllu- või aiasaaduste kasvatamiseks, looduslikku rohumaad, metsamaad või põllumajandusloomi?</p> <table style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th>I leibkond</th> <th>II leibkond</th> <th>III leibkond</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>on</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>ei ole</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>		on	ei ole	veevärk	☐	☐	kanalisatsioon	☐	☐	soe vesi	☐	☐	vann (dušš)	☐	☐	saun	☐	☐	veeklosett	☐	☐	elekter	☐	☐	gaas	☐	☐	keskküte	☐	☐	elektriküte	☐	☐	☐ paljukorteriline elamu	☐ elukorteri(te)ga mitteilamu	☐ pereelamu	☐ majutushoone	☐ muu väikeelamu	☐ muu hoone	☐ enne 1919	☐ 1981 – 1990	☐ 1919 – 1945	☐ 1991 – 1995	☐ 1946 – 1960	☐ 1996 ja hiljem	☐ 1961 – 1970	☐ pooleliolev ehitis	☐ 1971 – 1980	☐ teadmata		I leibkond	II leibkond	III leibkond	on	☐	☐	☐	ei ole	☐	☐	☐
☐ haridusasutus	☐ militaarasutus																																																																																																												
☐ tervishoiuasutus	☐ usuasutus																																																																																																												
☐ hoolekandeaustus	☐ muu asutus																																																																																																												
☐ pereelamu	☐ omaette tuba (toad)																																																																																																												
☐ osa pereelamust	☐ majutusruum																																																																																																												
☐ korter	☐ elamiseks kasutatav mitteilurum																																																																																																												
☐ asustatud	☐ asustamata																																																																																																												
☐ reserveeritud ajutiseks või hooajaliseks kasutamiseks	☐ teadmata																																																																																																												
☐ riik	☐ elamuühistu																																																																																																												
☐ kohalik omavalitsusüksus	☐ muu																																																																																																												
☐ Eesti elanik	☐ teadmata																																																																																																												
☐ välisriigi elanik																																																																																																													
	I leibkond	II leibkond	III leibkond																																																																																																										
omanik	☐	☐	☐																																																																																																										
elamuühistu liige	☐	☐	☐																																																																																																										
üürnik	☐	☐	☐																																																																																																										
muu	☐	☐	☐																																																																																																										
☐ on	☐ kööginišš	☐ puudub																																																																																																											
	on	ei ole																																																																																																											
veevärk	☐	☐																																																																																																											
kanalisatsioon	☐	☐																																																																																																											
soe vesi	☐	☐																																																																																																											
vann (dušš)	☐	☐																																																																																																											
saun	☐	☐																																																																																																											
veeklosett	☐	☐																																																																																																											
elekter	☐	☐																																																																																																											
gaas	☐	☐																																																																																																											
keskküte	☐	☐																																																																																																											
elektriküte	☐	☐																																																																																																											
☐ paljukorteriline elamu	☐ elukorteri(te)ga mitteilamu																																																																																																												
☐ pereelamu	☐ majutushoone																																																																																																												
☐ muu väikeelamu	☐ muu hoone																																																																																																												
☐ enne 1919	☐ 1981 – 1990																																																																																																												
☐ 1919 – 1945	☐ 1991 – 1995																																																																																																												
☐ 1946 – 1960	☐ 1996 ja hiljem																																																																																																												
☐ 1961 – 1970	☐ pooleliolev ehitis																																																																																																												
☐ 1971 – 1980	☐ teadmata																																																																																																												
	I leibkond	II leibkond	III leibkond																																																																																																										
on	☐	☐	☐																																																																																																										
ei ole	☐	☐	☐																																																																																																										

ISIKUANKEET

A01	Eesnimi
A02	Perekonnanimi
A03	Isikukood <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
A04	Sugu 1 Mees 2 Naine
A05	Sünniaeg <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Päev Kuu Aasta D Vanus seisuga 31. detsember 2011 <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
A06A	Püsielukoht (TÄIDETAKSE ELURUUMI PÜSIELANIKUL)
AX4	SUUNAMINE: Eluruumi ajutise elaniku puhul (AX1=2) → AJUTISTE ELANIKE KÜSIMUSED Eestist põsivalt lahkunud isiku puhul (AX1 =3) → EESTIST LAHKUNUTE KÜSIMUSED
A00	KES HAKKAB SELLE ISIKU KOHTA VASTAMA? 1 ISIK ISE VÕI TEMA HOOLDAJA / EESTKOSTJA (VÄHEMALT 15-AASTASE PUHUL) 2 SELLE LAPSE VANEM VÕI EESTKOSTJA (ALLA 15-AASTASE PUHUL) 3 LEIBKONNALIIGE 4 MUU ISIK
AX2	SUUNAMINE: Kui eluruum puudub (E02 = 11 või 12) → A10
A07B	Kas Te elate osa nädalast või aastast ka mõnes teises elukohas? Arvestage vaid seda elukohta, mis asub väljaspool Teie püsielukoha linna või valda. 1 Jah 2 Ei → A10
A09A	Kui suure osa aastast Te viibite teises elukohas? <ul style="list-style-type: none"> Arvestage ka seal mitte järjestikku viibitud päevi. Näiteks kui Te viibite teises elukohas kõik nädalavahetused aastas, siis on teises elukohas viibimise aeg üle kolme kuu. Kui Te elate peale püsielukoha veel mitmel aadressil, siis lugege teiseks elukohaks see elukoht, kus Te viibite kõige kauem. 1 Alla 3 kuu → A10 2 3–6 kuud 3 Üle 6 kuu
A08	Kus Teie teine elukoht asub?
MK	Eestis: maakond
V	omavalitsus (linn / vald)
A	vallasisene linn / alev / alevik / küla
	või ☐ välisriigis (MÄRKIGE RIIK)

Palume Teil anda kõik järgmised andmed seisuga 31. detsember 2011.

A10	KÜSIMUS ESITATAKSE VÄHEMALT 15-AASTASE ISIKU KOHTA. Milline on Teie seaduslik perekonnaseis? 1 Pole seaduslikus abielus olnud 2 Seaduslikus abielus 3 Lahutatud 4 Lesk
------------	--

KÜSIMUSED A11 JA A11A ESITATAKSE VÄHEMALT 15-AASTASE NAISE KOHTA.

A11	Kas Te olete lapsi sünnitanud? Arvestage ainult enne 31. detsembrit 2011 elusalt sündinud lapsi. 1 Jah 2 Ei → A13																					
A11A	Mitu last Te olete sünnitanud? Elusalt sündinud laste arv [] []																					
A13 ☀ lk 11	Millises riigis Te sündisite? Sünniriik on Teie ema püsielukoht ajal, kui Te sündisite. VASTUSEVARIANT NR 2 MÄRGITAKSE SIIS, KUI ISIK SÜNDIS NIMETATUD TERRITOORIUMIL ENNE 1945. AASTAT. 1 Eestis 2 Eesti endisel territooriumil Petserimaal või Narva jõe tagusel alal → A14 3 Venemaal → A14 4 Ukrainas → A14 5 Valgevenes → A14 6 Muus riigis (MÄRKIGE)..... → A14																					
A13A	Palun nimetage oma sünnikoht Eestis. Sünnikoht on Teie ema püsielukoht ajal, kui Te sündisite (mitte haigla asukoht). Kui Te ei oska vastata praeguse haldusjaotuse järgi, öelge sünnikoht endise haldusjaotuse järgi ja täpsustage, millal see jaotus Teile teadaolevalt kehtis. ☐ ENDINE HALDUSJAOTUS																					
MK V A Y	Maakond (rajoon)..... Vald (külanõukogu)..... Linn / alev / alevik / küla..... [] [] [] [] Haldusjaotuse kehtimise aasta (kui on endine haldusjaotus)																					
A14 ☀ lk 11	Millises riigis sündisid Teie vanemad? VASTUSEVARIANT NR 2 MÄRGITAKSE SIIS, KUI VANEM SÜNDIS NIMETATUD TERRITOORIUMIL ENNE 1945. AASTAT. <table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th>Ema</th> <th>Isa</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 Eestis</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>2 Eesti endisel territooriumil Petserimaal või Narva jõe tagusel alal</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>3 Venemaal</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>4 Ukrainas</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>5 Valgevenes</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>6 Muus riigis (MÄRKIGE) ema:..... isa:.....</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Ema	Isa	1 Eestis	☐	☐	2 Eesti endisel territooriumil Petserimaal või Narva jõe tagusel alal	☐	☐	3 Venemaal	☐	☐	4 Ukrainas	☐	☐	5 Valgevenes	☐	☐	6 Muus riigis (MÄRKIGE) ema:..... isa:.....		
	Ema	Isa																				
1 Eestis	☐	☐																				
2 Eesti endisel territooriumil Petserimaal või Narva jõe tagusel alal	☐	☐																				
3 Venemaal	☐	☐																				
4 Ukrainas	☐	☐																				
5 Valgevenes	☐	☐																				
6 Muus riigis (MÄRKIGE) ema:..... isa:.....																						
A14C	Kas Teie vanavanemad on sündinud Eestis? Palun öelge, kas ... 1 kõik neli vanavanemat on sündinud Eestis 2 mõni vanavanematest on sündinud Eestis 3 ükski vanavanem ei ole sündinud Eestis või 4 ei ole teada ühegi vanavanema sünniriik?																					

A15	Millise riigi kodanik Te olete? 1 Eesti 2 Venemaa 3 Muu (MÄRKIGE)..... 4 Määratlemata kodakondsusega (Eesti välismaalase passiga)		
A17	Mis rahvusest Te olete? 1 Eestlane 3 Ukrainlane 5 Soomlane 2 Venelane 4 Valgevenelane 6 Muu rahvus (MÄRKIGE).....		
A19	Mis on Teie emakeel? 1 Eesti 3 Ukraina → A20 5 Inglise → A20 2 Vene → A20 4 Soome → A20 6 Muu keel (MÄRKIGE)..... → A20		

KÜSIMUSED A19A JA A19B ESITATAKSE VÄHEMALT KOLMEAASTASE ISIKU KOHTA, KELLE EMAKEEL ON EESTI KEEL.

A19A	Kas Te oskate mõnda kohalikku keelekuju, murret või murrakut? 1 Jah 2 Ei → A20		
A19B	Palun nimetage see kohalik keelekuju, murre või murrak, mida Te oskate (kõige paremini). 1 Kihnu 4 Setu 7 Hiiu 2 Mulgi 5 Võru 8 Muu (MÄRKIGE)..... 3 Saare 6 Kodavere		

KÜSIMUSED A20 JA A20A ESITATAKSE VÄHEMALT KOLMEAASTASE ISIKU KOHTA.

A20	Kas Te oskate peale emakeele veel mõnda keelt? 1 Jah 2 Ei → A21
A20A	Palun nimetage oskuse järjekorras need emakeelest erinevad keeled, mida Te oskate (alustage keelest, mida Te kõige paremini oskate).

KÜSIMUSED A21 JA A21A ESITATAKSE VÄHEMALT 15-AASTASE ISIKU KOHTA.

A21	Kas Te peate omaks mõnda usku (religiooni)? 1 Jah 2 Ei → A22 3 Ei soovi vastata → A22		
A21A	Palun nimetage usk (religioon). 1 Luterlus 2 Õigeusk 3 Muu (MÄRKIGE).....		

Järgmised küsimused puudutavad Teie elukohavahetusi.

A22 ☀ lk 12	KÜSIMUS ESITATAKSE EESTIS SÜNDINU KOHTA (A13 = 1), KELLE PÜSIELUKOHT ON SAMAS LINNAS / VALLAS, KUS SÜNNIKOHT (VT A06A JA A13A). Kas Te olete elanud praeguses linnas / alevis / vallas pidevalt sünnist saadik? <i>NB! Pidevat elamist ei katkesta:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ükski eemalolek, mis kestab alla 12 kuu; ▪ kodust eemal töötamine, kui enamik vabadest päevadest viibitakse oma leibkonna juures; ▪ eemalolek üldhariduskoolis (keskkoolis, gümnaasiumis, põhikoolis vms) või põhikoolijärgses kutseõppeasutuses õppimise tõttu; ▪ ajateenistuses viibimine ja sõjast osavõtt. <i>Pideva elamise katkestab õppimine elukohast eemal kõrgkoolis või keskkoolijärgses kutseõppeasutuses.</i> 1 Jah → A28 2 Ei		
A22A	Mis aastal asusite praegusesse linna / alevisse / valda viimati elama?		
A22AB	Aasta <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		

A27A	Palun nimetage oma püsielukoht 2000. aasta 31. märtsil (eelmise rahva ja eluruumide loenduse toimumise ajal). Arvestage tegelikku elukohta olenemata sellest, kas see oli Teie elukohana registreeritud. Kui Te ei oska vastata praeguse haldusjaotuse järgi, öelge elukoht endise haldusjaotuse järgi.
MK	☐ ENDINE HALDUSJAOTUS
V	Maakond.....
A	Vald.....
	Linn / alev / alevik / küla.....

KÜSIMUSED A28–A47A ESITATAKSE VÄHEMALT 15-AASTASE ISIKU KOHTA.
Nüüd küsime hariduse kohta.

A28 ☀ lk 15	Millise hariduse omandasite üldhariduskoolis (keskkoolis, gümnaasiumis, põhikoolis, algkoolis vms)? Öelge palun kõige kõrgem omandatud haridustase. Alates 1990. aastast on algharidus 6-klassiline. 1 Keskkooli → A29 2 Põhihariduse (sh lõpetamata keskkooli) → A29 3 Alghariduse → A29 4 Ei omandanud algharidust
A28A	Kas olete ... 1 kirjaoskaja 2 kirjaoskamatu? JÄTKAKE A34
A29 ☀ lk 16	Milline on Teie kutse-, ameti- või erialaharidus? Öelge palun kõige kõrgem haridustase, mille olete omandanud. 1 Lõpetatud kõrgharidus → A33 2 Lõpetatud kutse-, ameti- või erialaharidus (mis ei ole kõrgharidus) 3 Ei oma kutse-, ameti- või erialaharidust → A34
A30	Milline oli nõutav haridustase kutseõppeasutusse astumisel? 1 Nõutav oli keskkooli 2 Nõutav oli põhikooli → A31B 3 Haridustaseme nõuet ei olnud → A31C
A31A	Kas saite kutse-, ameti- või erialaharidust omandades ... 5 keskerihariduse (võimalik vähemalt 30-aastastel) 6 muu kutsehariduse (sh kutsekeskhariduse)? JÄTKAKE A34
A31B ☀ lk 17	Kas saite kutse-, ameti- või erialaharidust omandades ... 1 ainult kutse 3 koos kutsega keskkooli 4 kutsekeskhariduse (ehk kutse ja õiguse sooritada hiljem riigieksamid) 5 keskerihariduse (võimalik vähemalt 30-aastastel)? JÄTKAKE A34
A31C	Kas saite kutse-, ameti- või erialaharidust omandades ... 1 ainult kutse 2 koos kutsega põhikooli JÄTKAKE A34
A33 ☀ lk 18	Milline kõrgharidus Teil on? Öelge palun kõige kõrgem omandatud haridus. 1 Doktor (sh varasem teaduste kandidaat), residentuuri lõpetanud arst 2 Magister (sh 5- kuni 6-aastane integreeritud õpe, inseneriõpe, internatuuri lõpetanud arst, aastane õpetajakoolitus) 3 Enne 1992. aastat kehtinud õppekava järgi omandatud kõrgharidus 4 Bakalaureus (vähemalt 4-aastane õpe, Eestis vastuvõtt kuni 2001/02. õppeaastani) 5 Bakalaureus (3-aastane õpe, Eestis vastuvõtt alates 2002/03. õppeaastast) 6 Rakenduskõrgharidus, diplomiope (ka kutsekõrgharidus)

A34 ☀ lk 19	Mis oli Teie peamine elatusallikas 2011. aastal? 1 Palk, töötasu 2 Tulu ettevõtlusest / talupidamisest / aritegevusest 3 Töövõimetuspension 4 Muu pension 5 Leibkonnaliikmete või teiste isikute ülalpidamisel 6 Toetus, stipendium, hüvitis (nt vanema- või töötuskindlustushüvitis, töötutoetus) 7 Asutuse (institutsiooni) ülalpidamisel 8 Muu elatusallikas
--------------------------	--

Järgmised küsimused on töötamise kohta ajavahemikul 19.–25. detsembrini 2011 (loenduseelne tööaeg).

A36	Kas Te tegite nimetatud nädalal (19.–25. detsembril 2011) vähemalt ühe tunni tasustatavat tööd? <i>Arvestage ka ajutist ja ametlikult vormistamata tööd.</i> 1 Jah → A42 2 Ei								
A37	Kas Teil oli nimetatud nädalal (19.–25. detsembril 2011) töökoht või ettevõtte, millest olite ajutiselt eemal puhkuse, haiguse vms tõttu? <ul style="list-style-type: none"> Tööd ajutiselt puuduvateks loetakse ka rasedus- ja sünnituspuhkusel olijad (vastus „jah“). Tööd ajutiselt puuduvateks ei loeta lapsehoolduspuhkusel olijaid (vastus „ei“). 1 Jah → A42 2 Ei								
A38	Kas Te otsisite 2011. aasta detsembris aktiivselt tööd? <i>NB! Tööotsinguteks loetakse ka ettevalmistusi ettevõtluse alustamiseks või talu rajamiseks, samuti varem kokkulepitud töö alguse ootamist.</i> 1 Jah 2 Ei → A41								
A39	Kui Teile oleks ajavahemikul 19.–25. detsembrini 2011 sobivat tööd pakutud, kas oleksite saanud kahe nädala jooksul tööle asuda? 1 Jah 2 Ei → A41								
A40	Kas Te olete varem töötanud? <i>Arvestage vähemalt kolm kuud kestnud töötamist.</i> 1 Jah → Nimetage aasta, millal Te viimati töotasite. [] [] [] [] → A42 2 Ei → A50								
A41 ☀ lk 20	Millisesse järgmistest rühmadest Te kuulsite ajavahemikul 19.–25. detsembrini 2011? <i>Kui peate võrdselt oluliseks kahte rühma kuulumist, öelge loetelus eespool olev rühm. Juhul kui viibite ajateenistuses, nimetage kindlasti vastus „Ajateenija“.</i> <table> <tr> <td>1 Ajateenija</td><td>5 Lapsehoolduspuhkusel</td></tr> <tr> <td>2 (Üli)õpilane</td><td>6 Kodune</td></tr> <tr> <td>3 Töövõimetuspensionär</td><td>7 Muudel põhjustel mittetöötav</td></tr> <tr> <td>4 Muu pensionär</td><td></td></tr> </table> JÄTKAKE A50	1 Ajateenija	5 Lapsehoolduspuhkusel	2 (Üli)õpilane	6 Kodune	3 Töövõimetuspensionär	7 Muudel põhjustel mittetöötav	4 Muu pensionär	
1 Ajateenija	5 Lapsehoolduspuhkusel								
2 (Üli)õpilane	6 Kodune								
3 Töövõimetuspensionär	7 Muudel põhjustel mittetöötav								
4 Muu pensionär									

TÖÖTAJA KOHTA (A36 = 1 või A37 = 1). Järgmised küsimused on Teie põhitöökoha kohta ajavahemikul 19.–25. detsembrini 2011.

TÖÖTU KOHTA (A40 = 1). Järgmised küsimused on Teie viimase põhitöökoha kohta.

A42	Palun öelge oma põhitöökoha täielik nimi.
A	Kui Te töötasite selle asutuse allüksuses, siis öelge allüksuse nimi. <i>Allüksus on ettevõtte või asutuse koosseisus olev üksus, millel on erinev tegevusala või aadress võrreldes peakontoriga.</i>
B

A43 A	Millega see ettevõtte / asutus peamiselt tegeleb (tegeles)?
B	KÜSIDA, KUI ISIK TÖÖTAS ALLÜKSUSES. Millega see allüksus, kus Te töötasite, peamiselt tegeleb (tegeles)?
A44 A	Mis on (oli) Teie amet põhitöökohal?
B	Palun kirjeldage lühidalt oma tööülesandeid.
A45	KÜSIMUS ESITATAKSE, KUI AMETINIMETUSE PÕHJAL VÕIB EELDADA, ET ISIKUL ON ALLUVAID. Mitu töötajat on (oli) Teie otseses alluvuses? <i>Otsesed alluvad saavad olla ainult nendel, kellel on juhtimiskohustus.</i> 1 Mitte ühtegi 2 1–2 3 3–25 4 Üle 25
A46 lk 21	Kas Te olete (olite) oma põhitöökohal ... 1 palgatöötaja (k.a avalik teenistus), kelle töösuhe kestab vähemalt aasta 2 palgatöötaja, kelle töösuhe kestab alla aasta 3 palgatöötaja(te)ga ettevõtja, palgatööjõuga talupidaja 4 oksikettevõtja, palgatööjõuta talupidaja, vabakutseline 5 muu (palgata töötaja pereettevõttes või talus; tulundusühistu liige)? <i>Kui Teil on / oli põhitöökohal mitu staatust, tuleb vastates lähtuda sellest, kummast saab / sai suuremat tulu.</i>

KÜSIMUSED A47 JA A47A ON TÖÖTAJA KOHTA. (TÖÖTU PUHUL (A40 = 1) JÄTKAKE A50.)

A47 lk 22	Kus Teie põhitöökoht asub? <i>Märkida tuleb see asukoht, kus Te ise tegelikult töötate. See võib erineda töökoha peakontori asukohast.</i> 1 Oma kodus / talus → A50 2 Eestis kindlal aadressil väljaspool kodu 3 Eestis, kuid kindel aadress puudub 4 Välisriigis kindlal aadressil (nimetage riik).....→ A50 5 Välisriigis, kuid kindel aadress puudub (kui Te töötasite ühe riigi piirides, nimetage riik).....→ A50
A47A MK V A	Palun täpsustage töökoha asukoht. KUI A47 = 3 JA ISIK TÖÖTAS ÜHE MAAKONNA, LINNA, VALLA VÕI ASULA PIIRIDES, SIIS MÄRKIGE SELLE MAAKONNA, LINNA, VALLA VÕI ASULA NIMI. Maakond Omavalitsus (linn / vald) Vallasisene linn / alev / alevik / küla / linnaosa.....

Järgmised kaks küsimust on Teie tervise kohta.

A50	Kas Teil on mõni pikaajaline haigus või terviseprobleem? <i>Ärge arvestage ajutisi haigusi või terviseprobleeme.</i> 1 Jah 2 Ei
------------	---

A51	Kui palju mõni terviseprobleem on Teie igapäevategevusi juba pikka aega (vähemalt kuus viimast kuud) piiranud? 1 On oluliselt piiranud 2 On piiranud, aga mitte oluliselt 3 Ei ole piiranud ISIKUANKEEDI LÕPP
------------	--

AJUTISTE ELANIKE KÜSIMUSED

A06	Kas Teie püsielukoht on Eestis? 1 Jah 2 Ei → A06B
A06A ☀ Ik 5 MK V A VK T TL M K	Kus on Teie püsielukoht? Maakond Omavalitsus (linn / vald) Vallasisene linn / alev / alevik / küla / linnaosa Väikekoht (nt aiandusohistu) Tänav Talu / maaüksus Maja / krundi nr Korter nr
A07G	Kas Teie püsielukohas viibib loenduse ajal (jaanuar – märts 2012) mõni leibkonnaliige, kes annab andmeid Teie eluruumi ja leibkonna kohta? 1 Jah 2 Ei ISIKUANKEEDI LÕPP
A06B	Millises riigis on Teie püsielukoht?
A07A	Kui kaua Te (töenäoliselt) Eestis viibite? 1 Alla 3 kuu → ISIKUANKEEDI LÕPP 2 3–6 kuud 3 üle 6 kuu
A07C	Nimetage peamine põhjus, miks Te Eestis viibite. 1 Töö 2 Õppimine 3 Perekindlik põhjus 4 Muu
AV13	Millises riigis Te sündisite?
AV14	KÜSIMUS ESITATAKSE EESTIS SÜNDINU KOHTA. Mis aastal Te viimati välismaale elama asusite? Aasta
AV15	Millise riigi kodanik Te olete? ISIKUANKEEDI LÕPP

EESTIST LAHKUNUTE KÜSIMUSED

A06B	Millises riigis on tema püsielukoht?
AV14	Mis aastal ta viimati välismaale elama asus? Aasta

EL06	Kas on veel mõni isik, kelle suhtes Te ei ole kindel, kas ta kuulub Teie leibkonda? <i>Näiteks keegi, kellel on ka teine elukoht või kes on ajutiselt ära.</i> 1 Jah → VAJADUSE KORRAL KANDKE ISIK NIMEKIRJA 2 Ei
EX5	SUUNAMINE: Kui eluruum puudub (E02 = 11 või 12) ja nimekirjas A on üks isik → ELURUUMI- JA LEIBKONNAANKEEDI LÕPP Kui eluruum puudub (E02 = 11 või 12) ja nimekirjas A on mitu isikut → EL13

Et kõik inimesed saaksid loendatud, küsime andmeid ajutiste elanike kohta.

EL07 lk 4	Kas selles eluruumis elab osa nädalast või aastast ajutisi elanikke (nt endisi leibkonnaliikmeid)? <i>Ajutine elanik on isik, kelle püsielukoht on mujal.</i> <u>Võtke arvesse:</u> 1) Eesti elanik, kes viibib selles eluruumis vähemalt kolm kuud (90 päeva) aastas (nt mujal õppiv kõrgkooli õliõpilane). Arvestage ka mitte järjestikku viibitud päevi. Näiteks kui eluruumis viibitakse kõik nädalavahetused aastas, siis on see kokku üle 100 päeva; 2) Eesti elanik, kes suurema osa loenduse ajast (31. detsember 2011 – 31. märts 2012) ei viibi oma püsielukohas; 3) välisriigi elanik, kes saabub Eestisse enne 31. detsembrist 2011 ja kavatseb Eestis viibida vähemalt kolm kuud (90 päeva). 1 Jah 2 Ei
EX6	SUUNAMINE: Kui nimekiri A on tühi ja EL07=1 → Nimekiri B Kui nimekiri A on tühi ja EL07≠1 → EX11
EL08	Kas mõni Teie või Teie leibkonnaliikme lähisugulastest (nt vanem, laps, õde, vend, abikaasa/elukaaslane) lahkus Eestist 2000. aastal või hiljem ja elab praegu välismaal? ▪ Arvestage ka kõrgkoolis või keskkoolijärgses kutseõppeasutuses õppijaid, kes on õpingute tõttu välismaal elanud 12 kuud või kauem. ▪ Kui Te lugesite mõne Eestist lahkunud lähisugulase enne ajutiseks elanikuks, ärge teda siinkohal arvestage. 1 Jah 2 Ei
EX7	SUUNAMINE: Kui EL07≠1 ja EL08≠1 → EX11

AJUTISED ELANIKUD JA VÄLISMAALE LAHKUNUD ISIKUD (nimekiri B)

Palun öelge eluruumis elavate ajutiste elanike ja/või Eestist lahkunud lähisugulaste andmed.

	Isiku jrk nr	B1	B2	B3	B4
A01	Eesnimi				
A02	Perekonnanimi				
A03	Isikukood				
A04	Sugu 1 Mees 2 Naine	☐	☐	☐	☐
A05	Sünniaeg				
A	Päev	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
B	Kuu	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
C	Aasta	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
D	Vanus seisuga 31. detsember 2011	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

AX1	Isiku staatus 2 Ajutine elanik 3 Eestist püsivalt lahkunud	☐	☐	☐	☐
[JÄTKAKE A01, KUNI KÕIK ISIKUD ON NIMEKIRJA KANTUD.]					
EX11	SUUNAMINE: Kui nimekirjas A ja B on kokku üks isik või on mõlemad nimekirjad tühjad → EX12				

Edasi küsime isikute suguluse kohta.

ISIKUTE NIMED VÕETAKSE KÕIGEPEALT NIMEKIRJAST A, SEEJÄREL NIMEKIRJAST B. SEOSEID TULEB KÜSIDA RIDADE KAUPA. KÕIGEPEALT TULEB KIRJA PANNA, KES ON TEINE ISIK ESIMESELE, SIIS KOLMAS ISIK ESIMESELE JA KOLMAS ISIK TEISELE JNE.

NB! Kui suguluse märkimiseks on mitu sobivat vastusevarianti, valige neist esimene.

EL13 lk 6	Kes on / 2. isik / / 1. isikule /? jne		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	1 Abikaasa	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	2 Elukaaslane	2		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	3 Laps (sh lapsendatud)	3			■	■	■	■	■	■	■	■	■
	4 Abikaasa või elukaaslase laps	4				■	■	■	■	■	■	■	■
	5 Ema / isa (sh lapsendatu)	5					■	■	■	■	■	■	■
	6 Ema / isa abikaasa või elukaaslane	6						■	■	■	■	■	■
	7 Ode / vend (sh poolõde / poolvend või vanema abikaasa / elukaaslase laps)	7							■	■	■	■	■
	8 Vanavanem (sh vanavanema abikaasa / elukaaslane)	8								■	■	■	■
	9 Lapselaps (sh abikaasa / elukaaslase lapselaps)	9									■	■	■
	10 Muu sugulane (sh abikaasa / elukaaslase sugulane)	10										■	■
	11 Mittesugulane	11											■
		12											
EX12	SUUNAMINE: Kui nimekiri A on tühi ja E02 = (1–6) või 10 → E15 Kui nimekiri A on tühi ja E02 = (7 või 8) → ELURUUMI- JA LEIBKONNAANKEEDI LÕPP Kui eluruum puudub (E02 = 11 või 12) → ELURUUMI- JA LEIBKONNAANKEEDI LÕPP												
EL14	KÜSIMUS ESITATAKSE, KUI E02 = (1–6) või 10. Mis alusel Teile leibkond seda eluruumi kasutab? 1 Eluruum kuulub leibkonnale (mõnele selle liikmetest) 2 Üürime 3 Kasutame tasuta (leibkond ei maksa omanikule üüri, kuid võib maksta kommunaalteenuste eest)												

ELURUUMI- JA LEIBKONNAANKEET

Kõigepealt soovime saada andmeid eluruumi kohta.

E01	Eluruumi aadress
MK	Maakond
V	Omavalitsus (linn / vald)
A	Vallasisene linn / alev / alevik / küla / linnaosa
VK	Väikekoht (nt aiandusühistu)
T	Tänav
TL	Talu / maaüksus
M	Maja / krundi nr
K	Korteri nr

KÜSIMUSTELE E02–E04 VASTATAKSE ELURUUMI KUI TERVIKU KOHTA, OLENEMATA SELLEST, KAS LEIBKOND KASUTAB KOGU ELURUUMI VÕI MITTE VÕI ON ELURUUM TÕHI. NÄITEKS KUI LEIBKOND ÜÜRIB KORTERIST ÜHTE TUBA, MÄRKIGE KÜSIMUSE E02 VASTUSEKS „KORTER...“.

E02 ik 1	Missugust tüüpi on see eluruum? 1 Korter korterelamus 2 Korter mitteelamus 3 Eramu (ühepereelamu) 4 Korter osadeks jaotatud eramu (nt algselt ühepereelamuna ehitatud elamus) 5 Paarismajaboks (kaksikelamuboks) 6 Ridaelamuboks 7 Tuba (toad) ühiselamus või majutusettevõttes → E04 8 Ajutist peavarju pakkuv hoolekandeaustus (nt varjupaik, sotsiaalmajutusüksus) → E04 9 Asutus, institutsioon (nt laste-, noorte- või hoolekodu, kinnipidamisasutus, klooster vms) → KOGUTAKSE ASUTUSLEIBKONNA ANDMED 10 Muu ruum või ehitis (nt suvila, mis ei sobi aasta ringi elamiseks; vagunelamu; laev; garaaz) → E04 11 Eluruum puudub (kodutu) → EX2 12 Olen Eesti püselanik, kuid mul ei ole Eestis praegu elukohta, sest viibin ajutiselt välismaal (nt diplomaat) → EX2
E03 ik 2	Milline on eluruumi asustatus? 1 Eluruumis elab püsivalt vähemalt üks Eesti elanik 2 Eluruumis elavad ainult isikud, keda ei ole vaja loendada (nt välisriigi diplomaadid ja nende perekonnaliikmed; alla kolme kuu Eestis viibivad välisriigi elanikud) → EX2 3 Eluruumis ei ela püselanikke (aga võib olla ajutisi elanikke) → EX2
E04	Mitu leibkonda elab püsivalt selles eluruumis? <i>Leibkonna moodustavad tavaliselt koos elavad inimesed, kellel on ühine kodune majapidamine (ühine eelarve ja toit), samuti on leibkond üksikult elav inimene. Leibkonna mõiste on lähedane perekonna mõistele, kuid erinevalt perekonnast võib leibkond olla ka üheliikmeline ning sinna võib kuuluda mittesugulasi.</i> Leibkondade arv
EX2	KES VASTAB ANKEEDI KÜSIMUSTELE? 1 VAADELDAVA LEIBKONNA LIIGE 2 ELURUUMIS LÕHIKEST AEGA ELAV ISIK 3 MUU USALDUSVÄÄRNE ISIK 4 LOENDAJA → E15

EL27	Kas Teie leibkonnale kuulub ka mõni eluruum, kus loenduse ajal (jaanuar–märts 2012) püsivalt ei elata? <i>Arvestage ainult Eestis asuvaid kortereid, eramuid ja ridaelamu- või paarismajabokse.</i> <i>Ärge arvestage suvilaid, mis ei sobi aasta ringi elamiseks, ega ruume, mida kasutatakse ainult äri- või tööeesmärkidel.</i> 1 Jah 2 Ei → EL28
EL27A	Mitu sellist eluruumi Teie leibkonnale kuulub? <input type="text"/>
EL28 lk 7	Kas Teie leibkond kasvatab peamiselt oma tarbeks põllu- ja aiasadusi või peab põllumajandusloomi, -linde või mesilasi? <i>Vastus „jah“ tuleb märkida alati, kui põllu- või aiasaduste kasvatamiseks või loomapidamiseks on maad alla ühe hektari (10 000 m²) ja leibkonnal on vähemalt kas</i> <i>– 50 m² köögiviljamaad või</i> <i>– kolm viljapuud või</i> <i>– kuus marjapõõsast või</i> <i>– kümme koolikut või</i> <i>– üks muu põllumajandusloom (siga, veis, lammas, kits) või</i> <i>– kümme kodulindu või</i> <i>– kolm mesipuud.</i> 1 Jah 2 Ei
EX13	SUUNAMINE: Kui E02 = 7 või 8 → ELURUUMI- JA LEIBKONNAANKEEDI LÕPP

ELURUUM

KÜSIMUSTELE E15–E26 VASTATAKSE ELURUUMI KUI TERVIKU KOHTA, OLENEMATA SELLEST, KAS LEIBKOND KASUTAB KOGU ELURUUMI VÕI MITTE VÕI ON ELURUUM TÜHI.

Järgmised küsimused on Teie eluruumi kohta. (AADRESS E01)

E15 lk 8	Kes on selle eluruumi omanik? <i>Kui eluruumil on mitu omanikku, siis märkige loetelus eespool olev vastusevariant.</i> 1 Eesti elanik(ud) (püsielukoht on Eestis) 2 Välisriigi elanik(ud) (püsielukoht on välisriigis) 3 Riik või kohalik omavalitsus 4 Muu (äriühing, mittetulundusühing, avalik-õiguslik isik vm)																
E16 lk 9	Millal on see maja ehitatud? <i>Arvestage ajavahemikku, kuhu kuulub maja ametliku vastuvõtmise aasta.</i> <table border="0"> <tr> <td>1 Enne 1919. aastat</td> <td>5 1971–1980</td> <td>9 2006. aastal või hiljem</td> <td>11 Täpselt ei tea, aga enne 1946. aastat</td> </tr> <tr> <td>2 1919–1945</td> <td>6 1981–1990</td> <td>10 Pooleliolev elamu</td> <td>12 Täpselt ei tea, aga aastail 1946–1990</td> </tr> <tr> <td>3 1946–1960</td> <td>7 1991–2000</td> <td></td> <td>13 Täpselt ei tea, aga 1991. aastal või hiljem</td> </tr> <tr> <td>4 1961–1970</td> <td>8 2001–200?</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	1 Enne 1919. aastat	5 1971–1980	9 2006. aastal või hiljem	11 Täpselt ei tea, aga enne 1946. aastat	2 1919–1945	6 1981–1990	10 Pooleliolev elamu	12 Täpselt ei tea, aga aastail 1946–1990	3 1946–1960	7 1991–2000		13 Täpselt ei tea, aga 1991. aastal või hiljem	4 1961–1970	8 2001–200?		
1 Enne 1919. aastat	5 1971–1980	9 2006. aastal või hiljem	11 Täpselt ei tea, aga enne 1946. aastat														
2 1919–1945	6 1981–1990	10 Pooleliolev elamu	12 Täpselt ei tea, aga aastail 1946–1990														
3 1946–1960	7 1991–2000		13 Täpselt ei tea, aga 1991. aastal või hiljem														
4 1961–1970	8 2001–200?																
E17	Mitu tuba on eluruumis? <input type="text"/>																
E18	Kui suur on eluruumi pind? <input type="text"/> m ² <i>Eluruumi (kasulik) pind on tubade, köögi ja eluruumisestest abiruumide pindade summa.</i>																
E19	Kas eluruumis on köök? 1 On eraldi köök 2 Köök on toa osa või on kööginišš 3 Ei ole kööki ega kööginišši																
E21	Kas eluruumis on veevarustus (on võimalik saada voolavat vett)? 1 Jah 2 Ei → E24																
E23	Kas eluruumis on võimalik kasutada vanni või dušši? 1 Jah → E25 2 Ei																

E24	Kas eluruumi juurde kuulub saun? 1 Jah 2 Ei
E25	Kas eluruumis on tualettruum? 1 On veeklosett 2 On kuivkäimla 3 Ei ole veeklosetti ega kuivkäimlat
E26 lk 10	Missugune on peamine kütmisvõimalus eluruumis? 1 Kaugkeskküte 2 Lokaalne keskküte (katla või soojuspumbaga) 3 Ahi- või kaminaküte 4 Elekterküte (nt elektri- või õliradiaatorid, elektriline põrandaküte) 5 Kütmisvõimalus puudub

2011. aasta rahva ja eluruumide loendust korraldab Statistikaamet

NÄIDIS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Annika Väiko (*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Etniline ja sotsiaalmajanduslik eluasemesegregatsioon ning elukohavahetajate naabruskonnavalikud perioodil 2000-2011 Tallinnas (*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on Kadri Leetmaa (*juhendaja nimi*)

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, **19.05.2014**